

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE HUKUKİ
DÜZENLEMELERİN ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nurcan ARSLAN

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı

ARALIK 2022

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE HUKUKİ
DÜZENLEMELERİN ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Nurcan ARSLAN
(191232003)**

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Selma ÇETİNER

ARALIK 2022

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Formu

Enstitümüz, Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı (191232003) numaralı öğrencisi Nurcan ARSLAN'ın “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Hukuki Düzenlemelerin Rolü” adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 21/12/2022 tarihinde oluşturduğu jüri tarafından *Oy Birliği* ile *Yüksek Lisans* tezi olarak *Kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

Tez Savunma Tarihi: 21/12/2022

- 1) **Tez Danışmanı:** Prof. Dr. Selma ÇETİNER
- 2) **Jüri Üyesi:** Dr. Öğr. Üyesi Mazlum DOĞAN
- 3) **Jüri Üyesi:** Dr. Ayşe Nilay ŞENOL

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Hukuki Düzenlemelerin Rolü” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim (21/12/2022).

Nurcan ARSLAN

ÖNSÖZ

Öncelikle bu tez çalışmasının oluşturulmasında baştan sona her adımda bana yol gösterici olan ve desteğini esirgemeyen danışmanım Prof.Dr. Selma ÇETİNER ve değerli tez jüri üyeleri Dr. Mazlum DOĞAN, Dr. Ayşe Nilay Şenol ve yüksek lisans eğitimimde derslerini aldığım, verdikleri değerli bilgiler, gösterdikleri ilgi ve alakadan dolayı değerli hocalarıma ve bana destekte bulunan araştırma görevlileri Oğuzhan USLU ve Gülce EREK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca beni başarılı ve güçlü bir kadın yapan bu günlere ulaşmamı sağlayan, katkılarını esirgemeyen ve sabırla ilgilenen canım annem Naciye ARSLAN ve canım babam Cafer ARSLAN'a ve onların devamını getiren her sıkıntıda, zorlukta hep elimi tutan canım ablam Gülcan Arslan'a ve değerli canım ağabeylerim ve eşlerine, her konuda yol gösterici olup desteklerini esirgemeyen değerli İstanbul Anadolu Cumhuriyet Savcısı Doç.Dr.Cengiz APAYDIN'a, İstanbul Anadolu Bölge Adliye Mahkemesi Hakimi Rüştü YAMAK'a, İstanbul Anadolu Bölge Adliye Mahkemesi Hakimi Doğan GEDİK'e, İstanbul Anadolu Cumhuriyet Savcısı Hasan Mete UYANIK'a , İstanbul Anadolu Mahkemesi Hakimi Ali Kemal AKAN'a ve Emekli Cumhuriyet Savcısı Bilal YILDIZ'a ve bu süreçte benim yanımda olan, beni destekleyen değerli arkadaşım Sultan BAYIR ve Erdal YENİYOL'a ve zamanlarımı ayıran tüm arkadaşlarıma ve tanıdıklarına teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım.

Aralık 2022

Nurcan ARSLAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ VE KONUNUN TAKDİMİ, SINIRLANDIRILMASI	1
2. KADINA KARŞI ŞİDDETİN TÜRLERİ VE NEDENLERİ	6
2.1 Genel olarak Kadına Karşı Şiddet	6
2.2 Kadına Karşı Şiddet Türleri	8
2.2.1 Fiziksel şiddet	11
2.2.2 Cinsel şiddet	11
2.2.3 Psikolojik şiddet.....	13
2.2.4 Ekonomik şiddet	15
2.2.5 Siber şiddet	20
2.2.6 Yapısal şiddet	21
2.3 Kadına Karşı Şiddetin Nedenleri.....	22
2.3.1 Biyolojik nedenler.....	23
2.3.2 Psikolojik ve sosyal nedenler	24
2.3.3 Ekonomik nedenler	24
2.3.4 Toplumsal cinsiyet rolleri.....	24
3. KADINA KARŞI ŞİDDET İLE İLGİLİ HUKUKİ DÜZENLEMELER	25
3.1 Uluslararası Düzenlemeler.....	25
3.1.1 Uluslararası belgelerde kadına karşı şiddet	27
3.1.2 İnsan hakları bağlamında kadınla ilgili gelişmeler	28
3.1.3 Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen uluslararası sözleşmeler ve diğer belgeler.....	31
3.1.3.1 Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması sözleşmesi/ CEDAW (1979)	31
3.1.3.2 CEDAW ek ihtiyari protokol (1999).....	34
3.1.3.3 Politika araçları, ilke kararları ve tavsiye kararları	34
3.1.3.3.1 CEDAW Komitesi'nin 19 ve 35 no'lu sayılı genel tavsiye kararı	34
3.1.3.3.2 BM kadınlara yönelik şiddetin önlenmesine dair bildirge (1993) 35	
3.1.3.3.3 Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı (1995) Pekin Deklarasyonu Ve Sonuç Belgesi (2000).....	36
3.1.3.3.4 Birleşmiş Milletler genel kurul kararları / ilke kararları	37
3.1.3.4 Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen belgeler ve İstanbul kadınlara karşı şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle ilişkin Avrupa Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)	38
3.2 Ulusal Düzenlemeler	40
3.2.1 TMK ve HMK da ki şiddetle ilgili düzenlemeler	40

3.2.2 6284 Sayılı kanunun amacı, kapsamı, temel ilkeleri ve tanımlar	46
3.2.2.1 Genel olarak	46
3.2.2.2 Kanunun amacı.....	47
3.2.2.3 Kanunun kapsamı	49
3.2.2.3.1 Kadınlar	51
3.2.2.3.2 Çocuklar	51
3.2.2.3.3 Aile bireyleri.....	52
3.2.2.3.4 Tek taraflı ısrarlı takip mağdurları.....	53
3.2.2.4 Kanuna hakim olan ilkeler	54
3.2.2.4.1 Temel insan haklarını koruma esası.....	54
3.2.2.4.2 Kadın erkek eşitliğine duyarlılık	55
3.2.2.4.3 Sosyal devlet ilkesine uygunluk	56
3.2.2.4.4 Adil, etkili ve süratli uygulama	56
3.2.2.4.5 İnsan onurunu koruma	57
3.2.2.4.6 Ayrımcılık yasağı.....	58
3.2.2.4.7 Ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemelere uyma esası	58
3.2.2.5 Kanun'da yer alan tanımlar	59
3.2.2.5.1 Ev içi şiddet	59
3.2.2.5.2 Şiddet mağduru.....	60
3.2.2.5.3 Şiddet uygulayan	61
3.2.2.5.4 Şiddet önleme ve izleme merkezleri	62
3.2.2.5.5 Tedbir kararı	63
3.2.3 6284 sayılı kanunda şiddet ve unsurları	64
3.2.4 6284 sayılı kanunda yer alan tedbirler	71
3.3 Genel Olarak	71
3.4 Koruyucu Tedbirler	71
3.4.1 Mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları	72
3.4.2 İlgili kolluk amirlerince verilebilecek koruyucu tedbir kararları	73
3.4.3 Hâkim tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları	74
3.5 Önleyici Tedbirler	75
3.5.1 Hâkim tarafından verilebilecek önleyici tedbir kararları	75
3.5.2 Kolluk amirleri tarafından verilebilecek önleyici tedbir kararları	77
4. HUKUKİ DÜZENLEMELERDEKİ TEDBİR VE YAPTIRIMLARIN	
KADINA KARŞI ŞİDDETTEKİ SONUÇLARI.....	78
4.1 Kadına Karşı Şiddetin Nedenleri.....	78
4.2 Şiddet ve Yaptırımların Kadınlar üzerindeki Etkisi	80
4.3 Hukuki Düzenlemelerde Yapılması Gerekenler	85
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	94
KAYNAKLAR.....	103
ÖZGEÇMİŞ	111

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
%	: Yüzde
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
IC	: İstanbul Sözleşmesi
LAC	: Amerikan Kıtası
LGBTIQ	: Lezbiyen, gey, biseksüel, transgender, intersex
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TMK	: Türk Medeni Kanunu
ŞÖNİM	: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
PVSK	: Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu
TBB	: Türkiye Barolar Birliği

KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE HUKUKİ DÜZENLEMELERİN ROLÜ

ÖZET

Türkiye’de uzun yıllardır kadına yönelik şiddetin aile içi bir mesele olduğu düşünülmüş ve bu sorunun sadece eşleri ilgilendirdiğine inanılmıştır. 1980’li yıllara gelindiğinde özellikle yaşanan kadın hareketleri etkisi sonucunda bu konu tartışılmaya başlamış, kamuoyunda aile içi şiddetin suç olduğu düşüncesinin yer bulduğu görülmektedir. Bu konular toplum içerisinde tartışılmaya son yıllarda başlamıştır. Türk hukuku içerisinde ilk olarak kadına karşı şiddetin önlenmesi için 17 Ocak 1998 tarihinde 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun yürürlüğe girmiştir. Bir süre sonra ise 4320 sayılı Kanunun yetersiz kaldığı ve buna bağlı olarak yeni bir Kanun ihtiyacının doğduğu görülmüştür. Bu sebeple 8 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve buna İlişkin Uygulama Yönetmeliği’nin kabul edildiği belirlenmiştir. Bu çalışmanın amacı kadına karşı şiddetin, 6284 sayılı kanununla yapılan düzenlemelerle şiddetin önüne geçilip geçilmeyeceği noktasında yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *6284 Sayılı Yasa, Kadına Karşı Şiddet, Ailenin Korunması*

THE ROLE OF LEGAL REGULATIONS IN PREVENTING VIOLENCE AGAINST WOMEN

ABSTRACT

For many years, violence against women has been thought to be a domestic issue in Turkey, and it has been believed that this problem only concerns spouses. In the 1980s, this issue started to be discussed, especially as a result of the effect of women's movements, and it is seen that the idea that domestic violence is a crime took place in the public. These issues have started to be discussed in society in recent years. For the first time in Turkish law, the Law No. 4320 on the Protection of the Family entered into force on 17 January 1998 in order to prevent violence against women. After a while, it is seen that the Law No. 4320 was insufficient and accordingly, the need for a new Law emerged. For this reason, it was determined that the Implementation Regulation on the Law No. 6284 on the Protection of the Family and the Prevention of Violence Against Women was adopted on March 8, 2012. The aim of this study is violence against women, to determine the role of Law No. 6284 in preventing violence.

Keywords: *Law No. 6284, Violence Against Wly*

1. GİRİŞ VE KONUNUN TAKDİMİ, SINIRLANDIRILMASI

İnsan hakları üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde insanların en temel hakkının insan onuruna uygun bir şekilde yaşamak ve vücutlarının bütünlüğünü korumak olduğu belirlenmiştir. Türkiye ve dünyada özellikle insan haklarının sağlanması için geçmişten günümüze birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar; sosyal ve ekonomik eşitsizliklerinin giderilmesi, toplum içerisindeki ayrımcılığın sonlandırılarak toplumsal barışın sağlanması, yasal ve anayasal düzenlemelerdir. Belirtilen bu hakların ihlali noktasında devlet yaptırım gücünü uygulamaktadır. Bu nedenle de devlete birçok pozitif yükümlülükler yüklenmektedir.

Dünyada teknolojik gelişmelerle birlikte işitsel ve görsel araçların da etkinliğinin artması ile birlikte kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet olaylarının üzerinde bir farkındalık oluştuğu görülmektedir. Bu görülen şiddet toplum içerisindeki tüm kadınları tehdit etmektedir [1].

Kadınlar ve erkekler arasındaki tarihsel olarak eşit olmayan güç ilişkilerinin bir sonucu olarak, kadına yönelik şiddet, erkeklerin kadınlara hükmetmesine ve kadınlara karşı ayrımcılık yapmasına izin vermiştir. Ayrıca birçok kadın, yaşamları boyunca kendilerine yönelik şiddet nedeniyle kısa ve uzun vadeli ciddi fiziksel, zihinsel, cinsel ve üreme sağlığı sorunlarının yanı sıra sosyal ve ekonomik maliyetlerle karşı karşıya kalmaktadır. Devletler, kadınların eşit vatandaşlar olarak şiddetten uzak yaşama hakkını tanımalı ve kadınlara erkeklerle eşdeğer yasal, sosyal, ekonomik, kültürel ve politik haklar sağlama sorumluluğunu üstlenmelidir. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi – IC) bir dönüm noktası olmuştur. IC, bu hedefe sistematik olarak nasıl ulaşılacağına dair net bir planla, kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmayı amaçlayan yasal olarak bağlayıcı uluslararası bir sözleşmedir. Sözde cinsiyet karşıtı hareketlerin karşıt iddialarının aksine, BM açıkça LGBTIQ+ haklarını gündeme getirmez; diğer gerekçelerin yanı sıra, yalnızca cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ayrımcılığı olmaksızın mağdurların haklarının korunmasını gerektirir.

Aile içi şiddet, sosyal sistemin çeşitli sektörleri üzerinde bir yükür ve sessizce, ancak dramatik bir şekilde bir ulusun gelişimini etkiler... şiddet uygulayanlar, kolluk kuvvetleri, sağlık hizmetleri, işgücü kaybı ve kalkınmadaki genel ilerleme açısından ulusların servetlerine mal olur. Bu maliyetler sadece şimdiki nesli etkilemekle kalmıyor; Bir kişinin diğerine saldırısı olarak başlayan şey, aile ve toplum aracılığıyla geleceğe yansır.

Aile içi şiddet, sosyo-ekonomik, kültürel, irksal ve sınıfsal farklılıkların yanı sıra ulusal sınırları aşan küresel bir sorundur. Bu sorun yalnızca coğrafi olarak geniş bir alana yayılmış olmakla kalmaz, aynı zamanda yaygınlığı da onu tipik ve kabul edilen bir davranış haline getirir. Aile içi şiddet yaygın, derinlere kök salmış ve kadınların sağlığı ve refahı üzerinde ciddi etkilere sahiptir. Devam eden varlığı ahlaki olarak savunulamaz. Bireylere, sağlık sistemlerine ve topluma maliyeti çok büyüktür. Yine de başka hiçbir büyük halk sağlığı sorunu bu kadar yaygın olarak göz ardı edilmemiş ve bu kadar az anlaşılmamıştır.

Aile içi şiddet, bir yetişkinin bir başkasını kontrol etmek için bir ilişkide kötüye kullandığı güç olarak tanımlanabilmektedir. Şiddet ve diğer istismar biçimleri yoluyla bir ilişkide kontrol ve korkunun kurulmasıdır. Bu şiddet, fiziksel saldırı, psikolojik istismar, sosyal istismar, mali istismar veya cinsel saldırı şeklinde olabilir. Şiddetin sıklığı açık ve kapalı, ara sıra veya kronik olabilmektedir.

Aile içi şiddet basit bir tartışma değildir. Bir kişinin diğeri üzerinde uyguladığı zorlayıcı bir kontrol modelidir. İstismarcılar, mağdurlarına hükmetmenin ve istediklerini elde etmenin bir yolu olarak fiziksel ve cinsel şiddeti, tehditleri, duygusal hakaretleri ve ekonomik yoksunluğu kullanırlar.

Aile içi şiddetin kapsamını tahmin etmek, aile içi şiddetin kesin tanımı ve görülme sıklığı ve yaygınlığının nasıl ölçüldüğü gibi faktörlere bağlı olsa da, birçok çalışmada kadınların erkeklere göre daha fazla yakın partner şiddeti yaşadıkları bulunmuştur. Ayrıca, bu şiddetin mağduru kadınlar erkeklere göre daha kötü oranda yaralanmalara maruz kalarak, yaşamlarında önemli derecede sıkıntı yaşamışlardır. Aile içi şiddet incelendiğinde bunun psikolojik ve fiziksel sonuçlarının kronik ve akut olduğu belirlenmiştir. Literatür içerisinde yapılan araştırmalar incelendiğinde kadınların erkek partner şiddeti sonrasında kadınların depresyon, travma sonrasında stres bozukluğu, intihar gibi psikolojik ve fiziksel sağlık sorunları yaşadığı belirlenmiştir.

Yetişkin aile içi şiddeti de çocuk istismarı ile ilişkilidir ve aile içi şiddete maruz kalan veya tanık olan çocukların, bu tür şiddete maruz kalmayan çocuklara göre daha fazla duygusal ve sosyal sorunları olduğuna dair kanıtlar vardır. Ayrıca gelişimsel bozuklukların ve psikolojik sorunların bu çocukları ergenlik ve yetişkinlik döneminde etkileyebileceği bulunmuştur. Aile içi şiddete maruz kalma, topluluk şiddeti ve flört şiddeti ile ilişkilidir. Bazı sonuçlar, aile dışı şiddet deneyimlerinin, aile içi deneyimlere göre flört mağduriyeti için daha büyük bir risk oluşturduğunu öne sürse de, birçok çalışmada aile içi şiddete maruz kalmanın flört şiddeti ve tutumlarla ilişkili olduğu bulunmuştur.

Flört şiddetinin yaşamın sonraki dönemlerinde aile içi şiddetle nedensel olarak ilişkili olup olmadığının bilinmediğini belirtirse de, aile içi şiddetin birçok ilişkide erken başlama eğiliminde olduğuna ve çoğu ilişkide ampirik kanıtlar vardır. Bu ilişkiler ergenlik veya genç yetişkinlik döneminde başlar. Eşleri tarafından istismara uğrayan 240 İspanyol kadından oluşan bir klinik örneklemin kullanıldığı bir çalışma incelendiğinde, istismarcıyla ilişkinin başlama yaşı 11 ile 50 arasında olmasına rağmen, kadınların %77.0'sinde istismarcı ile ilişki, kadın 26 yaşından önce başlamıştır.

Kadınların da eşlerine karşı fiziksel olarak saldırgan oldukları tespit edilse de, erkekler daha şiddetli fiziksel saldırganlık sergilemektedir ve daha fazla yaralanmaya neden olmaktadır. Fiziksel saldırganlık yaşla birlikte azalmasına rağmen, sağlık sonuçları daha şiddetli hale gelmiştir. Bu çalışmadan elde edilen veriler, flört şiddetinin İspanya'da sık görülen ve önemli bir sorun olduğunu ve diğer ülkelerde olduğu gibi kadın sağlığını tehdit ettiğini göstermektedir.

Yakın partner şiddetinin nedenleri karmaşıktır, ancak bunun gerçekleşmesi için iki faktör gerekli görünmektedir: kadınların belirli bir ilişkide ve toplumda eşit olmayan konumu ve çatışmada şiddetin normatif kullanımı olarak belirlenmiştir. Yakın partner şiddeti için etkili bir birincil önleme programı, halk eğitimine ve sıfır tolerans politikasına odaklanan topluluk düzeyinde yer almalıdır. Ek olarak, erken teşhis ve risk altındaki popülasyonların tedavisi için ikincil önleme gereklidir. Son olarak, mağdurlara danışmanlık ve diğer sağlık hizmetlerinin sağlanması da dahil olmak üzere üçüncül önleme mevcut olmalıdır.

Erişkin partnerler arasındaki şiddet, yetişkin partnerler arasındaki yakın partner şiddeti ile karşılaştırıldığında, üzerinde yeterince çalışılmamış bir fenomen olmaya devam etmektedir ve flört şiddeti üzerine yapılan araştırmalarda bir takım önemli sınırlamalar vardır. Flört şiddetine ilişkin tahminler, değerlendirilen zaman çerçevesine, şiddetin ciddiyetine ve kullanılan şiddetin ölçüsüne göre farklılık gösterse de, araştırmalar flört partnerleri arasında yüksek bir şiddet yaygınlığı bulmuştur. Flört şiddeti araştırmaları genellikle hem erkeklerin hem de kadınların hem fail hem de mağdur olduğunu ortaya koymaktadır, ancak metodolojik konuların, kadınların ve erkeklerin eşit derecede şiddet uygulayıp uygulamadığı konusundaki tartışmalar üzerinde önemli bir etkisi vardır. Flört şiddeti, bazı ergen sağlık sorunları için bir risk faktörüdür. Ergen kızlara yönelik fiziksel ve cinsel flört şiddeti, madde kötüye kullanımı ve güvenli olmayan cinsel ilişki, sağlıksız kilo kontrol davranışları, hamilelik ve intihar gibi riskli davranışlarla ilişkilidir.

2005 tarihli Kadınları Aile İçi Şiddetten Koruma Yasası, zarar veren veya yaralayan ya da zarar verme veya yaralama potansiyeline sahip herhangi bir eylem, davranış, ihmal veya komisyonun yasa tarafından aile içi şiddet olarak kabul edileceği belirtilmiştir. Tek bir ihmal veya komisyon eylemi bile aile içi şiddet teşkil edebilir - başka bir deyişle, kadınlar kanuna başvurmadan önce uzun bir süre tacize uğramak zorunda kalmazlar. Kanun çocukları da kapsamaktadır. Aile içi şiddet hem erkekler hem de kadınlar tarafından uygulanmaktadır. Ancak özellikle ülkemizde mağdurlar çoğunlukla kadınlardır.

Türkiye’de ev içi şiddet ve kadına karşı şiddet olaylarının arttığı belirlenmiştir. Buna bağlı olarak 2011 yılında kadın karşı şiddet için önemli bir adım atılmıştır. Bu “Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)” dir [2]. Bu sözleşme Resmi Gazetede 8 Mart 2012 tarihinde yayımlanmıştır. Bunun yanında 20 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kabul edilmiştir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği ise 18 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girip kullanılmaya başlamıştır. Bu yasal düzenlemeler ile ilgili olarak her ne kadar gerekli önlemler alınmış gibi görünse de yasaların iyi bir şekilde hazırlanabilmesi için uygulayıcılara ihtiyaç bulunmaktadır. Türkiye’de kadına karşı şiddet ile ilgili vakaların İstanbul Sözleşmesi’ni imzalamak ve bunun yanında 6284

sayılı Kanun ve Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile azalmadığı belirlenmiştir. Bu dönemde de özellikle kadına karşı şiddet vakaları ile bu şiddetin en ağır sonucu olan kadın cinayetlerinin arttığı belirlenmiştir [1], [3], [4].

Bireysel anlamda kadın karşı şiddet kadınların hayatı, vücut bütünlüğünü bununla birlikte kamu düzeni ile toplumsal güveni tehdit ettiği belirlenmiştir [5]. Kamu düzeninin üç ana ögesinden biri olarak genel güvenliğin sağlanabilmesi amacıyla toplumsal güvenliğin sağlanması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi olarak görülmektedir. Şiddet mağduru olan kadınların bu yönetmelik ve kanuna göre ilk olarak başvuracakları yer kolluk kuvvetleridir. Kolluk kuvvetlerinin bu nedenle yapmış oldukları uygulamalar büyük önem kazanmaktadır. Bu nedenle 6284 sayılı Kanun ve Yönetmeliği ile İstanbul Sözleşmesi'ne koruyucu ve önleyici tedbirler alma yükümlülüğü ve yetkisi yüklenmiştir. 2015 yılında yapılmış olan Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması içerisinde önemli bir verinin paylaşıldığı belirlenmiştir. Bu veri; şiddet gören kadınların kolluğa başvurusu sonucunda büyük bir çoğunluğunun ifadelerinin alınmadığı ve genel olarak kurum ve kuruluşlara yönlendirildiği belirlenmiştir [6], [7].

Hatemi ise yapmış olduğu çalışma incelendiğinde 6284 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte toplum tarafından bu kanunun çok memnuniyet verici olduğu, fakat kolluk kuvvetlerinin bu kadınların korunabilmesi için gerekli olan duyarlılığı göstermedikleri belirlenmiştir. Bunun sonucunda da kadın cinayetleri ve kadına karşı şiddetin etkin olarak önüne geçilemediği görülmektedir [4]. 2013 yılında Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nce düzenlenmiş olan veriler incelendiğinde bu dönemde kolluk tarafından alınmış olan ve mahkemece onaylanmış tedbir kararlarının sayısının 60.000 civarında olduğu, 2017 yılında ise bu rakamın 100000'e ulaştığı belirlenmiştir [4]. Bu rakamların incelenmesi ile birlikte özellikle kolluk kuvvetlerinin etkinliğinin arttığı görülmektedir, bu durum bile kadına karşı şiddet vakalarının azalması konusunda yetersiz görülmektedir.

Bu noktada sürecin sağlıklı bir şekilde yürümesi için özellikle kolluk kuvvetleri tarafından etkin bir korumanın sağlanması büyük önem taşımaktadır [1]. Yapmış olduğumuz bu çalışma ile birlikte öncelikle kadına karşı şiddetin türleri ve nedenleri, sonrasında kadına karşı şiddetin sonuçları ile 6284 sayılı kanunda ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair kanun incelenerek yorumlanmıştır.

2. KADINA KARŞI ŞİDDETİN TÜRLERİ VE NEDENLERİ

2.1 Genel olarak Kadına Karşı Şiddet

Şiddet konusu birçok bilim içerisinde incelenmiştir. Bunlar Sosyoloji, Siyaset Bilimi, Felsefe, Hukuk, Psikoloji, Antropoloji ve Kriminoloji olarak görülmektedir. Şiddet kavramı sosyolojide incelendiğinde sosyal kurumlar tarafından tanımlanan sosyal bir olgu olarak tanımlanmaktadır. Sosyoloji şiddetin beden yönelik kısmı ile değil kültür ve semboller aracılığıyla yapılan şiddet ile ilgilenmektedir. Şiddet içerisinde bulunan konular şu şekilde belirlenmiştir. Bunlar; nefret suçu, etnik temizleme, aile içi şiddet, terörizm ve savaş olarak sıralanmaktadır [8]. Birbiriyle ilişki içerisinde bulunan birey ve gruplar arasında şiddet olgusunun ortaya çıktığı sosyoloji bilimi içerisinde ortaya çıkmıştır. Çatışmalar özellikle birbirleriyle ilişkili olan bireyler ve gruplar arasında gerçekleşmektedir. Psikoloji içerisinde şiddet bir davranış disiplini olarak açıklanmaktadır. Freud'a göre ise şiddet ve saldırganlık bir çeşit içgüdü olarak görülmüş ve Freud bunu ölüm içgüdüleri olarak tanımlamıştır. İnsanın doğası içerisinde öldürme bulunmaktadır. İnsan Freud'a göre ölüm ve şiddet içgüdüleri ile doğmuştur. İnsanın doğasında öldürme bulunmaktadır [9].

Şiddet kavramı Freud'a göre bir insanın içgüdüsel bir davranış olmasına yönelik olarak yorumlanmıştır. Şiddet davranışı öğrenilmiş bir davranıştır. Archer ve Gartner ise saldırganlık ve şiddetin doğuştan gelen bir özellik olmadığını belirtmişlerdir. Saldırganlık; öğrenilmiş bir toplumsal davranış olarak görülmektedir. Saldırganlık; durumsal, toplumsal ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir [9]. Saldırganlık incelendiğinde özellikle içgüdüsel bir biçimde önceden var olan bir olgu değildir.

Şiddet; bireylerin yaralanmaları, sindirilmeleri, duygusal bir baskı altına alınmaları, öfkelenmeleri ve bunun sonucundan fiziksel veya herhangi bir davranış, muamele ve hareket olarak adlandırılmaktadır. Şiddet birçok farklı şekilde karşımıza çıkabilmektedir. Bunlar; ekonomik, cinsel, psikososyal, fiziksel ve emosyonel istismar şeklinde sıralanmaktadır. Fiziksel şiddet; fiziksel olmayan şiddette belirli bir süre sonunda eklenmektedir [10].

Dünyada sıklıkla görülen ve insan hayatının her alanında görülen ve artarak ilerleyen önemli bir toplumsal sorun olarak şiddet görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre şiddet; ölüm, yaralanma, gelişimde bozukluk, psikolojik zarar yada mahrumiyete yol açma olasılığı olan yada yol açan bireylerin kendilerine, bir başkasına, bir grup yada topluma yönelik olarak fiziksel kuvvet veya üfürün kasıtlı bir şekilde kullanılması yada kullanılması tehdidi olarak tanımlanmaktadır. Şiddet kavramı incelendiğinde sıklıkla görülen şiddet şeklinin çocuğa ya da kadına karşı uygulanan aile içi şiddet olduğu belirlenmiştir [11].

Kadına yönelik şiddet; 1993 yılı içerisinde yayımlanmış olan Birleşmiş Milletler'in Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi'ne göre "cinsiyete dayalı ve kadınlar üzerinde psikolojik, cinsel ve fiziksel olarak herhangi bir zarar ve üfürün sonucunu doğurmaya yönelik olarak kamu yaşamı ve aile içerisinde gerçekleşen her türlü tehdit, davranış, baskı ve özgürlüğün keyfi bir şekilde engellenmesi olarak tanımlanmaktadır". Birleşmiş Milletler'in Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi'ne göre kadına yönelik şiddetin aile ve kamusal olmak üzere iki boyut altında ele alındığı görülmektedir. Birleşmiş Milletler tarafından 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu içerisinde ise kadına yönelik şiddet; "kadınların cinsel, psikolojik ve fiziksel bir şekilde zarar görmeleri sonucu ya da acı çekmeleri ile sonuçlanan yada sonuçlanması muhtemel olan hareketlerin tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi olarak engellenmesini içeren toplum önünde yada özel hayat alanında meydana gelmiş olan her türlü şiddet olarak tanımlanmaktadır" [12].

Kadına yönelik şiddet toplumun her kesiminde görülen bir olaydır. Literatür içerisinde yapılan çalışmalar incelendiğinde gelişmiş ülkelerde yaşayan kadınların 1/3 ve 2/3'nün eşi tarafından şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalar incelendiğinde bu oranın %20-%50 arasında olduğu belirlenmiştir [13].

Kadına yönelik şiddetin karşımıza çıkma şekilleri şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-Kadınların doğum öncesi cinsiyet seçimine karar vermeleri için zorlanması ve buna bağlı olarak yaşanan kız çocuğu ölümleri,

-Sağlıklı bir şekilde beslenememe ve ihmal edilme,

-Çocuk istismarı,

- Kız çocuklarının sünnet edilmesi,
- Kızların fahişeliğe zorlanması,
- Kadın ticareti,
- Kadınların küçük yaşta evlendirilmesi,
- Ensest, psikolojik istismar, dayak ve hırpalanma, tecavüz,
- Evlilik içi tecavüz, zorla kısırlaştırma, namus cinayeti,
- Partner şiddeti, seks işçiliği, cinsel taciz,
- Kamu personeli tarafından işlenmiş olan veya yapılan olaya göz yumulmuş olan psikolojik ya da cinsel şiddet olarak belirlenmiştir [14].

Kadına yönelik olarak uygulanan şiddet üzerine yapılmış araştırmalarda şiddetin aile dışı ve aile içi olarak ikiye ayrıldığı belirlenmiştir. Kadınlara uygulanan şiddet incelendiğinde özellikle şiddeti yakın çevrelerinde bulunan kişilerin uyguladığı görülmektedir. Kadınlara yönelik şiddetin tarafları incelendiğinde bunlar; güçlü konumda bulunan erkekler, ebeveynler, eşler, komşular ve aile üyeleri olarak sıralanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün 2002 yılında yayımlamış olduğu rapor incelendiğinde partnerleri tarafından kadınların şiddete uğrama oranının %10-69 arasında olduğu belirlenmiştir. Literatürde yapılmış olan başka bir çalışma incelendiğinde kadınların %19'nun eşleri, %22'sinin tanıdığı oldukları kişiler, %38,2'si ise akrabaları tarafından şiddete maruz bırakılmışlardır.

Kadınlara yönelik şiddetin nedenleri incelendiğinde öncelikle erkek ve kadın arasında bulunan eşitsiz gücün önemli bir ilişkisi olduğu, sosyal, ekonomik ve kültürel değişkenler sebebiyle kadına yönelik şiddetin nedenlerinin farklılık gösterdiği belirlenmiştir [15].

2.2 Kadına Karşı Şiddet Türleri

Bir kadına erkek partneri veya eşi tarafından uygulanan şiddet; kadına yönelik şiddetin en yaygın şekilde görülen şekillerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Genellikle aile içi şiddet olarak adlandırılan yakın partner şiddeti (IPV), çeşitli biçimler alır. Yakın partner, kadının cinsel ilişkide bulunduğu partner/refakatçi veya taşıdığı çocuğun babasıdır. Literatürde fiziksel olmayan şiddetin dört farklı türü olduğu belirtilmektedir: duygusal, psikolojik, sosyal ve ekonomik şiddet. Fiziksel ve

cinsel şiddet ise kadına yönelik fiziksel müdahaleye ilişkin şiddetin türünü ifade etmektedir. IPV, çeşitli sağlık ve sosyal sonuçlarla ilişkili kapsamlı ve çok yönlü bir sosyal sorundur. Kadınlara karşı IPV yaygın ve önemli bir halk sağlığı sorunudur. Küresel olarak, her üç kadından birinin hayatlarının bir noktasında yakın partner şiddetine maruz kaldığı tahmin edilmektedir, ancak bu tahminler ülkeler arasında büyük farklılıklar göstermektedir. Kadınlara yönelik şiddet incelendiğinde bu uygulanan şiddetin ciddi olarak bir insan hakları ihlali olduğu belirlenmiştir. Yakın partner şiddetinin çok sayıda kadın ve çocuğu etkileyen önemli bir sosyal sorun olduğu gerçeği artık yadsınamaz. Partner şiddeti, failerin dürtüleri, şiddetin türleri, kadının/erkeğin sosyal konumları ve şiddetin meydana geldiği kültürel durumlar arasındaki önemli farklılıklar dikkate alınmadan yorumlanamaz.

Şiddet, giderek artan bir şekilde, uzun vadeli insani ve ekonomik maliyetleri olan bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir. Artan miktarda araştırma, şiddetin boyutuna dair küresel bir tablo sunmaya başlamaktadır. Şiddetin büyüklüğü, doğası ve sağlık üzerindeki etkisi erkekler ve kadınlar için büyük farklılıklar göstermektedir. Erkeklerin ve kadınların kendi şiddet deneyimleri, farklı ortamlar, bağlamlar, mekanizmalar ve şiddet faillerinin doğasında bulunan, büyük ölçüde farklı güç ve cinsiyet ilişkileri ile karakterize edilmektedir.

Erkeklerin yaşadığı şiddetin çoğu erkekler tarafından gerçekleştirilir ve esas olarak kamusal alanlarda meydana gelir. Şiddet, tekrarlayan, devam eden istismardan ziyade genellikle münferit olaylar olarak ortaya çıkar ve erkeklerin birbirine karşı uyguladığı şiddet, toplumsal yaşamın “doğal” bir yönü olarak kabul edilir ve normalleştirilir. Daha da önemlisi, erkekler arasındaki fail-mağdur ilişkisi, kadına yönelik şiddetle karşılaştırıldığında çok daha nadiren samimidir. Sonuç olarak, mağdur ile istismarcı arasında bir bağımlılık ilişkisi olasılığı daha azdır. Ancak burada, özellikle eşcinsel ilişkilerde, yakın partner şiddetinin erkekler tarafından muhtemelen eksik rapor edildiğine dikkat edilmelidir.

Kadına yönelik şiddet, toplu şiddet, yabancılar tarafından gerçekleştirilen kişilerarası şiddet ve eş şiddeti de dahil olmak üzere çok çeşitli suistimalleri kapsar. Kadına yönelik şiddet, diğer şiddet biçimlerinden “toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” olarak ayırt edilmiştir; eşitsizlik ve erkek güç ve kontrolünün sürdürülmesi. DSÖ, beş kadından en az birinin hayatlarının herhangi bir döneminde bir erkek tarafından fiziksel veya cinsel saldırıya uğradığını tahmin etmektedir. Kadınlara yönelik

kişilerarası şiddet, esas olarak erkek bir partner tarafından işlenir ve evin sınırları içinde meydana gelir. Şiddet, kamuoyundan “gizlenir” ve görünür hale geldiğinde, genellikle özel, ailevi bir mesele olarak göz ardı edilir. Yakın partner şiddeti sıklıkla tekrarlanır, sürekli ve şiddet olarak kullanılır. Sosyal ve ekonomik eşitsizliklerle birleşen fiziksel istismar, kadını sıklıkla “güçsüz” ve bağımlı hale getirir. Şiddet içeren ilişkilerde bulunan kadınların çocuklardan da sorumlu olması, onları istismar eden kişiden ayrılmalarını daha da önleyebilir. Ek olarak, toplumsal ve yasal normlar, kadının istismarcısını terk etmek için yardım ve destek aramasını ve elde etmesini sıklıkla zorlaştırmaktadır.

Kadınlara yönelik kişilerarası şiddetin, hemen görünür lezyonlar ve ciddi fiziksel yaralanmalardan, sosyal ağların kaybı ve çalışma yeteneğinin azalması dâhil olmak üzere kötü sağlık durumu ve düşük yaşam kalitesi gibi uzun vadeli etkilere kadar çok sayıda fiziksel ve zihinsel sağlık etkisi vardır. Şiddetin üreme çağındaki kadınların yaşamlarında kaybedilen her beş sağlıklı günden birinin sorumlusu olduğu tahmin edilmektedir. Şiddetin neden olduğu hem fiziksel hem de zihinsel stres, istismar sona erdikten çok sonra bile devam eden kronik sağlık sorunlarına yol açabilir, kronik baş ağrısı ve sırt ağrısı, bayılma, nöbetler, kardiyak semptomlar ve göğüs ağrısı dahil. Boğulma ve başa alınan şiddetli darbelerin de kritik nörolojik sonuçları olabilir. Fiziksel şiddetin olumsuz fiziksel ve psikolojik etkileri, şiddet uygulandığında da göze çarpar. Vurma, tokat atma veya boğulma ile karşılaştırıldığında, itme ve kapma veya tehdit etme gibi düşük şiddettedir. Madde kötüye kullanımı geçmişine ve madde kötüye kullanan bir partnere sahip olma olasılığı daha yüksektir, bu da onları fiziksel ve zihinsel sağlık sorunları için artan bir risk altına sokar.

Birkaç çalışma, erkekler arasında kişilerarası şiddetin sağlık üzerindeki sonuçlarını araştırmıştır. Deneyimli eş şiddeti ve ısrarlı takip, erkekler için depresyon, yaralanma, madde kötüye kullanımı ve kronik akıl hastalığı dahil olmak üzere kötü sağlıkla ilişkilendirilmiştir. Ek olarak, erkekler arasında deneyimlenen şiddet, depresif belirtiler, artan alkol kullanımı ve azalan alkol kullanımı ile ilişkilendirilmiştir.

Kadına karşı şiddet; kadın ve erkekler arasında eşit olmayan güç ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadına karşı şiddet türleri beş maddede sıralanmaktadır. Bunlar; fiziksel şiddet, cinsel şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet ve siber şiddet olarak sıralanmaktadır.

2.2.1 Fiziksel şiddet

Kadına yönelik fiziksel şiddet; bir kadına zorla bir şey yaptırma veya yapmak istediği bir şeyden alıkoymak için kadının iradesi dışında gerçekleşen fiziksel zarar verici eylemler olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel zarar verici eylemler şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

- Vurma,
- Bir araçla vücuduna zarar verme,
- Tokat atma,
- Kolunu bükerek acıtma,
- Tekmeleme,
- Saçını çekme vb. olarak sıralanmaktadır.

Fiziksel şiddet incelendiğinde bunun daha çok bedene ve bedensel güce yönelik olduğu görülmektedir. Şiddetin en sık ve görünür şekli olarak karşımıza fiziksel şiddet geçmektedir [16]. Kadınlar üzerinde fiziksel şiddetin olumsuz etkileri şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

- Kişilerin kendisini değersiz hissetmesi,
- Özsaygıyı yitirme,
- Korku olarak sıralanmaktadır [17].

2.2.2 Cinsel şiddet

Cinsel şiddet; fiziksel şiddetten çok sonraları ortaya çıkmış ve incelenmeye başlamıştır. Cinsel şiddete yönelik çalışmalar elli yıl öncesinde özellikli çalışmalar olarak başlamıştır. Bu çalışmalar incelendiğinde eril şiddetin sürdürülmesin yönelik bir çok sorunun ele alınarak incelendiği görülmektedir [18]. Toplumsal hiyerarşinin en tepesinde hegemonik erkeklik bulunmaktadır. Bu doğayı, kadınları ve diğer erkek gruplarını da baskı altına almaktadır. Bu çerçevede özellikle hegemonik erkekliğin temel unsuru olarak saldırganlık, cinsellik ve şiddet arasındaki yakın ilişki görülmektedir. Tecavüz feminist düşünceye göre; cinsel bir davranıştan öte erkeklerin kadınlar üzerinde kurmak istedikleri egemenlik olarak tanımlanmaktadır. Be sebeple de özellikle terörizme benzer politik bir niteliği olan fiil olarak görülmektedir [19].

Algılanan veya gerçekten daha zayıf olan ortağa karşı kişilerarası şiddet yaygın bir olgudur. Cinsel şiddet, cinsiyetinden bağımsız olarak mağdur üzerinde yaygın psikolojik ve sosyolojik etkileri olan, son derece olumsuz ve travmatik bir yaşam olayıdır. Genellikle çok çeşitli olumsuz duygulara, utançlara ve “Neden ben?” gibi varoluşsal sorulara yol açar. Mağdurda çaresizlik ve güçsüzlük duygularını artırır ve benlik saygısını etkiler ve daha fazla şiddete karşı savunmasız olabileceğini düşündüren duygular üretir. Kadınlarda cinsel şiddet korkusunun, özgürlüklerini ve mesleki fırsatlarını kısıtlaması ve uzun vadede psikolojik iyilik hallerini etkilemesi muhtemeldir. Cinsel şiddet, kısmen cehalet, kısmen de ciddi kişisel cinsel sorular sormadaki deneyimsizlik ve bununla bağlantılı olarak mağdur ve mağdurla ilgili olanlar için sosyal damgalama ve utanç nedeniyle profesyonel çevrelerde nadiren tartışılmaktadır. Ataerkil, kadın düşmanı ve cinsiyeti utandıran alt tonlarla hem sağlık hem de sosyal bir endişedir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) cinsel şiddeti, “bir kişinin cinselliğine karşı, herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir cinsel eylem veya cinsel eylem elde etme girişimi, istenmeyen cinsel yorumlar veya ilerlemeler, ticarete yönelik eylemler veya başka bir şekilde yönlendirilme olarak tanımlamaktadır. ev ve iş dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere herhangi bir ortamda mağdurla ilişkileri.”[1] Cinsel şiddet tüm kültürlerde [2,3] cinsel şiddeti neyin oluşturduğuna dair farklı tanımlarla gerçekleşir.[4]

Bir bireyin bugün ne olduğunun çoğu, içinde doğduğu ve yaşadığı kültür tarafından şekillendirilir, kültürel değerler, tutumlar ve davranışlar edinir. Normallik ve psikopatolojinin tanımlarını ve tanımlarını kültür belirler. Kültür, belirli popülasyonların ve toplumların cinsel şiddet kadar cinsel eylemleri nasıl gördüğü, algıladığı ve işlediği konusunda önemli bir rol oynar.

DSÖ'nün cinsel şiddet tanımındaki önemli bir unsur, “zorlama” veya güç kullanımını ve “zorla” olarak adlandırılan cinsel ilişkiye ilişkin olarak kültürel farklılıkların olma olasılığı yüksektir [5]. Çeşitli kültürler, kınanan belirli cinsel şiddet biçimlerini ve bir dereceye kadar tolere edilebilecek diğer biçimleri, kültürel olarak meşrulaştırılmış şiddet biçimlerini[6] tanımlar, böylece bir uça ihlal edici zorlama, diğer uça hoşgörülü zorlama ile bir sürekliliğe yol açar [4]. Örneğin Güney Afrika'da apartheid sisteminde sadece beyaz kadınların tecavüzü kovuşturulurken, siyah kadınlara yönelik cinsel şiddet hayatın bir parçası olarak kabul edildi [7].

Hindistan'ın kırsal bölgelerinin belirli bölgelerindeki çocukluk evlilikleri, henüz yetişkin olmayan bir kızla evlilik ve cinsel ilişki içerir. Bu nedenle, cinsel zorlama anlamına gelir ve yasa dışı olarak kabul edilir. Bununla birlikte, tüm mesele, Kuzey Hindistan'ın belirli bölgelerinde evliliğe karar veren Khap Panchayats'ın göz yumduğu gibi, bu tür evliliklere [8] katılan bireyler tarafından tanımlanan kişisel yasalar tarafından onaylanmaktadır. Benzer şekilde, Güney Afrika'daki genç erkekler de cinsel şiddet, cinsellik eksikliğinden ruh sağlığının olumsuz etkilendiğine inanan genç erkekler tarafından meşru kabul edilmektedir [7].

2.2.3 Psikolojik şiddet

Araştırmacılar arasında psikolojik istismarın yaygın bir tanımı kronik sözlü saldırganlıktır. Sözlü kronik taciz, özellikle yaşlı kişilere yönelik hizmet kullanıcıları ve sağlayıcıları, kişisel veya mesleki ilişkilerini karşılıklı saygıdan ziyade hoşgörüyeye dayandırır, fiziksel şiddete yol açabilir. Psikolojik şiddet, koşullar iletişimi zorlaştırdığında bir kişinin bir başkasına tahammül edememesiyle yakından ilişkilidir. Yaşlılar için aileler veya konutlar içinde böyle bir ilişkiyi sürdürmek daha da zordur çünkü gençlerden talepler genellikle bu ihtiyaçları karşılama kapasiteleriyle orantısızdır. Sözlü saldırganlık, personel veya fon veya kaynak eksikliğinden kaynaklanabilecek bu tür yetersizliklere tepki vermenin bir yoludur. Bu gibi durumlarda saldırgan (bakıcı), belirli koşullarda yaşlı bir kişinin davranışı için ödüllendirilip cezalandırılmayacağına karar vermeye hazır bir yürütme gücü rolünü oynar.

Psikolojik şiddet 1980'li yıllardan itibaren psikolojik saldırganlık, psikolojik kötü muamele, psikolojik istismar, duygusal istismar ve duygusal şiddet kavramı altında çalışılan özel şiddet türü olarak tanımlanmaktadır [20]. Psikolojik şiddet diğer şiddet türleri ile karşılaştırıldığında özellikle fiziksel parametrelerin yokluğuna bağlı olarak tanımlanması en zor olan şiddet türü olarak karşımıza çıkmaktadır [21]. Psikolojik şiddet romantik ilişkilerde görülen çok boyutlu şiddet olarak görülmektedir. Romantik şiddetin dört türü bulunmaktadır. Bunlar;

Romantik eşin gittiği yerlerin sınırlanması, sürekli olarak kontrol edilmesi, eşin sürekli olarak izole edilmeye çalışılması, geniş bir çerçevede kişisel alan ve özgürlüklerin sınırlandırılması,

-Romantik eşin karalanması, aşağılanması, dalga geçilmesi, bireyin benlik imajı ve saygısına zarar verilmesi,

-Romantik eşten düşmanca bir tutumla uzaklaşılması, agresif ve pasif şekilde duygusal destek ve bakımın kesilmesi,

-Romantik eşe hükmetme, eşin gözünü korkutarak açık ya da örtük tehditkar davranışlarda bulunmak olarak belirlenmiştir [22].

Psikolojik şiddetin alt türlerinin şiddetin çıktılarını öngörmeye faydalı ve önemli olup olmadığı, bireylerce rapor edilen psikolojik şiddetin birey tarafından zararlı algılanıp algılanmadığının belirlenmesi öncelikli sorunlardan görülmektedir [23]. Literatür içerisinde psikolojik şiddet ile ilgili olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde katılımcıların psikolojik şiddet gören ve görmeyen olarak iki grupta analiz edildiği belirlenmiştir. Bireyler arası ilişki içerisinde ek bir psikolojik şiddet davranışının varlığının bile bu kişilerin psikolojik şiddet gören gruba dâhil edilmesinde yeterli görülmektedir [21].

Psikolojik istismarın kökleri çeşitlidir, ancak ister aile bakımında ister evde bakımda olsun, yaşlılarla yakından ilişkili en az beş neden vardır: öznellik, aşırı baskı, aşağılayıcı davranış, sağlık sorunları ve sömürü.

Herhangi bir ilişkiyi öznel bağlam belirler. Birçoğu, bir kişiden hoşlandıklarını veya hoşlanmadıklarını söylüyor; diğerleri fikir ve tarz çeşitliliğini hoş görür; yine de diğerleri, bireyi sevmemelerine rağmen başka bir kişiye saygı duyabilir. Her insan farklıdır ve diğerini algılamamanın belirli bir yolu vardır. Düşman görüntüleri bu şekilde oluşturulur. Arkadaşlıklar ve profesyonel ilişkiler de öyle. Psikolojik şiddeti analiz ederken öznel bağlam sürekli akılda tutulmalıdır. Özellikle yaşlı insanlar, insanların kendileriyle iletişim kurma veya onlarla ilişki kurma biçimlerine karşı hassastır. Aileler içinde sessiz kocayı ve gürültülü karısını ya da tam tersini bulabilirsiniz! Benzer şekilde, konutlar gibi kurumlarda her bakıcı ve müşteri farklıdır ve davranışlar kişinin karakterine, ruh haline veya koşullarına göre değişir.

Kurumsal bakımda psikolojik şiddetten kaçınmak için doğru bakıcıların istihdamını sağlayacak tedbirlerin alınması, düzenli eğitim ve kurum içi informal sosyal aktivitelerin düzenli olarak düzenlenmesi son derece önemlidir. Yaşlı kişilere yönelik bir kurum, her üyenin temsil ettiği şeye saygı duyulduğu (ve hoşgörülmediği) bir aile olarak görülmelidir. İkincisi, doğum günü partileri, yıldönümleri, özel günler,

geziler, tartişmalar ve dini hizmetler gibi sosyal faaliyetler, yaşlıları ve bakıcılarını yalnızca profesyonel bir işbirliğinden ziyade bir ortaklık ruhu içinde birbirine yaklaştırmaya hizmet eder. Bu ortam aracılığıyla, her bireyin diğer kişinin karakterine, tarzına ve rolüne aşına olduğu ve ilgili ortaklar arasında bir sembiyoz ruhunun kurulduğu ilişkilerin öznel yönleri oluşturulur.

2.2.4 Ekonomik şiddet

Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde kadınların sosyal ve kamusal alan içerisinde ekonomik şiddetle sürekli karşılaştıkları görülmektedir. Aile içerisinde kadınların çalışma yaşamına katılarak, gelir elde etmeleri akrabaları, evlatları ve kocaları tarafından engellenebilmektedir veya kadınlara istemedikleri bir işte çalışmaya zorlanmakta, kazanmış oldukları para ellerinden alınarak ailenin geçiminin sağlanması kadına yüklenmektedir. Bunların yanına ailelerinin içerisinde kadınların karşılaşabileceği birçok şiddet türünden söz etmek mümkün olmaktadır. Bazı aileler içerisinde kadınların miras dolayısıyla elde etmiş oldukları haklardan mahrum edildikleri görülmektedir. Kadınların evliliklerini bitirmede yani boşanma noktasında da malların blşlmesinde ekonomik şiddete uğrama olasılıklarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Kadınların uğramış oldukları ekonomik şiddet karşı karşıya kalmış oldukları şiddetin en etkilisidir. Kadınların ekonomik bağımlılığı diğer şiddet trlerin uğrama konusundaki en zayıf noktası olarak karşımıza çıkmaktadır [24].

Yakın partner şiddetinin bir alanı ekonomik şiddettir. Ekonomik şiddet genellikle duygusal veya psikolojik şiddet kapsamında değerlendirilmektedir. Ancak son zamanlarda, bilim adamları ekonomik şiddeti benzersiz bir şiddet biçimi olarak tanımlamaya başladılar [3]. Ekonomik istismar, istismarcının fiziksel, cinsel ve psikolojik istismar dışında yakın bir ilişkide kullandığı benzersiz ve zorunlu bir kontrol davranışı biçimidir [19]. Ekonomik şiddet IPV'nin önemli bir yönü olduğundan, ekonomik şiddeti göz ardı eden çalışmalar önemli bir faktörü gözden kaçırmaktadır [20]. Özetle ekonomik şiddet son zamanlarda ortaya çıkan bir araştırma alanıdır [21].

Ekonomik şiddet deneyiminin daha kapsamlı bir değerlendirmesini geliştirmek için bilim adamları ekonomik şiddet ölçekleri ve alt ölçekleri geliştirmeye başladılar [3]. İlk olarak, ekonomik şiddeti ölçmek için iki alt boyutlu (ekonomik kontrol ve ekonomik sömürü) Ekonomik İstismar leği (SEA) geliştirilmiştir [22]. Daha sonra

bu ölçek revize edilmiş ve Ekonomik İstismar Ölçeği'ne (SEA-12) üç alt boyut (ekonomik kontrol, istihdam sabotajı ve ekonomik sömürü) eklenmiştir [23]. SEA-12'nin geçerliliği ve güvenilirliği de test edilmiştir [24]. Çin'de yapılan başka bir çalışmada, SEA-12'nin Çince versiyonu uyarlanmış, geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiştir [19].

“Ekonomik istismar” terimi ilk olarak 1980'lerin sonlarında ortaya çıktı [5]. Ekonomik şiddet, bir kadının ekonomik kaynakları elde etme, kullanma ve sürdürme yeteneğini kontrol etmeyi, böylece ekonomik güvenliğini ve kendi kendine yeterlilik potansiyelini tehdit etmeyi içerir [3, 17]. Ekonomik istismar, bağımlılığı teşvik etmek veya finansal olarak suistimal etmek amacıyla bir kişiyi manipüle etme, hükmetme ve kontrol etmede çok güçlü bir taktik olabilir [21]. Ekonomik şiddet, failde ekonomik bağımlılık yaratmaya odaklanır. Mağdurun mali kaynakları tam kontrol altındadır [3]. İstismarcının mağdurun parası ve diğer ekonomik kaynakları veya faaliyetleri üzerinde tam kontrole sahip olmasıdır. Kadınlara yönelik ekonomik şiddet, mali kaynaklar üzerinde mutlak kontrole sahip erkek partnerler tarafından karakterize edilir. Finansal kaynakları ellerinde bulundurlar veya kadın partnerlerine finansal olarak katkıda bulunmayı reddederler, böylece kadınları en temel ihtiyaçları ve tatminleri için tamamen bağımlı hale getirir.

Kadına yönelik ekonomik şiddetin pek çok türü vardır. İşe müdahale, eşin ev veya topluluk dışında çalışmasını engelleme, işyerinde eşi taciz etme veya rahatsız etme, eğitimi engelleme veya sınırlama, paraya erişimi düzenleme veya finansal bilgilere erişimi reddetme, gerekli fonları durdurma veya kısıtlama gibi taktikler yiyecek ve giyecek gibi ihtiyaçlar için, eşten para çalmak, çalışmayı reddetmek ve kadın tarafından borç yaratmak, tek taraflı kararlar vererek aile ekonomisine hâkim olmak, kadının kredi notunu kasten bozmak ekonomik şiddet davranışlarıdır [18]. Düğünde kadına verilen takıları alıp başlık parası ve çeyiz isteme gibi davranışlar da ekonomik şiddet olarak kabul edilmektedir. Bu stratejiler, erkekler tarafından ekonomik kontrolü sürdürmek ve ev ortamında egemenliklerini sağlamak için kullanılır ve kadınları ikincil konumlara sokar. Bu taktikler, mağdurların ekonomik kendi kendine yeterliliğine ve kendi kendine yeterliliğine zarar vermeyi içerebilir [4].

Ekonomik şiddet, kadınların ekonomik, fiziksel ve psikolojik sağlığını ciddi şekilde engelleyebilir [22]. Ekonomik şiddete maruz kalma, mağdurun ekonomik güvenliğini ve bağımsızlığını tehdit ettiğinden, istismarcı ilişkilerden ayrılma kapasitesini

sınırladığından ve potansiyel olarak olumsuz ruh sağlığı etkilerine yol açtığından halk sağlığı ile ilgilidir. Ekonomik şiddetin kadın güvenliği açısından da olumsuz sonuçları vardır. Kadınların finansal kaynaklarını sınırlamak, istismarcıya finansal bağımlılığa yol açar ve bu da genellikle kadınları istismarcı ilişkilere hapseder [18]; istismarcıya olan bu ekonomik bağımlılık, ekonomik istismarın doğrudan bir sonucudur. Bu da istismarcı partnerlerinden ayrılmaya çalışan birçok kadın için kritik bir engel teşkil etmektedir.

Evlilik bağımlılığı teorisine ve karşılıklı bağımlılık teorisine göre, ekonomik bağımlılığa zorlanan kadınlar bir ilişkide sıkışıp kalma riski altındadır. Kadınların ekonomik kaygıları, şiddet içeren bir ilişkiden çıkmakta güçlük çekmelerinin ana nedenlerinden biri olarak kabul edilmektedir [23]. Aslında ekonomik şiddet güveni azaltır ve şu anda evli olmayan ancak erkek bir partnerle yaşayan kadınların bu adımları atma olasılıkları daha düşük olabilir [20]. Şiddet mağdurlarıyla yapılan görüşmeler, genellikle mağdurların fiziksel olmayan şiddet biçimlerine ilişkin deneyimlerinin fiziksel şiddete eşit veya ondan daha fazla zarar verici olduğunu göstermiştir. Ekonomik şiddetin sona ermesinden sonra bile kadın sağlığı ciddi şekilde etkilenmektedir [7].

Cinsiyete dayalı şiddetin (GBV) kadınların fiziksel ve zihinsel sağlığını olumsuz yönde etkilediğini, baş ağrısına, fiziksel yaralanmalara, yeme sorunlarına, stres, korku ve kaygı, uyku ve diğer sorunlara neden olduğunu gösteren önemli kanıtlar bulunmaktadır. Diğer tüm yakın partner istismarı ve şiddeti gibi, ekonomik istismar da kişisel bir ilişkinin önemli bir unsuru olduğu kadar sosyal bir sorundur [21]. Ekonomik şiddet, depresyon ve anksiyete ile ilişkilidir [4]. Daha yüksek düzeyde ekonomik şiddet, depresyonda daha büyük bir artışla ilişkilidir. Ekonomik şiddet, IPV mağdurlarının psikolojik esenliğinde önemli bir rol oynar; bu nedenle IPV ölçümüne ekonomik şiddetin dahil edilmesi faydalıdır [5]. Ekonomik şiddetin, mağdurların ekonomik ve psikolojik esenliği için zararlı sonuçları vardır. Ekonomik şiddet, son zamanlarda artan depresyon ve anksiyete semptomları ve düşük yaşam kalitesi ile ilişkilendirilmiştir [5]. Ekonomik şiddet, yoksullukla ilişkili stres ve belirsiz bir finansal gelecekle karşı karşıya kalma yoluyla psikolojik ve fiziksel sağlığı etkiler. Ekonomik istismar, kadınların kardiyovasküler, psikososyal ve genel sağlığı üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Ekonomik istismar, finansal zorluklar, psikolojik sorunlar ve depresyon ile ilişkilidir. Mali zorluk ve bağımlılık, kadınların

şiddet içeren ilişkilerden ayrılmalarının önündeki önemli engelleri temsil etmektedir [21]. Geçmişte fiziksel veya cinsel şiddet olmaksızın duygusal veya ekonomik şiddete maruz kalmış kadınların kaygı veya keder, değersizlik duygusundan kaynaklanan üzüntü, sebepsiz yere ağlamak isteme, duygu durum dalgalanmaları, hırçınlık, uykusuzluk ve yaşamları boyunca IPV bildirmemiş kadınlardan daha kalıcı yorgunluk yaşandığı belirlenmiştir [7].

Ekonomik şiddet, kadınların ekonomik refahını olumsuz etkiler. Ekonomik şiddet, kadınların bağımsız yaşam kaynaklarına erişiminin azalması nedeniyle artan yoksulluğa yol açmaktadır. Yoksulluk ve ekonomik istismar arasındaki ilişkinin karmaşık olduğunu belirtmek önemlidir. Yoksulluk ve sosyoekonomik eşitsizlik, ekonomik istismarın hem nedenleri hem de sonuçlarıdır. Yoksul kadınların erkek partnerlerine bağımlı olma olasılığı daha yüksektir ve bu bağımlılık kadınları kontrol etme taktiği olarak kullanılabilir ve bu durum istismara yol açabilir. Ekonomik şiddet, istismarın çok güçlü ve ölümcül bir biçimidir. Aynı zamanda kadınlara karşı bir ayrımcılık biçimidir. Ekonomik istismar, tüm toplumlarda kadınlar arasında kötü sağlığın bilinen ve önemli bir göstergesi olan artan yoksulluğa neden olabilir. Yoksul kadınların yaşam seçenekleri sınırlıdır ve hastalıklara karşı savunmasızlıklarını artıran ortamlarda yaşamaya zorlanabilir. Ekonomik istismar da dolaylı olarak kadınların fiziksel ve psikolojik sağlığını etkileyebilir. Çalışmalar, yoksulluk koşulları ile kötü fiziksel ve psikolojik sağlık arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir [22]. Bir kadının kişisel olarak yarattığı ekonomik kaynaklar, eşinin eylemleri tarafından tüketilir veya kötüye kullanılırsa, ekonomik şiddet de kadının fiziksel veya zihinsel sağlığına engel oluşturabilir. Ekonomik zorlama, kadınlar üzerinde, aşağılanma ve çarpık bir benlik duygusu gibi travmatik etkilere sahiptir ve sınırlı fırsatlara ve daha iyi bir yaşam kalitesi için daha az şansa neden olur [10].

Ekonomik şiddetin bir başka sonucu da toplumsal eşitsizliğe neden olması ve kızların/genç kadınların yaşlı erkekler tarafından cinsel istismara uğramasını teşvik etmesidir. Nispeten zengin erkekler tarafından ticari seks için yüksek talep ve genç kadınların yoksulluk döngüsünü gerekli her şekilde kırma arzusu yaratır; bu nedenle kadınlar hızlı bir zenginleşme aracı olarak bedenlerini ticarileştirebilirler [26].

Kadına yönelik ekonomik şiddet, aile içi şiddetin önemli bir bileşenidir [2, 13]. Bu tür şiddet, yakın partner ilişkilerinde mevcuttur. Bir kadının ekonomik varlıkları elde etme, kullanma ve sürdürme kapasitesinin bir koca tarafından kontrol edilmesi

durumunu temsil eder [2, 30]. Hane içinde kadına yönelik ekonomik şiddet giderek artan bir toplumsal kaygıdır. Yakın bir partner, esas olarak ekonomik sömürü, istihdam sabotajı ve ekonomik kontrol yoluyla bir ekonomik şiddet durumu oluşturabilir. Kadınlara yönelik ekonomik şiddet, “kadınların yiyecek, giyecek, barınma vb. gibi en temel ihtiyaçlarının reddedilmesinden, ekonomik bağımsızlıkları ve hane halkı satın alma kararlarına katılma yetenekleri de dahil olmak üzere daha karmaşık ihtiyaçlara” kadar değişebilir. Ekonomik şiddetin yaygınlığı önemli sayıda kadını etkilemektedir. Sonuçları, kadınların ekonomik güvenliğini tehdit etmeyi ve kendi kendine yeterlilik potansiyelini içerir. Ekonomik şiddet, kadınların katı bir harçlık almasına veya para dilenmeye zorlanmasına yol açarak bunu cinsiyetçi bir sorun haline getirebilir.

Ekonomik istismar, fiziksel, duygusal ve cinsel şiddet dahil olmak üzere diğer şiddet türlerinin riskini artırabilir. Bilimsel çalışmalar, ekonomik istismar ile hem fiziksel hem de duygusal şiddet arasında güçlü pozitif ilişkiler olduğunu göstermektedir. Ekonomik istismar, diğer şiddet biçimleriyle birlikte ortaya çıkma eğilimindedir ve kontrol davranışının bir parçası olarak çakışabilir. Ekonomik şiddete maruz kalan kadınların diğer şiddet türlerinden de (psikolojik, fiziksel veya cinsel) etkilenme olasılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Fiziksel IPV ve duygusal IPV, ekonomik şiddet üzerinde etkilidir. Şiddetin farklı biçimleri tekil olaylardan ziyade çoğunlukla iç içe geçmiş ve sürekli ve “sistemik bir şiddet” oluştururlar [10]. Ekonomik istismar, mağdurların sağlık sonuçları üzerinde önemli sonuçlarla birlikte eşit derecede şiddetli olabilir.

Ekonomik şiddet, diğer IPV biçimlerinden (fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet) farklıdır, ancak bunlarla orta düzeyde ilişkilidir [17]. Bir tür şiddete (fiziksel, psikolojik veya cinsel) maruz kalan mağdurlar muhtemelen ekonomik şiddete de maruz kalmaktadır [5]. Kadınlar ekonomik şiddete ve fiziksel şiddete erkeklerden daha fazla maruz kalmaktadır [24]; ayrıca ekonomik şiddete maruz kalanların fiziksel şiddete maruz kalma riski, ekonomik şiddete maruz kalmayanlara göre daha yüksektir. Ekonomik istismar, IPV ve aktivite kısıtlaması yaşayan kadınlar arasında daha yaygındır. Ayrıca ekonomik, fiziksel, cinsel ve duygusal istismar ile ilişkisi aracılığıyla kadın sağlığını dolaylı olarak etkileyebilir.

2.2.5 Siber şiddet

Yüz milyonlarca insan şu anda interneti hayatlarını ve başkalarının hayatlarını iyileştirmek için kullanmaktadır. Yine de, çevrimiçi nüfusun büyüyen bir kesimi, İnternet'i antisosyal amaçlarla, diğer kullanıcıları takip etmek, taciz etmek ve avlamak için kötüye kullanmaktadır ve genellikle rahatsız edici etkilerle. İnternet aracılı saldırganlık küresel bir fenomendir ve rahatsız edici bir şekilde yükseliştir. Bilgisayar aracılı iletişimin kötü davranışları alevlendirdiği şeklindeki distopik görüşe prima facie inandırıcılık kazandırmaktadır. Daha da kötüsü, çevrimiçi şiddet dalgası yükselmektedir. İnternetin sanayileşmiş dünyada eğitilmiş insanlar için lüks olmaktan günlük yaşamın bir gerekliliğine geçtiği bir zamanda. 'Siber şiddet' bu nedenle çok büyük ölçekte olumsuz etkilere sahip olduğu görülmektedir.

Siber şiddeti tanımlamanın ve sınıflandırmanın avantajları arasında şunlar yer alır:

- 1) davranışların ortaya çıktıklarında tanınmasını ve adlandırılmasını kolaylaştırmak,
- 2) her birinin taleplerine göre uyarlanmış direniş ve düzeltici eylem stratejilerinin dile getirilmesine izin vermek,
- 3) siber şiddeti siber şiddetten ayırt etmek. Diğer, daha az ciddi can sıkıcı çevrimiçi davranış biçimleri ve
- 4) siber şiddet ile pornografi gibi diğer fenomenler arasındaki, aksi takdirde fark edilemeyecek, ancak siber şiddeti daha geniş bir perspektife yerleştirmemize yardımcı olan temel ilişkileri ortaya çıkarmak.

Siber şiddeti, bir bireyin veya grubun iyiliğine (fiziksel, psikolojik, duygusal) yönelik saldırı oluşturan veya buna yol açan çevrimiçi davranış olarak tanımlıyorum. Siber şiddeti geleneksel çevrimdışı şiddet biçimlerinden ayıran şey, önceki durumda, davranışın önemli bir bölümünün çevrimiçi ortamda gerçekleşmesi, ancak daha sonra çevrimdışı bağlamlara taşınabilmesidir. Bu nedenle siber şiddetin fiziksel bir bileşeni olabilir, ancak buna gerek yoktur ve siber şiddetin -gerçekten de çevrimdışı şiddetin neden olduğu zararın çoğu - psikolojik ve/veya duygusaldır (ki bu daha az gerçek veya yıkıcı değildir). Son olarak, siber şiddet bireyleri veya grupları hedef alabilir; ikincisi, tek bir failin çok sayıda insan hakkında bilgi toplama ve onlarla iletişim kurma kolaylığı nedeniyle çevrimdışı, fiziksel şiddetten daha karakteristik siber şiddetin hedefleridir. Bu, çevrimiçi şiddetin yaygın etkilere neden olabilecek başka bir yönüdür.

Bir grup ve bir bireyin iyiliğine yönelik olarak saldırı oluşturmuş olan ya da buna yol açan çevrimiçi davranışlar siber davranış olarak tanımlanmaktadır. Geleneksel çevrim dışı şiddetten siber şiddeti ayıran nokta; davranışların önemli bir bölümünün çevrimiçi bir ortam içerisinde gerçekleşmesi ve çevrim dışı bağlamlarla sonrasında taşınabilmesi olarak belirlenmiştir. Siber şiddet incelendiğinde bunun bir fiziksel bileşeni olduğu görülmektedir fakat buna gerek yoktur. Siber şiddetin bireylere vermiş olduğu zararın büyük bir çoğunluğunun duygusal ve psikolojik olduğu görülmektedir. Bunun daha az gerçek ve yıkıcı olmadığı belirlenmiştir.

Siber şiddetin özellikle gruplar ve bireyleri hedef aldığı belirlenmiştir. Siber şiddetin fiziksel şiddete göre daha karakteristik hedefleri bulunmaktadır. Burada tek bir failin internet içerisinde çok sayıda insan hakkında bilgi toplayarak onlarla iletişim kurma kolaylığı sağladığı görülmektedir. Bu özellikte çevrim içi şiddetin yaygın etkilere neden olabilecek başka bir yönü olduğu belirlenmiştir [25].

Siber şiddet ile ilgili önlem alma yönündeki engellerden biri; siber şiddette çevrim dışı dünya içerisindeki şiddetten daha az ciddi ve daha az olarak gerçek görünme eğiliminde olması olarak görülmektedir. Bu olgunun görece yeniliğinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu sebeple siber şiddete ilişkin gerekli önlemlerin alınmasının sağlanması gerekmektedir [26].

Giderek daha fazla insan internete ve sosyal medyaya kolayca erişebildiğinden, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik siber şiddet giderek artan bir endişe kaynağıdır. Veri eksikliğine rağmen, AB tahminleri, on kadından birinin 15 yaşından beri bir tür siber şiddete maruz kaldığını göstermektedir.

Uzmanlar, siber şiddeti gerçek dünyadaki şiddet biçimlerinden ayrı bir fenomen olarak düşünmememiz konusunda bizi uyarılmaktadır. 'Çevrimdışı' yakın bir partnerden cinsel taciz, takip veya şiddete maruz kalan kadınlar ve kızlar da genellikle aynı kişiden 'çevrimiçi' şiddetin kurbanlarıdır. Her tür şiddette olduğu gibi, siber şiddet de mağdurların hayatlarını büyük ölçüde etkiler ve birçok biçimde gelir.

2.2.6 Yapısal şiddet

Toplumumuzdaki yapısal şiddet, insanın istemeden maruz kaldığı olaylar ve bundan etkilendiği durumlarda ortaya çıkar[126]. Yapısal şiddetin nedenleri arasında ; toplumun ürettiği veya var olan kaynakların belli kişi yada sınıf içinde toplanması ve bu kaynakların başka amaçlara yönelmesidir. Ekonomik sınıfların oluşumu ile

sınıflar arasındaki uçurumların ortaya çıkışı ise, bir yapısal şiddeti ortaya çıkarmaktadır[127]. Doğrudan şiddet kadar sıklıkla acı ve ölümlerle sonuçlanmıştır. Bununla birlikte, yapı şiddetinin etkileri, çözüm bulmada daha ince, daha yavaş ve karmaşıktır.

2.3 Kadına Karşı Şiddetin Nedenleri

Cinsiyet, kadınların ve erkeklerin sosyal olarak inşa edilmiş bir özelliğidir ve cinsiyet, biyolojik olarak belirlenmiş karakterleri ifade eder. İnsanlar kadın veya erkek olarak doğarlar ama yaşadıkları toplumda kız ve erkek olmayı öğrenirler ve kadın ve erkek olarak büyürler. Bu öğrenilmiş davranış, cinsiyet kimliğini oluşturur ve cinsiyet rollerini belirler. Kadına yönelik şiddet, çoğunlukla aile içinde veya dışında bireyler tarafından kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü zararlı davranışı içerir. Kadına yönelik şiddetin yaygın olarak kabul edilen tanımı şudur:

Kişinin iradesi dışında işlenen her türlü zarar; kişinin fiziksel veya psikolojik sağlığı, gelişimi ve kimliği üzerinde olumsuz etkisi olan; ve bu, erkekler ve kadınlar arasındaki, erkekler ve kadınlar arasındaki ayrımları istismar eden toplumsal cinsiyet gücü eşitsizliklerinin bir sonucudur [1].

Şiddet, tüm insanların günlük yaşamlarında yaşamını, sağlığını ve mutluluğunu tehdit eden evrensel bir eylemdir. Bu tür eylemler tehdit, zorlama ve kaynaklardan yoksun bırakmadır. Kadına yönelik şiddet genellikle erkek partnerler tarafından yapılır. Kadına yönelik şiddet, fiziksel, cinsel ve ekonomik işkenceler veren ve öldüren küresel bir salgındır. Her bireyin evinde barış içinde yaşama temel hakkı vardır, ancak şiddet nedeniyle kadınların temel hakkı izole edilmiştir. Kadına yönelik şiddet, kamusal ve özel alanda, genellikle yakınlık, kan veya hukuk yoluyla bağlantılı veya yabancı kişiler içinde gerçekleşmektedir. Kadına yönelik şiddet, “eşi dövmek”, “eşi dövmek”, birlikte “partner istismarı” olarak adlandırılmaktadır [4]. Çoğu toplumda, eşi dövme büyük ölçüde erkek hakkı olarak kabul edilir. Bizim ortamımızda kadınların evlerine ve çocuklarına bakmaları, kocalarına saygı göstermeleri ve onlara saygı göstermeleri beklenir.

Karısı, örneğin kocasından masraf istemek veya çocuklarının ihtiyaçlarını vurgulamak gibi rolünü yerine getirmede başarısız olursa, şiddet onun yanıtıdır. Eşlerin şiddeti, kadınları öldürerek çok sayıda ölümlerle sorumludur. ABD veya

Avustralya gibi gelişmiş ülkelerde bile kadın cinayet kurbanlarının %40-70'i kocaları veya erkek arkadaşları tarafından öldürüldü [5]. Sorunların büyüklüğü çeşitli biçimlerde görülmektedir – fiziksel istismar, cinsel istismar ve yakın ilişkilerde tecavüz, fetisit, çocukların ve ergenlerin cinsel istismarı, zorla kürtaj, cinsiyet seçici kürtaj, kız bebek katli ve farklı gıda ve tıbbi bakıma erişim, kadınların sağlığını ve yaşamlarını etkileyen geleneksel ve kültürel uygulamalar olarak belirlenmiştir. Kadınlar, anne karnından ileri yaşlara kadar herhangi bir biçimde şiddete maruz kalmaktadır; doğumları bile engellenebilmektedir [6,7]. Kültürel olarak kaderi kabul eden bir norm vardır; kadın olarak doğmak, önceki hayatında yaptığın kötü işlerin sonucudur. Dolayısıyla kültürel olarak kadının kaderi şeklinde kabul edilmektedir. Kadına yönelik şiddetin mağdurları genellikle evli kadınlardır. Kadınlara yönelik ev temelli şiddetin insidansı, bildirilmemesine rağmen yüksektir. Şiddet kabul edilemez ve hiçbir kadın dövülmeyi, cinsel istismara uğramayı veya duygusal olarak acı çektirilmeyi hak etmiyor. Toplumumuz, istismarcıya karşı hoşgörülü, mağdura karşı hoşgörülü olmadığı bir ortam yaratmıştır. Kadına yönelik şiddet hassas bir konudur ve bu nedenle çok az bilgi mevcuttur. Bu çalışma, şiddetin nedenlerini keşfetmeye ve kadına yönelik şiddete yol açan boşluğu doldurmaya çalışacaktır.

Toplum içerisinde kadına yönelik şiddetin her kültür, eğitim düzeyi ve gelir düzeyinde bulunduğu belirlenmiştir. Gelişmiş ülkelerde kadına karşı şiddet ile ilgili olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde kadınların 1/3'nün eşleri tarafından şiddete uğradıkları görülmektedir. Bu da göstermektedir ki dünyada iki kadından biri yaşamlarında şiddet görmektedir. Duygusal, sözel, siyasal şiddet gibi kadına yönelik şiddet türleri incelendiğinde bu oranın yükseldiği ortaya çıkmıştır. Türkiye'de kadına yönelik şiddet türlerinin %50 oranında yüksek olduğu belirlenmiştir. Kadına karşı şiddetin nedenleri beş madde olarak sıralanıp incelenmiştir. Bunlar [27];

2.3.1 Biyolojik nedenler

İnsanlardaki şiddet eğilimine neden olan faktörler; hastalık, kaza ve yaşlılık olarak sıralanmaktadır. Bu faktörlerde oluşan bir takım nedenlerden dolayı bilim dünyasında biyolojik faktörler ve şiddetin doğrudan nedensellik bağı olmadığını belirten araştırmacılar bulunmaktadır [28].

2.3.2 Psikolojik ve sosyal nedenler

Şiddet uygulamanın psikolojik nedenleri; bireylerin duygusal baskı ve hayal kırıklıklarının son bulması, bireylerin istediklerini yaptırmak için bir araç olarak konumlandırması görülmektedir [29]. Şiddet kavramı incelendiğinde öğrenilebilen bir davranış kalıbı olduğu belirlenmiştir. Bu davranışın öğrenildiği kurum ise ailedir. İnsanların gözlemlerine önemli yer tutan yerler ise okul, medya ve çevre olarak sıralanmaktadır. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde özellikle ailesinin rızasını almadan evlenen kadınların daha fazla şiddete uğradıkları görülmektedir. Bunun nedeni ise erkeklerin aileleri ile görüşmeyen kadınları yalnız ve daha güçsüz olduklarını düşünmeleridir [30].

2.3.3 Ekonomik nedenler

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde gelir seviyesi düşük olan aileler içerisinde kadına karşı şiddetin sıklıkla gerçekleştiği belirlenmiştir [31]. Toplumsal cinsiyet rolleri incelendiğinde bunun sadece kadınları değil erkekleri de olumsuz şekilde etkilediği görülmektedir. Erkek kendisini evin geçindirmesi konusunda sorumlu hissetmekte fakat bir erkek ekonomik sorunlarla başa çıkamadığı noktada şiddet uygulayabilmektedir [32].

2.3.4 Toplumsal cinsiyet rolleri

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kaynağı ve kadınları kontrol altında tutmanın bir aracı olarak görülen davranış kadına karşı şiddet olarak tanımlanmaktadır [32]. Kadınlar üzerine bir denetim mekanizması oluşturmak için sadece fiziksel olarak değil her türlü şiddetin denendiği görülmektedir. Toplum içerisinde eğitilmiş olan erkeklerin şiddet uygulamadığı ve eğitilmiş kadınların da şiddete maruz kalmadığı algısının somut gerçekleri göstermediği belirlenmiştir. Literatür içerisinde yapılan çalışmalar incelendiğinde eğitilmiş erkeklerin de şiddet uyguladığı ve eğitilmiş kadınlarında şiddete maruz kaldıkları görülmektedir [33].

3. KADINA KARŞI ŞİDDET İLE İLGİLİ HUKUKİ DÜZENLEMELER

3.1 Uluslararası Düzenlemeler

Cinsel şiddet, ağırlıklı olarak ataerkilliğe dayanan birçok unsuru bünyesinde barındırmaktadır. Ataerkil hiyerarşiler ve korumacı değerler çatışma zamanlarında yoğunlaşmaktadır, bu da kadınları çatışmalar sırasında cinsel şiddet için daha kolay bir hedef haline getirmektedir. Antik çağdan beri kadınların korunması erkek namusunun bir parçası olarak kabul edilmiştir. Kadınlar erkek malı olarak görülmüş ve namusu erkekler tarafından korunmuştur. Kadına yönelik cinsel şiddet sadece kadınlara karşı işlenen bir suç olarak görülmemiştir [34]. Kadınlarla ilgilenirken esas olan erkek başarısının göstergesi, doğal olarak, savaşın kazananlarının sadece özgürce değil mağlup olanın malını değil, aynı zamanda kadınlarını da yağmaladıkları görülmektedir. Kadınlar ganimet olarak algılanmıştır. Bu nedenle kadınlar savaş propogandası sırasında askerleri motive etmek için kullanılmıştır. Kadınların hayatında yer alan namus kavramıdır. Bu nedenle, kadınlara tecavüz etmek, savaşan erkeklere çok zayıf oldukları mesajını vermektedir. Kadınlarını korumak ve cinsel şiddet, içlerinde korku uyandırmak için bir savaş silahı olarak kullanılmaktadır. Erkeklerin namusu kadınlara göre tanımlandığında tecavüz genel olarak toplumun aşağılanması olarak algılanacak ve cinsel şiddet şiddete dönüşecektir.

Uluslararası insan hakları hukukundaki en acil endişelerden biri kuşkusuz kadına yönelik şiddet ve uluslararası insan hakları çerçevelerinin kadınları cinsel şiddetten yeterince korumadaki başarısızlığıdır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) cinsel şiddeti, *“ilişkisi ne olursa olsun herhangi bir kişi tarafından herhangi bir kişi tarafından herhangi bir cinsel eylem, cinsel eylem elde etme girişimi, istenmeyen cinsel yorumlar veya ilerlemeler veya ticarete yönelik eylemler veya başka bir şekilde zorlama yoluyla bir kişinin cinselliğine yönelik eylemler olarak tanımlamaktadır”* [35].

Açıkça ve münhasıran cinsel şiddetin yasaklanmasına adanmış, hukuken bağlayıcı bir uluslar arası belgenin bulunmaması, bunun uluslararası insan hakları hukukunda ele alınması gereken bir endişe olduğunu doğrulamaktadır. Ayrıca uluslararası düzeyde bu konuyla ilgili bildirimler, tavsiyeler ve kararlar olmasına rağmen, yaptırım mekanizmaları dünyanın pek çok yerinde kırılındır veya yoktur.

Örneğin, Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Bildirge (DEVAW) gibi belgeler, diğer şeylerin yanı sıra tecavüz, cinsel istismar, evlilik içi tecavüz ve kız çocuklarına yönelik cinsel istismar gibi kadınlara yönelik cinsel şiddet biçimlerinin ayrıntılı bir tanımını vermektedir. Ayrıca, hükümetlerin kadınlara yönelik şiddete başvurmaktan kaçınarak, hem kamu hem de özel aktörler tarafından işlenen cinsel şiddeti önlemek ve cezalandırmak için olumlu önlemler alarak ve mağdurlara bakım sağlamak için destek ağları kurarak bunların ortadan kaldırılmasını nasıl sağlamaları gerektiği hakkında bilgi vermektedir.

Ancak DEVAW, bir sözleşme veya anlaşmanın bağlayıcı yasal yetkisine sahip değildir, bu nedenle bu tavsiyeler dışında devletleri ve devlet dışı aktörleri hesaba katmamaktadır. Viyana Bildirgesi ve Eylem Programı, her türlü cinsel taciz ve sömürünün ortadan kaldırılmasından bahseder, ancak DEVAW gibi bağlayıcı bir etkisi yoktur. Bunun yerine, hükümetlere, diğer şeylerin yanı sıra kadınlara yönelik cinsel şiddeti ele alabilecekleri adımları belirleyerek, ulusal bir eylem planı hazırlayan tavsiyelerde bulunur.

Uluslararası bağlayıcılığı olan belgelerin mevcut olduğu yerlerde, bunlar birkaç eyalette sınırlı uygulama alanına sahiptir. Örneğin, Avrupa Konseyi'nin Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddeti Önleme ve Bunlarla Mücadele Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) vardır. İstanbul Sözleşmesi'ni onaylayan devletler, 36. madde kapsamında cinsel şiddet de dâhil olmak üzere birçok suç saymalıdır.

Kadına yönelik cinsel şiddetle mücadele için önerilen çözümlerden biri de toplumun kadına yönelik tutumunu değiştirmektir. İstanbul Sözleşmesi, taraf devletlere kalıplaşmış olmayan toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin öğretim materyallerini dâhil etme yükümlülüğü getirerek bu sorunu çözmeye çalışmıştır. Ancak bu, ilk 34 OECD ülkesinde en yüksek kadın cinayet oranlarından birine sahip olan Türkiye gibi taraf devletler tarafından reddedildi. 2019'da Türkiye'de çoğu eş ve akrabalar tarafından olmak üzere 474 kadın öldürüldü. Endişe verici bir şekilde, 15 ila 60 yaş arasındaki

Türk kadınlarının yüzde 42'si eşleri veya partnerleri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldı. Türkiye, boşanmayı ve “ahlaksız yaşam tarzlarını” teşvik ettiği gerekçesiyle İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeye çalışmıştır.

İstanbul Sözleşmesi uluslararası hukukta bazı kazanımlar sağlasa da, buna ilişkin hükümler cinsel şiddeti ele alacak şekilde güçlendirilebilir. Örneğin, onaylayıcı rıza olmaksızın cinsel ilişkiye girmenin tecavüz olduğunu belirten olumlu rıza ilkesini güçlendirmek için taraf devletlere bir yükümlülük getirebilir. İstanbul Sözleşmesi'nin 36(2) maddesi, “kişinin özgür iradesinin çevredeki koşullar bağlamında değerlendirilmesi sonucunda gönüllü olarak rızasının verilmesi gerektiğini” belirtmektedir. Bu hüküm, rızanın spesifik olması gerektiğinin açık bir şekilde kabul edilmesiyle geliştirilebilir, yani bir kişi belirli bir cinsel eyleme rıza gösteriyorsa, bu onun tüm cinsel eylemlere rıza gösterdiği anlamına gelmez ve öngörülen rızanın pozitif anlaşma olduğu anlamına gelir. Belirsiz sözler veya eylemler. Olumlu rıza yasasının olmaması, dünya çapında birçok yargı alanında, özellikle de failin güç kullanımının kanıtının hala gerekli olduğu yargı alanlarında tecavüzü kovuşturmanın zor olmasının nedenlerinden biridir. Bu nedenle önerilen bu değişiklik, doğru yönde atılmış bir adım olacak ve daha fazla davanın yurtiçinde ve potansiyel olarak uluslararası alanda kovuşturulmasına izin verecektir.

Cinsel şiddete ilişkin uluslararası hukuk gerekliliklerinin güçlendirilmesi, devletleri bu konuyla yerel bağlamlarda başa çıkmak için daha proaktif önlemler almaya zorlayacaktır. Bu konuda izleme mekanizmasına sahip uluslararası bir yasal araç elzemdir ve uygulamanın başarısız olduğu durumlarda uluslararası kuruluşlar bu suçları mümkün olduğu ölçüde soruşturmalı ve kovuşturmalıdır.

Uluslararası hukukta kadına karşı şiddet kavramı üç başlık altında incelenmektedir. Bunlar; uluslararası belgelerde kadına karşı şiddet, kadının insan hakları ile ilgili gelişmeler ile Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen uluslararası sözleşmeler ve diğer belgeler olarak sıralanmaktadır.

3.1.1 Uluslararası belgelerde kadına karşı şiddet

İnsan hakları bütünü oluşturulan unsurlardan biri olarak kadının insan hakları karşımıza çıkmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi temel hak ve özgürlüklerden yararlanma anlamı çerçevesinde tüm insanların eşit olduğunu ve Türkiye’de ne de diğer devletlerin kadınların sırf insan oldukları için sahip olması

gereken hakların sağlanması, korunması ve geliştirmesi çerçevesinde erkekler davranıldığı gibi davranılmıştır. Kanun yapıcılar kanunları yaparlarken özellikle erkeği göz önünde bulundurmuşlar ve kadınları göz ardı etmişlerdir. İç hukuk düzenlemeleri yapılırken özellikle uluslararası metinlerin kaynak alınarak incelenmesi sağlanmalıdır. Burada bilinir ve görünür olmalarının özellikle kadına şiddetle etkin mücadelede önemli bir rol üstlendiği belirlenmiştir. Uluslararası sözleşmeler kadının kamusal hayata katılımı ve eşitliğin uluslararası temelini oluşturmaktadır. 6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanunun girişinde uluslararası sözleşmelere atıf yapılması nedeniyle bunların özel olarak incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır [34].

3.1.2 İnsan hakları bağlamında kadınla ilgili gelişmeler

19. yüzyılın ortalarına gelindiğinde John Staurt Mill tarafından Kadının Boyun Eğdirilmesi adlı bir kitap yazılmıştır. Bu kitap içerisinde kamusal ve özel alan içerisinde kadınların erkeklerle eşit koşullara sahip olup olamayacakları noktası tartışılmaktadır. Bunun karşısında ise kadınların ev içi görevlerini yerine getirmeyi koymaktadır. Buradaki tartışma kadınların özel alanlarından çıkıp çıkamayacakları ile ilgilidir [36].

Yüz elli yılın ötesinde kadınların özel alanlarından çıkıp çıkamayacakları ile ilgili tartışmanın devam ettiği görölmektedir. Evrensel bir ataerkil költürün devamının özellikle eşitlikçi bir sistem kurularak sağlanamamaktadır [36]. Bu dönem içerisinde eşitlikçi bir sistem kurulabilmesinin evrensel ataerkil költürün devamı ile sağlanamamaktadır [37]. Aile ve kadın kavramının kendini gösteren özel alan ile eşit değer olarak ele alındığı, kamusal alan içerisinde de kadının dışarıda tutulduğu belirlenmiştir [108]. Kadın hakları aktivistlerinin görüşleri incelendiğinde feministlerin özellikle kadın haklarının insan haklarından ayrı tutulmasına itiraz etmektedir [39]. Kadın konusunda Birleşmiş Milletlerin dört konferans düzenlediği görölmektedir. Bu konferansların tarih ve yerleri şu şekilde sıralanmaktadır.

-1975 yılı---Mexico City Kadın Konferansı

-1980 yılı---Kopenhag Kadın Konferansı

-1985 yılı---Nairobi Kadın Konferansı

-1995 yılı---Pekin Kadın Konferansı

Kadın haklarına ilişkin dünya konferansları, kadınların temel özgürlük ve insanlık onurunu talep eden ahlaki, etik ve politik bir sorumluluk olarak kadın haklarını pekiştirmiştir. Dünya çapında herhangi bir ortamda parazite karşı açıkça korunmaktadır.

Dördüncü Dünya Kadın Konferansı incelendiğinde bu konferans içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli bir yol kat edilmiştir. Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu 189 ülke tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir. Bu platform içerisindeki gündem kadınların güçlendirilmesidir. Bu şekilde toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili küresel politika belgesi olarak bu deklarasyon kabul edilmektedir. Bu deklarasyon içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliği ile kadınların gelişiminin on iki kritik alan içerisinde başarılabilmesi için stratejik hedefler ve eylemlerin belirlenmesi gerekmektedir. 1993 yılında yapılmış olan İnsan Hakları Viyana Konferansı içerisinde kadın haklarının insan hakları olarak ortaya koyulduğu ilk resmi toplantı olarak görülmektedir [40].

Ülkelerin yaklaşık %90'ı, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme (CEDAW)¹ ve Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Bildiri (1993)² gibi, özellikle kadınlara karşı ayrımcılığı yasaklayan diğer uluslararası sözleşmeleri de onaylamıştır. Afrika İnsan ve Halkın Afrika'daki Kadın Haklarına İlişkin Şartı Protokolü (Maputo Protokolü)³, gibi bölgesel taahhütler de benzer ilkeleri barındırmaktadır. Bu belgelerde ayrımcılık, “kadınların insan haklarını ve temel özgürlüklerini siyasi, ekonomik, ekonomik ve toplumsal alanda tanımalarını, kullanmalarını veya kullanmalarını ... bozucu veya geçersiz kılma etkisine sahip olan, cinsiyete dayalı olarak yapılan dışlama veya kısıtlama” olarak görülmektedir. Böylece, kadınlara erkeklere göre ikinci sınıf vatandaş muamelesi yapılmasına yol açan toplumsal koşullar aydınlatılmalı ve ortadan kaldırılmalıdır.

¹ “Sözleşme, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 19 Aralık 1979 tarih ve 34/180 sayılı kararıyla kabul edilmiş ve 1 Mart 1980 tarihinde imzaya açılmıştır. Sözleşme 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme'nin onaylanmasının uygun bulunduğu ilişkin 11 Haziran 1985 tarih ve 3232 sayılı Kanun, 25 Haziran 1985 tarih ve 18792 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bakanlar Kurulu'nun onaya ilişkin 24 Temmuz 1985 tarih ve 85/9722 sayılı Kararı ise, 14 Ekim 1985 tarih ve 18898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Onay belgeleri, 20 Aralık 1985 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne tevdi edilmiştir. 27. madde uyarınca, Sözleşme Türkiye bakımından 19 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girmiştir.”

² “Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 20 Aralık 1993 tarihinde oylamaya başvurulmadan kabul edilmiştir.”

³ “Afrika Birliği tarafından Maputo, Mozambik'te 2003 yılında Afrika İnsan ve Halkların Hakları Sözleşmesine'ne ek bir protokol şeklinde kabul edildi. 25 Kasım 2005 yılında yürürlüğe girmiştir.”

Diğer uluslararası taahhütler, özellikle sağlığın önemli yönleriyle bağlantılı insan haklarına odaklanmaktadır. Örneğin, Kadın Ruh Sağlığına İlişkin Uluslararası Uzlaşma Bildirisi ve Kişilerarası Şiddete İlişkin Uzlaşma Bildirisi hükümetleri, profesyonel sağlık ve zihinsel organizasyonları, sağlayıcıları, Birleşmiş Milletleri ve DSÖ'yü sosyal ve psikolojik sağlık politikalarını kadınların yaşam bağlamları ve dünya çapında kişilerarası şiddetin yol açtığı ruh sağlığı sıkıntılarını azaltmak. Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı'nda (1994), 179'dan fazla ülke, kadınların üreme sağlığı ve haklarının yanı sıra kadınların güçlendirilmesini ve toplumsal cinsiyet eşitliğini nüfusun ilerlemesi ve gelişmesinin temel taşları olarak tanıyan bir Eylem Programını onaylamıştır.

Bu uluslararası ve bölgesel taahhütlerde, kadınların insan haklarının iyileştirilmesi, sağlıklarının iyileştirilmesiyle doğrudan ve dolaylı olarak bağlantılıdır. Örneğin, 24 sayılı CEDAW tavsiyesi (1999), kadınların insan haklarını ve sağlık haklarını birbiriyle bağlantılı olarak sunar, 21 sayılı tavsiye (1994) kadınların üreme sağlığının iyileştirilmesinde evlilik ve aile ilişkilerinde eşitliğin önemini tanımlar ve 19 numaralı tavsiye (1992), kadınlara yönelik şiddeti, kadınların yaralanmalarına ve ölümlerine yol açan dünya çapında ciddi bir durum olarak kabul eder. Özetle, önemli bir ilke Bu taahhütlerden biri de, bizim de inancımız olan, kadınların sağlığına ve hastalıklarına insan hakları merceğinden bakılması gerektiğidir. Bu bakış açısıyla, araştırmacıların, çalışma ortamlarında sağlık koşullarını hedef alan kadınların genel sosyal durumunu dikkatli bir şekilde göz önünde bulundurmaları sadece bir seçenek değil, bir zorunluluktur.

Teorik veya kavramsal olarak kadınların sağlık durumu ile karşılaştıkları sosyal koşullar arasında bağlantı kurarken, pratikte çoğu, hastalıkları yönlendiren sosyal ihlalleri ele almak için sağlık araştırmaları tasarlama zorunluluğuna çok az dikkat etmektedir. Deneyimlerimize göre, sağlık araştırmacıları genellikle küresel kadınların insan hakları direktifleri ve yerel ortamlardaki reform çabalarından habersizdir. Bireyselleştirilmiş sağlık iyileştirmeleri, genellikle, insan hakları belgelerinde belirtildiği gibi, kadınların hastalıklara karşı savunmasızlığını derinleştiren cinsiyet eşitsizliklerini ele almak için herhangi bir ahlaki ve etik yükümlülüğün çok az dikkate alındığı, araştırmadan kaynaklanan sosyal fayda olarak kabul edilir.

3.1.3 Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen uluslararası sözleşmeler ve diğer belgeler

3.1.3.1 Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması sözleşmesi/ CEDAW (1979)

Ekonomik ve Sosyal Konsey'e Birleşmiş Milletler (BM) tarafından komisyon kurma yetkisinin verilmiştir. Burada Kadının Statüsü Komisyonu CEDAW'ın hazırlama süreci içerisinde ana aktör olarak hareket ettiği görülmektedir [41].

CEDAW; 18 Aralık 1979 tarih ve 34/180 sayılı Genel Kurul kararı ile kabul edilerek imzaya, onaya ve katılmaya açılmıştır. Bunun sonucunda 27(1) maddesi uyarınca 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1979 yılında kabul edilen Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), BM'nin 10 temel insan hakları belgesinden biridir. Genellikle kadınlar için bir haklar bildirgesi olarak tanımlanan CEDAW'ın 30 maddesi, kadınlar için bir dizi medeni, siyasi, ekonomik ve sosyal hakları içeriyor. Sözleşme, diğer şeylerin yanı sıra, yasalar önünde kadın ve erkeğin tam eşitliğini tanıır ve eğitim, istihdam, siyasi katılım, sağlık ve ekonomik yaşamda kadınlara karşı ayrımcılığı yasaklar. Dünya ülkelerinin yaklaşık yüzde 97'si Sözleşmeye taraftır; İran, Somali, Sudan ve Amerika Birleşik Devletleri de dâhil olmak üzere sadece bir avuç devlet onaylamadı. CEDAW üyesi ülkelerdeki kadınlar, onaylamayan ülkelerdeki kadınlara göre daha yüksek okuryazarlık oranlarından, ekonomiye daha fazla katılımdan ve parlamentoda daha fazla temsilden yararlanmaktadır. CEDAW üyeliği aynı zamanda kızlar için ilk ve orta öğretime daha fazla erişim, kontraseptif erişim için devlet desteğinin artması ve kadınların kamu istihdamında daha büyük bir payı ile ilişkilidir.

Bu sözleşmeye taraf olan devletler incelendiğinde özellikle temel insan hakları, insan kişiliğinin haysiyet ve değeri ile kadın ve erkeklerin eşit haklarına olan inançlarının yeniden teyit edildiği görülmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi incelendiğinde bunun içerisinde ayrımcılığın kabul edilemez ilkesinin teyit dilerek tüm insanların hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit olarak doğduğu, burada belirtilen hak ve özgürlüklere hiçbir ayırım gözetmeden sahip olduğu ilan edilerek, cinsiyete dayalı ayırımında İnsan Haklarına İlişkin Uluslararası Sözleşmelere Taraf olan devletlerin ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve siyasi haklardan

yararlanmaları için kadın ve erkeklerin eşit hakları sağlama yükümlülüğü olduğu kaydedilmektedir.

CEDAW Sözleşmesi; kadınların üreme haklarının onaylayarak, bunların cinsiyet rolleri ile aile ilişkilerinin şekillendiği etkili güç olarak kültür ve gelenek hedefleyen tek insan hakları sözleşmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sözleşme sayesinde kadınların vatandaşlıkları, çocuklarının vatandaşlıklarını değiştirme, edinme ve muhafaza etme haklarının teyit edildiği belirlenmiştir.

Sözleşme, kadınlara karşı ayrımcılığı, “Kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın, eşitlik temelinde kadınların tanınmasını, yararlanmasını veya kullanmasını bozma veya geçersiz kılma etkisi veya amacı olan, cinsiyete dayalı olarak yapılan her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlama” olarak tanımlamaktadır. Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya diğer alanlarda kadın ve erkek hakları ve temel özgürlükler bunun içerisinde yer almaktadır.

CEDAW Sözleşmesi üç temel ilkeye dayanmaktadır: ayrımcılık yapmama, devlet yükümlülüğü ve maddi eşitlik.

Ayrımcılık yapmama, eşitlik kavramının ayrılmaz bir parçasıdır. Sözleşme, kadınlara karşı ayrımcılığın her alanda ve her alanda ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır ve hak ihlali durumunda hem devlet hem de devlet dışı aktörleri elinde tutmaktadır.

Devlet yükümlülüğü, insan haklarının saygı, koruma, teşvik ve yerine getirilmesi gibi unsurları içerir. Ayrıca, özel ayrımcılık eylemlerinin önlenmesini, soruşturulmasını ve cezalandırılmasını sağlamayı talep eden durum tespiti kavramını da destekler. Devletin yasama, yürütme ve yargı organları, tüm devlet yükümlülüklerinin yerine getirilmesinden sorumludur.

Maddi eşitlik, olumsuz kadın klişelerinin ürünleri olarak kabul edilir ve sonuç olarak, etkinleştirici koşullar ve olumlu eylemler dâhil olmak üzere düzeltici ve olumlu önlemler yoluyla bireysel, kurumsal ve sistemik düzeylerde ayrımcılığı ortadan kaldırmayı amaçlar. Dengesizliği düzeltmeyi amaçlar ve kadınlara eşit fırsatlar, erişim ve faydalar sağlayarak “sonuçların eşitliğini” sağlamaya odaklanır.

CEDAW’ın birinci maddesi incelendiğinde kadınlara karşı ayırım terimi incelenmiştir. Bu terimin kapsadığı kısımlar şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-Kadınların medeni durumlarına bakılmadan kadın ve erkek eşitliğine dayalı olarak ekonomik, politik, sosyal, medeni ve kültürel alanlar içerisinde insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınması, kullanılması ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen ve ortadan kaldıran bunu amaçlayarak cinsiyete odaklı şekilde yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet ve kısıtlama olarak görülmektedir. Burada kadınların toplumsal alanın her bölümünde özellikle erkeklerle eşit bireyler olarak kabul edilmesi gerektiği, cinsiyet ayrımcılığına son verilmesi gerektiğini temel almaktadır [42].

Sözleşmenin adında ayrımcılık kelimesinin kullanılması özellikle kadınlara karşı bu şekilde bir muamelenin dünya çapında kabul edilebilir olmasını göstermektedir [43]. CEDAW incelendiğinde burada soyut bir ayrımcılıktan bahsedilmemektedir. Bunun ne olduğu ortaya konularak, somutlaştırmaktadır [44].

CEDAW'ın birinci maddesi incelendiğinde kadınlara karşı yapılmış olan ayrımcılık incelendiğinde bunun insan olmaktan kaynaklanan özellikler ve yeteneklerin bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerinin önünde engel olduğu için insan haklarına aykırı olarak nitelenmektedir [45]. CEDAW içerisinde diğer ulusal metinlerden farklı olarak kadınların gündelik yaşamlarında karşı karşıya kaldıkları ayrımcılığı da kapsayan bir düzenleme olması olarak görülmektedir [41]. Burada yapılmış olan düzenlemenin kadın-erkek eşitliği üzerine kurulu olmadığı belirlenmiştir. CEDAW'a göre devletlerin yapacak oldukları düzenlemeler incelendiğinde burada gerçekleştirilen insan hakları düzenlemelerinde özellikle cinsiyet eşitliğinin esas alınması gerektiği belirlenmiştir [42].

CEDAW içerisinde ayrımcılık ile ilgili yapılan düzenlemeler içerisinde şiddetten hiçbir noktada bahsedilmemektedir. Sözleşme ayrımcılığı noktasında hukuk sistemi, siyasal ve kamu yaşamının dikkate alınması gerekmektedir. Burada yapılmış olan sözleşmenin yirmi dördüncü maddesi incelendiğinde kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılabilmesi için taraf devletlere ulusal seviyede önlem alma zorunlulukları getirilmiştir [46].

CEDAW Komitesi'ne iç hukuk yollarının tükenmesinden itibaren doğrudan başvuru yapılabilmektedir. Yaygın ve sistemli hak ihlallerinin olması durumunda Komite'nin heyet göndererek kendiliğinden soruşturma yapması sağlanmalıdır [43]. CEDAW sözleşmesi içerisinde kadına karşı şiddeti düzenleyen herhangi bir madde

bulunmadığı ama bunun yanında şiddetin ayrımcılık çerçevesinde ele alındığı görülmektedir. 1989 yılında CEDAW Komitesi'nin vermiş olduğu Tavsiye Kararı ile üye devletler kadınların şiddetten korunması ile yükümlü kılınmaktadır bu nedenle ülkeler almış oldukları önlemleri ülke raporlarında belirtirler [40].

CEDAW incelendiğinde ayrımcılıkla ilgili olarak ilk tanım yapan uluslararası belge olduğu görülmektedir. Bu belgede diğer insan hakları belgelerinde bulunan hakların kadınlar içinde gerçekleştirilmesini hedeflemektedir. CEDAW Sözleşmesi kadınların yaşamını etkileyen ve tüm sorunlarını kapsamlı şekilde ele alan ilk sözleşme olma özelliği taşımaktadır.

3.1.3.2 CEDAW ek ihtiyari protokol (1999)

CEDAW İhtiyari Protokolünün 2001 yılı itibariyle uygulamaya girdiği belirlenmiştir. Bunun sonucunda eğer bir insan hakkı ihlalinin olması durumunda iç hukuk yollarının tüketilmesi ile CEDAW Komitesi'ne bireysel başvuru yapma hakkının tanındığı görülmektedir [40].

CEDAW Sözleşmesi protokolü Türkiye'de 30 Temmuz 2002 tarihinde onaylanarak, 29 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

3.1.3.3 Politika araçları, ilke kararları ve tavsiye kararları

3.1.3.3.1 CEDAW Komitesi'nin 19 ve 35 no'lu sayılı genel tavsiye kararı

Birleşmiş Milletler ve Sosyal Haklar Komisyonu ve Kadının Statüsü Komisyonu 1991 yılında kadına karşı şiddetin önemli bir mesele olduğunu belirtmiş, sonrasında da kadına karşı şiddet ile ilgili düzenleme yapılabilmesi için CEDAW Komitesi 19 Nolu Genel Tavsiye Kararını ilan ettiği görülmektedir. Bu tavsiye kararının ortaya çıkma nedeni toplumsal cinsiyet temelli şiddetin toplumsal cinsiyet ayrımcılığının nedeni olması olarak gösterilmektedir [40].

1992 yılında Komite; 19 Nolu Tavsiye Kararı içerisinde kadına karşı şiddet konusunu işlemiştir. Bu komite ayrımcılık ile kadına karşı şiddet arasında bir bağ olduğunu belirterek, üye devletler için bir takım görevler vermiştir [40, 41].

Şiddet bir ayrımcılık türü olarak CEDAW içerisinde ciddi bir boşluğun kapatılması anlamına gelmektedir. Burada şiddetin insan haklarına ilişkin politik bir mesele olduğu bu nedenle özel bir alan içerisinde değerlendirilemeyeceği kabul edilmektedir

[36]. Burada ilişkinin kurulması il birlikte devletin şiddeti önleme konusunda sorumlu ve hükümet raporları içerisinde şiddete yer vermekle yükümlü kılınmaktadır [45]. Bu konuda devlerin sadece kanun yapımından sorumlu olmadığı bunun yanında üçüncü kişilerin yapmış olduğu hak ihlallerinden de sorumlu olduğu belirlenmiştir.

Kadınların toplum içerisinde erkeklerden daha aşağıda konumlandırılmasının nedeni şiddetin kilit noktası olmasından kaynaklanmaktadır. Kadınların erkeklerle eşit şekilde hak ve özgürlüklerinden faydalanılması imkânına zarar veren olgu şiddet olarak tanımlanmaktadır [46].

CEDAW'da şiddet açık bir şekilde tanımlanmamıştır. Şiddet tanımı bu nedenle 19 nolu Genel Tavsiye Kararı içerisinde bulunmaktadır. Bu metin içerisinde kadına yönelik şiddetin ayrımcılığın bir türü olduğu görülmektedir. Bu nedenle bunun önlenmesi için devlet görevlendirilmiştir [47].

3.1.3.3.2 BM kadınlara yönelik şiddetin önlenmesine dair bildirme (1993)

Viyana'da kadına karşı ayrımcılık ile şiddet sorunlarının görünür ve tartışılır duruma gelmesi nedeniyle bir Konferans toplanması sağlanılmıştır [48]. BM kadınlara yönelik şiddetin önlenmesine dair bildirme kadına yönelik şiddet konusundaki ilk uluslararası belge olarak görülmektedir. Viyana'da bu Konferans içerisinde ilk olarak Kadının insan hakları kavramının terminolojiye girdiği belirlenmiştir [49].

Bu bildirme 1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir. Bu bildirme ile hususi olarak ilk kez kadına yönelik şiddet konusunda düzenleme yapan bir belge düzenlenmiştir. Bu belge içerisinde özellikle devletlere ilişkin görev alanları belirtilmiştir. Bu bildirme incelendiğinde özellikle üye devletler içerisinde şiddetin önlenmesinin sağlanması, koruma ve failin cezalandırması ve meydana gelen zararın tazmini gibi görev alanlarını tanımlamaktadır [50].

1993 yılında yayımlanan Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Şiddet Bildirgesi incelendiğinde bunun birinci maddesinde kadına yönelik şiddetin tanımlandığı belirlenmiştir. Kamusal veya özel alan içerisinde kadınların fiziksel, sosyal, ruhsal, cinsel ve ekonomik açıdan zarar görmesi, acı çekmesi ve onurunun zedelenecek, kadının özgüvenini yitirmesi, kadınlara karşı ayrımcılığın sürmesine yol açan eylem olarak tanımlanmaktadır [121].

Bildirge'nin 3. Maddesi içerisinde kadınların tüm insan hakları ve temel özgürlüklerden eşit olarak yararlanması ve bunların eşit şekilde korumasından faydalanmasını düzenlemektedir.

Bildirgenin son maddesi incelendiğinde devletin ev içerisinde gerçekleşen sistemli şiddet eylemleri karşısında yanlı davranmak zorunda olduğunu burada gerçekleşen şiddetin de devlet sorumluluk alanında olduğu ifade edilmektedir.

3.1.3.3 Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı (1995) Pekin Deklarasyonu Ve Sonuç Belgesi (2000)

Yirmi beş yıl önce, Çin'in Pekin kentinde yapılmış olan kadın konferansı içerisinde kadınlar için eşit hak ve fırsatların oluşması gerektiği belirlenmiştir. 1995 yılında Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı yapılmıştır. Bu konferansa 30.000 aktivist ve 189 temsilci katılmıştır. Bu Konferans içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliği tartışılmıştır. Sonrasında kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitliği konusunda ise Pekin Deklarasyonu ile Eylem Platformu'nun oluşacağı belirlenmiştir⁴.

Burada hala baskı oluşturan küresel sorunlar ele alınmıştır bu yapılan çalışma içerisinde kadınlar ve kızların nasıl etkilendiği incelenmiştir. Yoksulluk, çevre, kadına yönelik şiddet, kız çocuklarının eğitimi, kadınların işgücü piyasasına, özellikle yüksek vasıflı işlerde, STEM endüstrilerinde ve üst yönetimde eşit katılımı gibi konular yorumlanmıştır. Ayrıca, kadınlar ve erkekler için ücretli iş ve ev içi sorumluluklar dengesi ile bunun çok daha fazlasını teşvik etmeyi taahhüt etmiştir.

Pekin Eylem Platformu, dünyanın kadın ve kız hakları anlayışında bir dönüm noktası oldu ve kadınların ve kızların tüm potansiyelini gerçekleştirmenin başarılı, sürdürülebilir kalkınmanın güçlü ve temel bir bileşeni olduğu yeni bir zihniyetin öncülüğünü gerçekleştirmiştir.

1995'ten beri Pekin Eylem Platformu, küresel cinsiyet eşitliğini ilerletmek için bir plan görevi görmüştür. Ancak neyin gerçekten değiştiğini ve bugün kadınlar ve kızlar için neden hala önemli olduğu konusu incelendiğinde işte her yerde kadınlar ve kızlar için getirdiği beş büyük kazanç bulunmaktadır.

⁴ "4-15 Eylül 1995 tarihinde Çin'in başkenti Pekin'de gerçekleştirilen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilmiş ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 15 Eylül 1995 tarihindeki 16. Kurul toplantısında onaylanmıştır."

Kız çocuğu. Pekin Eylem Platformu, özellikle kız çocuklarına odaklanan kadınlarla ilgili ilk küresel politika belgesiydi. Eylül 1990'da yürürlüğe giren Çocuk Haklarına Dair Sözleşme çocukların haklarını güvence altına almış olsa da, Pekin Eylem Platformu özellikle kız ve kız çocuklarının haklarına değinmiştir.

Kızlar erken yaşlardan itibaren ve çocuklukları boyunca ayrımcılığa maruz kalmışlardır ve bu nedenle haklarının özel olarak korunması çağrısında bulunulmuştur. Örneğin, Pekin Eylem Platformu kızların eğitimini savunmuştur ve bu soruna son 25 yıldır sürekli bir ivme kazandırmıştır. Sadece kızlar için ilköğretimin önemini vurgulamakla kalmamış, aynı zamanda kızların eğitimini daha yüksek seviyelere ve STEM çalışmalarına ilerletmek için eylemler çağrısında bulunma konusunda gerçekten zamanının ötesine çıkmıştır.

Kızların eğitimi konusundaki kapsamlı vizyon burada bitmemiştir. Pekin Eylem Platformu sadece kızların okula gitmesine yönelik tedbirlerin ana hatlarını çizmemektedir, aynı zamanda kadın sünnetini ve çocuk evliliğini, zararlı uygulamaları ortadan kaldırmak gibi kızları okula devam ettirmek için de önlemler almaktadır.

Yirmi yılı aşkın süredir eğitimde cinsiyet eşitliği için yapılan tutarlı çalışmalar sayesinde, her zamankinden daha fazla kız okula gitmektedir ve daha fazla ülke eğitim kaydında cinsiyet eşitliğine ulaşmıştır. Bununla birlikte, STEM'deki cinsiyet farkı bugün bir sorun olmaya devam etmektedir. STEM ile ilgili çalışma alanlarına kayıtlı tüm öğrencilerin sadece yüzde 35'i kadın ve dünya çapındaki araştırmacıların sadece yüzde 30'u kadın olarak görülmektedir. Kadınlar ve kızlar arasında iyileştirilmiş eğitim seviyeleri, azaltılmış mesleki ayrım anlamına gelmemiştir. Bu da cinsiyetler arasındaki ücret farkını kapatmayı zorlaştırmıştır. Bazı bölgelerde, kapsamlı cinsellik eğitimini okul müfredatından çıkarmaya ve yükseköğretimde toplumsal cinsiyet çalışmalarını sınırlamaya yönelik girişimlerde bulunulmuştur. Eğitim önemlidir ve dünyadaki kadınlar ve kız çocukları için ne tür bir eğitimin mevcut, erişilebilir ve uygun fiyatlı olduğu da önemlidir [52].

3.1.3.3.4 Birleşmiş Milletler genel kurul kararları / ilke kararları

Birleşmiş Milletler Genel Kurul Kararları incelendiğinde burada 52/86 sayılı Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Alanında Kadına Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Önlemler adlı karar 1998 yılında alınmıştır. Bu kararlar incelendiğinde özellikle

ceza muhakemesi kanunu, şiddete uğrayan bakımından düzenlenebilecek destek ve danışmanlık hizmetleri, uluslararası iş birliği ve izleme gibi alanlarda ayrıntılı düzenlemeler getirmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurul Kararları incelendiğinde kadınların namus adına işlenen suçların mağduru olmaları ve bunun devam etmesi nedeniyle büyük bir endişe duymuştur. Bunların önlenmesi için planlı yasal ve idari önlemler alınması ve suçların güvenli ve gizli bildirim çerçevesinde kurumsal mekanizmaların oluşmasının sağlanması buna bağlı olarak suçtan zarar görenlerle ilgili istatistiki bilgi toplanarak dağılması gerekliliğine dikkat çekmektedir [53].

3.1.3.4 Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen belgeler ve İstanbul kadınlara karşı şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle ilişkin Avrupa Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)

Türkiye'de ve dünyada "İstanbul Sözleşmesi" olarak "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 11 Mayıs 2011 tarihi İstanbul'da imzaya açılmıştır. Türkiye, anlaşmayı imzalayan ilk ülke olmuştur. Sözleşmenin yapılması, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmasının 2014 yılında başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 90. maddesine göre, uluslararası anlaşmalar ve sözleşmeler kanundur. Hatta bir hukuk ve sözleşmeler hazırlığında, uluslararası sözleşmelerin esas alındığı görülmektedir.

Kadına karşı şiddet ile ilgili olarak yapılmış olan bildireler ve sözleşmeler incelendiğinde bunlardan yola çıkılarak İstanbul Sözleşmesi'nin ortaya çıktığı görülmektedir. İstanbul Sözleşmesi'nin hedefi ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddetten arındırılmış olan bir Avrupa yaratmak olarak belirlenmiştir [54]. İstanbul Sözleşmesi cinsiyet dayalı ayrımcılık ile kadına karşı şiddet konularını temel alarak incelemektedir. Burada mağdurların güvenliğinin sağlanması, bunun yanında psikolojik ve fiziksel sağlıklarının yeniden tesis edilmesi için yaşamlarının yeniden tasarlanması gerekmektedir. Kadına karşı şiddet konusunun özellikle insan haklarına dayalı bir yaklaşım üzerine oturması gerekmektedir.

İstanbul Sözleşmesi'nin amaçları şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-Avrupa içerisinde kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin ilk olarak önlenmesi için çalışma yapılması,

-Kadına karşı şiddet ile ilgili mağdurların korunmasının sağlanması,

-Kadına karşı şiddet ile ilgili faillerin cezalandırılması için yasal olarak bağlayıcı standartların belirlenmesinin sağlanması.

Kadınlarla ilgili olarak insan hakları korumasının önemli bir boşluğu doldurduğu ve bunun yanında aile içi şiddete maruz kalan mağdurlara ilişkin olarak korumanın genişletebilmesi için tarafların teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle kadın-erkek eşitliğinin sağlanabilmesi için geniş bir çerçeve açısından yapılan incelemede kadına karşı şiddetin yok edilmesi ve bu şekilde ayrımcılığın önleneceğini belirtmektedir [54]. İstanbul Sözleşmesi Avrupa ülkelerini hukuki olarak bağlayan ilk belge olarak belirlenmiştir. İstanbul Sözleşmesi üzerine yapılan incelemede ortaya çıkan maddeler ve açıklamaları şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

3-a) Bu maddede kadına karşı şiddet kavramı tanımlanmıştır.

3-b) Bu maddede aile içi şiddet kavramı tanımlanmıştır. Bu tanımlama yapılırken cinsel, fiziksel ve psikolojik şiddet kavramlarının tanımlandığı görülmektedir.

İstanbul sözleşmesi toplumsal cinsiyeti tanımlayan ilk uluslararası belge olarak belirlenmiştir.

3-c) Bu maddede toplumsal cinsiyet kavramı tanımlanmıştır.

4-) İstanbul Sözleşmesi'nde taraf olan devletler içerisinde herkes özellikle kadınların kamusa ve özel alan içerisinde şiddete maruz kalmadan yaşama hakkının yaygınlaşması ve korunmasının sağlanabilmesi için gerekli olan yasal ve diğer tedbirlerin alınacağı belirtilmektedir.

İstanbul Sözleşmesi'nin imzacılarının uygulanıp uygulanmadığını denetleyen Avrupa Konseyi Grevio'dur. Grevio, her iki şekilde, sözleşme' imzacı ülke tarafından uygulanıp uygulanmıyorsa buna ilişkin rapor hazırlayarak, aciliyet durumuna göre tavsiyelerde bulunmaktadır. 2018 yılında Grevio Türkiye'de kadın şiddeti ile ilgili olarak karmaşık ve endişe verici bir durum tahmin etmiştir. Bu nedenle Grevio Türkiye'ye 47'si acil olmak üzere 65 öneride bulunmuştur. Türkiye'de kadın hareketinin İstanbul Sözleşmesi ile birlikte eğitime yöneldiği görülmektedir. Bunun yanında ise İstanbul Sözleşmesi'ne dayanılarak 6284 sayılı Kadın Koruma Yasası'nın planlaması yapılmıştır. Bu çerçevede kadın cinayetleri ve kadına karşı şiddetin arttığı belirlenmiştir. Türkiye'de boşanmaların son yıllarda yüksek oranda

arttığı bu nedenle Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde Boşanma Komisyonu'nun oluşturulduğu görülmektedir. 2016 yılında bu komisyon ilk raporunu hazırlamıştır. Bu raporda boşanma nedenleri, kadına karşı şiddet ile ilgili durumun analizi bulunmaktadır. İstismara uğrayan çocuğun gelecekte başarısız olacağı düşünüldüğü için bu çocukların eğitimleri için de öneride bulunulması gerekmektedir.

Bu rapor içerisinde bulunanlar şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

- Müftülerin resmi nikâhlı kişilere nikâh kıyabilecekleri,
- Nafaka süreci ve nafaka verilmesi,
- Arabuluculuk

Bunlarda kadının beyanı esas olarak görülmektedir. Bu rapor içerisinde bulunan tavsiyelerin bir bölümünün tüm tepkilere karşı hayata geçirilmesi sağlanırken, bir kısmının uygulamaya devam ettiği belirlenmiştir.

Türkiye İstanbul Sözleşmesi'nden Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ayrıldığını Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne bildirmiştir. Bu kararnamenin Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine uygun olmadığı görülmektedir.

3.2 Ulusal Düzenlemeler

3.2.1 TMK ve HMK da ki şiddetle ilgili düzenlemeler

Hukukun tehlikeli halleri ele alındığında başvurulacak geçici çareler ile ilişkin olarak tehlike tedbirleri üst başlığı altında incelenerek yorumlanmaktadır. 25.11.2014 tarihli Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun vermiş olduğu karar incelendiğinde Tehlike tedbirlerinin sadece ceza muhakemesi hukukunda bulunmadığı bunun yanında hukukun diğer dallarında da bulunduğu belirlenmiştir. Medeni muhakeme içerisinde bu kapsamda geçici hukuki korumalar başlığı altında düzenlenmiş olan konular şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

- İhtiyati tedbir ve delil tespitinin gerçekleştirilmesi,
- İdari yargılama hukukunda yürütmenin durdurulmasının sağlanması,
- Anayasa hukuku içerisinde yürürlüğün durdurulmasının sağlanması.

Bunların her birinin birer tehlike tedbirinden ibaret olduğu belirlenmiştir.

Kunter'e göre tehlike tedbirleri ikiye ayrılmaktadır. Bunlar;

-Tehlikenin uzak veya yakın olmasına göre önleme tedbirleri,

-Tehlikenin uzak veya yakın olmasına göre koruma tedbirleri [55].

Tehlike uzakta olduğunda özellikle önleme tedbirlerinde önlenmeye çalışılması gerekmektedir. Koruma tedbirleri incelendiğinde tehlikenin yakında olduğu ve bu tehlikenin önlenmesi için zaman bulunmadığı bu nedenle gecikme yaşanmadan tehlikeden korunulmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu koruma tedbirleri içerisinde hem de önleme tedbirleri içerisinde temel hak ve hürriyetlere müdahalede bulunmaktadır. Bazı koruma tedbirleri içerisinde hak ve hürriyetlerine müdahalede bulunan kişinin rızasının arandığı, çoğunlukla tehlikenin yakın olmasından dolayı bu tedbirlere başvuru yapılabilmesi için haklı görünüşle yetindiği belirlenmiştir. Önleme tedbirleri incelendiğinde burada tehlikenin uzakta olmasından dolayı hak ve hürriyetlerinin sınırlanmasının haklılığının ortaya konulması gerekmektedir [55, 56, 57].

Ceza Muhakemesi Hukuku içerisinde önleme ve koruma tedbirleri adı ile anılan tedbirlerin bulunduğu belirlenmiştir. Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (PVSK) içerisinde düzenlenmiş olan suç işlenmeden önce alınan önleme tedbirleri şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-Önleme araması,

-Durdurma ve kimlik sorma,

-Önleme amaçlı iletişim denetlenmesi.

Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)'nda bulunan tedbirler ise; tutuklama, arama, el koyma ve adli kontrol olarak belirlenmiştir. CMK içerisinde koruma ve önleme tedbirlerine ilişkin olarak ayırım yapılabilmektedir. Burada tehlikenin uzak veya yakın olması değil, suç şüphesinin mevcut olup olmaması önemlidir. CMK koruma tedbirleri ise şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar; adli kontrol, tutuklama, el koyma, arama vb. tedbirler olarak belirlenmiştir. CMK içerisinde önleme ve koruma tedbirlerine ilişkin bir ayırım gerçekleştirilirken tehlikenin uzak ya da yakın olması değil suç şüphesinin mevcut olup olmaması esas olarak alınmaktadır.

Suçun işlenmesinden önce alanla ilgili olarak önleme tedbirlerinin idari tedbirler olarak adlandırıldığı, suçun işlenmesinden sonraki alana ilişkin olarak tedbirler ise

adli tedbirler olarak belirlenmektedir. Bir suç şüphesinin ortaya çıkması ile birlikte fiil ve failin tespitinin yapılması, delillerin muhafazası amacıyla yönelik olarak yapılmış olan işlemlerin adli, suça yönelik olarak başlangıç şüphesinden önce bir tehlikenin önlenmesi sebebiyle yapılmış olan işlemlerin idari nitelikte olduğu görülmektedir. Bu sebeple önleme tedbirlerinin değerlendirmesinde idari bir işlem olduğu, idari işlem içerisinde bulunması gereken sebep, yetki, şekil, amaç ve konu unsurları bakımından hukuka uygun olması sağlanmalıdır.

Öğreti içerisinde 6284 sayılı Kanunda bulunan önleyici ve koruyucu tedbirlerin geçici koruma tedbiri niteliğinde olduğu görülmektedir. Buradaki tedbirlerin TMK ve HMK içerisinde bulunan geçici hukuki koruma tedbirlerinden farklı özellikleri olduğu belirlenmiştir [58]. Bu farklılıklardan birincisi amaç yönünden ortaya çıkmaktadır. HMK ve TMK'da düzenlenmiş olan tedbirler doğrudan şiddeti önlemek için yapılmamıştır. TMK içerisindeki hükümler incelendiğinde korunması düşünülen tedbirler şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

- Evlilik birliği,
- Aile düzeni,
- Çocukların korunması olarak belirlenmiştir.

HMK içerisinde bulunan dava konusunu korumayı amaçlayan geçici koruma tedbirleri ihtiyati tedbir ve delil tespiti olarak belirlenmiştir.

6284 sayılı kanun içerisinde yer alan tedbirlerin amacı incelendiğinde bu kanun kapsamı içerisindeki kişilere karşı şiddetin önlenerek, şiddet mağdurlarının korunması olarak görülmektedir [58].

TMK, HMK ve 6284 sayılı Kanun içerisinde yer alan tedbirler arasındaki farklar şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-HMK ve TMK içerisinde yer alan geçici hukuki koruma tedbirlerine karşı temyiz ve istinaf kanun yolu, 6284 sayılı Kanun içerisinde yer alan tedbirlere karşı itiraz kanun yolunun öngörülmesi belirlenmiştir.

-TMK ve HMK'da yer alan geçici hukuki koruma tedbirlerine hâkim karar verirken 6284 sayılı Kanun içerisinde yer alan tedbirlere hâkim, mülki amir ve kolluk amiri karar verebilecektir.

-TMK ve HMK içerisinde bulunan geçici koruma tedbirlerinin hak sahibi tarafından istenebildiği, 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet ya da şiddet tehlikesinin bulunması durumunda ise önleyici ve koruyucu tedbir alınmasını isteyebilmektedir [59].

Kesin bir hukuki koruma elde edilmesine kadar yargılamanın sonucunun güvence altına alınması nedeniyle yargılamadan önce veya yargılamaya başlanıldığı noktada ihtiyaç duyulan tedbirler; geçici hukuki tedbirleri olarak tanımlanmaktadır [56]. Geçici hukuki koruma tedbirlerinin ortak özellikleri aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-Geçici hukuki koruma tedbirlerinde bulunan kararın yargı organlarınca verilmektedir,

-Geçici hukuki koruma tedbirlerinde her iki tarafta talepte bulunabilmektedir.

-Geçici hukuki koruma tedbirlerinde incelemenin basit ve çabuk bir şekilde yapıldığı görülmektedir.

-Geçici hukuki koruma tedbirleri çerçevesinde kararların bağlayıcı ve zorlayıcı olduğu görülmektedir.

-Geçici hukuki koruma tedbirlerinde yargılamada yaklaşık olarak ispatla yetinildiği belirlenmiştir.

-Geçici hukuki koruma tedbirlerinde karşı taraf önceden dinlenmeden karar verilebilmektedir [56, 57].

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bunun içerisinde yer alan önleyici ve koruyucu tedbirlerin geçici hukuki koruma tedbirlerine benzediği belirlenmiştir. Fakat bunların bazı özelliklerinin geçici hukuki koruma tedbirlerinden ayrıldığı görülmektedir. Önleyici ve koruyucu tedbirler çerçevesinde karar her zaman yargı organlarınca verilmemektedir. Bazı durumlarda kolluk amiri ve mülki amir tarafından da karar verilen durumlar mevcuttur. Burada görülen tedbirlere karşı itiraz yolunun açık ve istinaf ve temyiz yolunun kapalı olması da bu özelliklerden olarak görülmektedir. Geçici hukuki koruma tedbirlerinden koruyucu ve önleyici tedbirleri ayıran diğer bir özellik ise tedbirlerin sadece taraflar değil herkes tarafından istenebilecek olmasıdır. Önleyici ve koruyucu tedbir talep etmedeki amaç incelendiğinde bunun yargılama konusunu güvence altına almak olmadığı belirlenmiştir. Çünkü burada müstakbel ya

da mevcut bir yargılama bulunmamaktadır. Kişilerin koruyucu ve önleyici tedbir talep etmesi durumunda herhangi bir dava açma zorunluluğunun bulunmadığı belirlenmiştir. Dava açılmadan önce talep edilmiş olan geçici hukuki koruma tedbirleri değerlendirildiğinde tedbir kararının uygulamaya konulması ile birlikte belirli bir süre sonra talepte bulunan bireyin esasa ilişkin dava açma zorunluluğu olduğu görülmektedir. Bu şekilde olan geçici hukuki koruma tedbirlerine ihtiyati tedbirin örnek olarak gösterildiği belirlenmiştir.

İhtiyati tedbirin geçiciliği incelendiğinde karşı tarafın üzerine bir baskı unsuru olmadan kullanılmaması için kısa sürede davaya dönüşüm sağlanmaktadır [59]. Geçici hukuki koruma tedbirlerinin esasına ilişkin olarak davadan bağımsız olmadığı, bu davaya geçişte bir köprü vazifesi gördüğü belirlenmiştir [56, 57].

6284 sayılı Kanun içerisinde bulunan önleyici ve koruyucu tedbirlerin geçmişte açılmış ve gelecekte açılmış olan davalarla bir bağının bulunmadığı görülmektedir.

Tüm şekli farklılıklar incelendiğinde koruyucu ve önleyici tedbirler ile geçici hukuki koruma tedbirleri arasında bulunan en önemli farkın amaç bakımından ortaya çıktığı belirlenmiştir. Şiddet mağduru koruyucu tedbirlerle manevi ve maddi olarak korunmaktadır. Kişilerin şiddet nedeniyle bozmuş oldukları ruh sağlığının tedavi edilerek onların yeniden topluma uyum sağlamaları kolaylaşmaktadır.

Önleyici tedbirlerin birinci görevi şiddeti süratli ve etkili bir şekilde önlemektir. Bunun yanı sıra şiddet uygulayanın rehabilite edilmesini de amaçlamaktadır. Yukarıda açıklanmış olan geçici hukuki koruma tedbirlerinin önleyici ve koruyucu tedbirlerin amaçları ile kesişen bir noktası bulunmamaktadır.

6284 sayılı Kanun içerisinde önleyici tedbir olarak belirtilmiş olan tedbirler; CMK içerisinde adli kontrol, 29.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanunda denetimli serbestlik ve TCK'da güvenlik tedbirleri içerisinde sayılan yükümlülüklerin bir kısmı ile benzer nitelikte olduğu belirlenmiştir. 6284 sayılı Kanun içerisinde bulunan koruyucu tedbirlerle tanık koruma tedbirlerinin bir ortak noktası bulunduğu görülmektedir. TCK madde 57/7 incelendiğinde bu madde çerçevesinde suç işleyen bireyin uyuşturucu veya alkol ya da uyarıcı madde bağımlılığının olması durumunda güvenlik tedbiri olarak tedavi almasına karar verilmektedir. 6284 sayılı Kanununun madde 5/1-h bendi içerisinde düzenlenmiş olan önleyici tedbir incelendiğinde şiddet uygulayan kişinin

bağımlılığının olması durumunda hastanede yatmak yanında muayene ve tedavisinin yapılacağı görülmektedir. Burada yapılan incelemede yükümlülüklerin benzer olmasının güvenlik tedbirleri ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin hukuki niteliklerinin aynı olmadığı belirlenmiştir.

6284 sayılı Kanun incelendiğinde burada yer alan tedbirlerin mağdur şiddet tehlikesinden korunma ve şiddetin önlenmesi için çalışılmıştır. Bu tedbirler noktasında herkesin talepte bulunabileceği görülmektedir. 6284 sayılı Kanun içerisinde yer alan tedbirler ile birlikte mağdurun şiddet tehlikesinden korunarak, şiddet önlenmeye çalışılmıştır. Bu tedbirlerle herkesin talepte bulunabileceği görülmektedir. Tüm toplumu şiddet tehlikesi ilgilendirmektedir. Bunun nedenine gelince şiddete eğer derhal müdahale edilemezse telafisi imkânsız olan zararlar oluşabilmektedir. Talep üzerine ya da resen tedbirlere karar vermeye yetkili olan üç makamın bulunduğu belirlenmiştir. Bu makamlar; tedbir kararının niteliğine göre değişmektedir. Bunlardan kolluk amiri, aile mahkemesi hâkimi ve mülki amirdir.

Önleyici tedbirlere uymayan kişinin aile mahkemesi kararı ile zorlama hapsine tabi tutulduğu görülmektedir. Burada söz konusu makamlar incelendiğinde bunların her birinin kamu gücünü kullandığı görülmektedir.

Kanun içerisinde düzenlenen koruyucu ve önleyici tedbirler incelendiğinde şiddete uğrayan ya da şiddete uğrama tehlikesi bulunan kişilerle ilgili olarak koruyucu, şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali olan kişilerle ilgili olarak önleyici tedbirlerin uygulanabileceği düşünülmektedir. Aile Mahkemesi hâkiminin mülki amire ve istisnai hallerde kolluk amiri ve bu Kanun hükümlerine göre tedbir verme yetkisi tanıdığı belirlenmiştir. Aile Mahkemesi hâkimi koruyucu tedbir kararlarına şiddetin uygulanmış olduğuna ilişkin belge ve delil aramadan hükmedebilecektir. Bu konuda takdir yetkisi kullanabilecektir. Bireylerin tedbir kararına aykırı davranması durumunda zorlama hapsi yaptırımına tabii tutulduğu görülmektedir.

6284 sayılı Kanun özellikle şiddetin önlenmesi (insan hakkı ihlali) düşüncesi sonucunda ortaya konulmuştur. Bu kanun içerisinde tedbir kararının verilmesi, uygulanması ve aykırılık durumunda yaptırımın uygulanması gibi konular üzerinde eksiklik ve belirsizliğin mevcut olduğu belirlenmiştir.

3.2.2 6284 Sayılı kanunun amacı, kapsamı, temel ilkeleri ve tanımlar

3.2.2.1 Genel olarak

Kadına karşı şiddet ve aile içi şiddete yönelik olarak yapılmış olan İstanbul Sözleşmesi gibi uluslararası hukuk alanında yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde bunların dünyada da etkili olduğu bunun yanında Türkiye’de de karşılık bulmaya başlamıştır. Bu sözleşme ile birlikte özellikle şiddetin önlenmesi üzerine yeni kanunların çıkarılıp uygulandığı belirlenmiştir [60]. Bu çerçevede özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nca kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin artmasının önemli bir sorun olarak görüldüğü ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı; kadın kuruluşları ile ilgili olarak Sivil toplum kuruluşlarının aile içi şiddet ve kadın cinayetleri konusunda görüşlerini ve önerilerini iletmeleri istenilmiştir. Bunun sonucunda da Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunmasına Dair Yasa Taslağı hazırlanmıştır [60]. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından 237 Kadın kuruluşu bir araya gelmiş ve hepsi birlikte Şiddete Son platformunu kurmuştur. Şiddete Son Platformu kadına yönelik şiddetle ilgili öneriler ve talepler içeren bir çalışma gerçekleştirerek, çalışmalarını tamamlamış ve Bakanlığa bu çalışma iletilmiştir [60].

Bu hazırlanmış olan çalışma üzerinde bazı değişiklikler yapıldıktan sonra taslağın son hali 24 Şubat 2012 tarihinde TBMM’ne gönderilmiş ve bunun sonucunda TBMM Genel Kurulu’nda bu çalışma görüşülmüştür [61]. Bunun sonucunda 4230 sayılı Kanunun çerçevesinin dar olduğu bu nedenle de aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet ile ilgili olarak yeni bir hukuki düzenleme yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu ihtiyaç dolayısıyla 8 Mart 2012 tarihinde ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine ilişkin olan 6284 sayılı kanunun kabul edilerek yürürlüğe girdiği belirlenmiştir. 6284 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte 4230 sayılı Kanunun mülga edildiği ortaya çıkmıştır.

Mülga 4230 sayılı Kanun’dan farklı olarak 6284 sayılı Kanun içerisinde şiddet mağdurlarının kapsamının genişletildiği, şiddetin önlenmesi, mağdurların korunması ve bu konularda kurumlar arası işbirliğinin artırılması açısından yeni düzenlemeler yapıldığı ve mağdurlara destek sağlanmaya çalışıldığı belirlenmiştir [62].

Literatür içerisinde bazı kesimlerce 6284 sayılı Kanun’un mülga 4230 sayılı Kanun’a göre kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik daha etkili hükümler içerdiği, bu

kanun çerçevesinde ataerkil görüşe dayalı olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği kavramına yer verilmemiş olması, bunun yanında kanunun isminde kadına yönelik şiddetten önce ailenin korunması kavramının kullanılması sebebiyle kadının aileden sonraya bırakılması ve geri plana itilmesi, ailenin korunmasının kadına yönelik şiddetten daha önemli olduğu algısının oluşmasına neden olması sebebiyle bu kanunun eksiklikleri arasında gösterilmektedir [60, 63, 64]. Burada görülen bir diğer eksiklik ise kadın kuruluşları ve kanın hukukçuların bu kanunun uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik görüşleri ile önerilerinin dikkate alınmamasıdır [60].

3.2.2.2 Kanunun amacı

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanunun koruduğu kişiler şu şekilde belirlenmiştir. Bunlar; şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi olan kişiler, aile bireyleri ve çocuklar, tek taraflı ısrarlı takip mağdurları olan kişiler olarak sıralanmaktadır. 6284 sayılı Kanun ile birlikte verilmiş olan bu kişiler ile ilgili önleyici ve koruyucu tedbirlerin ayrı ayrı maddeler şeklinde düzenlenmiştir. Burada iki ayrı grup bulunmaktadır. Bunlar; tedbir sonucu korunan kişiler ile ilgili olarak koruyucu tedbirler, şiddet uygulayan kişiler için ise önleyici tedbirler olarak sıralanmaktadır.

6284 sayılı Kanun üzerinde yapılan inceleme sonucunda bu kanun içerisinde bulunan koruyucu ve önleyici tedbirlerin geçici hukuki koruma tedbiri niteliğinde olduğu belirlenmiştir. TMK ve HMK içerisinde düzenlenmiş olan geçici koruma tedbirlerinin TMK ve HMK’da düzenlenmiş olan geçici hukuki koruma niteliğindeki tedbirlerden farklı olduğu görülmektedir [65]. TMK ve HMK ile 6284 sayılı Kanun arasında amaç yönünden farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. YMK ve HMK içerisinde düzenlenmiş olan geçici hukuki koruma tedbirlerinin şiddetin önlenmesi gibi bir amacı bulunmamasına rağmen, 6284 sayılı Kanun içerisinde görülen geçici hukuki koruma tedbirlerinin aile içerisinde, aile bireyleri arasında, aile haricinde kadınlar ve çocuklar üzerinde şiddeti önlemek gibi bir amacı bulunmaktadır. Geçici hukuki koruma tedbirleri konusunda hak ve alacağın korunması HMK’nın 389. Maddesi içerisinde düzenlenmiştir [66].

6284 sayılı Kanun içerisinde düzenlenmiş olan geçici hukuki koruma tedbir kararlarını diğer kanunlarda düzenlenmiş olan geçici hukuki koruma tedbirlerinden ayıran hususlar şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-Bu kararların itiraz kanun yoluna tabii olması,

-Bu kararların temyiz kanun yoluna tabii olmaması olarak belirlenmiştir.

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanunun şiddet ve şiddet tehlikesinin varlığı durumunda geçici hukuki koruma tedbirinin herkes tarafından alınması gerektiği talep edilmektedir [67].

6284 sayılı Kanun içerisinde bulunan tedbirlerin niteliğine göre mülki amir, hâkim ve istisnai durumlarda ise kolluk amiri tarafından hükmedilebilmektedir. Diğer kanunlarda bulunan geçici hukuki koruma tedbirlerine ise sadece hâkim tarafından hükmedilebilmektedir. 6284 sayılı Kanun içerisinde düzenlenmiş olan ve geçici koruma niteliğinde alınmış olan tedbir kararlarının kısa süreli olduğu belirlenmiştir. Bu kararlar özellikle sürekli sonuçlar doğuran nihai nitelikte bulunan kararlar olarak görülmektedir. Bu kararların mülki amir, hâkim ya da kolluk amirinin takdiri ile belirlenen sürede geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (madde 8). Burada alınmış olan tedbir kararlarının basit ve hızlı bir şekilde incelemeye alınması gerekmektedir. Bu tedbir kararlarının bağlayıcı ve zorlayıcı bir nitelikte olduğu görülmektedir [68]. Önleyici nitelikte alınmış olan tedbirin şiddet uygulayan tarafından ihlali zorlama hapsi yaptırımına bağlandığı belirlenmiştir (madde 13).

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanun'un birinci maddesinin birinci fıkrasında amacının belirlendiği görülmektedir. Bu kanunun amacı; şiddete uğrama tehlikesi olan ya da şiddete uğrayan çocuklar, kadınlar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik olarak şiddetin önlenmesi için alınacak olan tedbirlere ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi, aile bireyleri çocuklar ile tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının şiddetten korunması ve şiddetin önlenerek ortadan kaldırılması ya da şiddet ortaya çıkmışsa kovuşturularak faillerinin cezalandırılması olarak belirlenmiştir [69]. Bu kanunun taşıdığı amaçlar içerisinde şiddet uygulayan ve şiddet mağdurlarına verilecek önleyici ve koruyucu tedbir kararları ile bu kişilerin rehabilite edilmesi de bulunmaktadır [63].

6284 sayılı Kanun'un ½. Maddesi içerisinde kanunun uygulanması ve gerekli hizmetlerin sunulmasına uyulması gereken temel ilkeler ortaya konulmuştur. Bu ilkeler şu şekilde belirlenmiştir.

-Kanunun uygulanması yapılırken Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler (İstanbul Sözleşmesi ve T.C. Anayasası) ile yürürlükte bulunan diğer kanuni düzenlemelerin esas alınmaktadır.

-Şiddet mağdurlarına hizmet ve destek verilirken insan haklarına dayalı, kadın ve erkek eşitliğinin gözetildiği, sosyal devlet ilkesi ile adalete uygun, hızlı ve etkili bir yöntem uygulanmaktadır.

-Mağdur veya şiddet uygulayanlar için verilmiş olan tedbirlerin uygulanması insan onuruna uygun görülmektedir.

-Kadına yönelik olarak toplumsal cinsiyete dayalı olarak şiddeti önleyen veya kadınları bu tür şiddetten koruyan özel tedbirlerin ayrımcılık olarak yorumlanmadığı belirlenmiştir.

-Anayasa'nın onuncu maddesi içerisinde yer alan düzenlemeye paralel şekilde 6284 sayılı Kanun içerisinde kadınları koruyucu özel tedbirlerin ayrımcılık olarak yorumlanamayacağı düzenlendiği görülmektedir.

İstanbul Sözleşmesi temel alınarak 6284 sayılı Kanun'un yapıldığı belirlenmiştir. Türkiye bu kanunun sair mevzuat hükümleri çerçevesinde kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet konusunda yeterli olduğunu düşünmesinden dolayı tek taraflı olarak İstanbul Sözleşmesi'ni feshetmiştir. Bu yapılmış olan fesih, fesih işlemine uygun değildir.

3.2.2.3 Kanunun kapsamı

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanun incelendiğinde bu kanun içerisindeki on birinci madde içerisinde şiddete uğrama ya da şiddete uğrama tehlikesi olan kişiler şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-Aile bireyleri,

-Çocuklar,

-Kadınlar,

-Tek taraflı ısrarlı takip mağdurları olarak belirlenmiştir [70, 71]. 6284 sayılı Kanun tarafından aile kavramı içerisinde giren tüm bireylerin korunduğu görülmektedir [71].

4230 sayılı kanunun birinci maddesinde sadece aynı çatı altında yaşayan bireyler ele alınırken, 6284 sayılı Kanun'a göre ise koruma kapsamının daha geniş tutulduğu ortaya çıkmaktadır. 6284 sayılı Kanuna göre tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerinde korunduğu belirlenmiştir.

“6284 Sayılı Kanunun Yönetmeliği içerisinde tek taraflı ısrarlı takip ile ilgili olarak şu şekilde bir açıklama yapılmıştır. Buna göre; bireylerin arasında aile bağı ilişkisinin bulunup bulunmaması önemli değildir. Şiddet uygulayan kişinin şiddet uygulamış olduğu kişiye her türlü iletişim aracı kullanarak baskı altında tuttuğu her türlü tutum ve davranış olarak ısrarlı takip tanımlanmaktadır” (6284 sayılı Kanun Uygulama Yönetmeliği 3/1 Madde ş bendi).

“6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği içerisinde tek taraflı ısrarlı takibin şu şekilde tanımı yapıldığı görülmektedir. Buna göre; bireylerin aralarında aile bağı ve ilişki bulunup bulunmadığına bakılmadan şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak güvenliğinden endişe edecek şekilde psikolojik ya da fiziki olarak çaresizlik ve korku duygularına neden olacak şekilde, içeriği ne olursa olsun sözlü, fiili ve yazılı olarak veya her türlü iletişim aracını kullanarak, baskı altında tutulabilecek her türlü davranış ve tutumdur” (6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, Madde 3/1-ş).

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanun içerisinde koruma tedbirlerinden faydalanacak olan kişiler şu şekilde belirlenmiştir. Bunlar;

- Aile içerisinde şiddet gören kadınlar,
- Aile içinde şiddet görme tehlikesi olan kadınlar,
- Aile içerisinde şiddet gören aile bireyleri,
- Aile içinde şiddet görme tehlikesi olan aile bireyleri,
- Aile içerisinde şiddet gören çocuklar,
- Aile içinde şiddet görme tehlikesi olan çocuklar [72].

3.2.2.3.1 Kadınlar

Kanun kapsamında biyolojik olarak cinsiyeti kadın olan kişiler korunmaktadır. TMK m.40 çerçevesinde belirtilen şartları taşıyan cinsiyetini kadın olarak değiştiren bireylerde bu haklardan faydalanabilmektedir. Bunun yanında kadınların medeni durumu, dini nikâhlı olması, yaşı, vatandaşlığı, cinsel tercihleri veya şiddetin gerçekleştiği yerin koruma açısından bir farkının bulunmadığı belirlenmiştir [69]. Yapılmış olan kanuni düzenlemeye göre cinsel tercihlere yönelik olarak açık bir ifade bulunmamaktadır. Bu nedenle cinsel tercih kapsamının içeriği konusunda hâkimler somut olayın özellikleri ile kanunun yapılış amacı temel alınarak iyi niyetli iradeleri ile yorum yapmalarının beklendiği görülmektedir [73].

Kanun incelendiğinde aile bireylerinden kadının ayrı olarak ifade edilmesinin kadının özel olarak korunması gerektiğini gösterdiği belirlenmiştir [74]. Burada dikkate edilmesi gereken sadece cinsiyete dayalı olarak şiddete maruz kalan kadınların koruma kapsamında kalmasıdır [63].

3.2.2.3.2 Çocuklar

Dünya genelinde incelendiğinde en çok şiddete uğrayan kişilerin kadınlarla birlikte çocuklarda olduğudur. Çocuklar, zayıflıkları sebebiyle özellikle istismar ve şiddete maruz kalmaktadırlar [74]. Küçük yaştaki erkek ve kız çocuk anlamında gelmektedir. Çocuk Koruma Kanunu'nun 3/a maddesine göre çocuk vaktinden önce ergin olsa da on sekiz yaşını doldurmamış kişiler olarak tanımlanmaktadır [75].

6284 sayılı Kanun çerçevesinde şiddet mağduru çocukların korunması yönünden etkisi olmayan özellikler şu şekilde belirlenmiştir. Bu özellikler;

-Çocukların evlatlık, evlilik içi veya dışı doğmuş olması gibi hukuki durumların önemli olmaması [76],

-Çocukların kız ya da erkek olması [63, 74],

-Çocukların medeni hali, vatandaşlık veya şiddetin aile içerisinde ya da dışında gerçekleşmesinin kanunda faydalanılması noktasında önemi bulunmamaktadır [63].

6284 sayılı Kanun ile İstanbul Sözleşmesi içerisinde kız çocukları kadın kavramı içerisine kabul edilmiştir. Bu nedenle kanun içerisinde çocuk kelimesinin kız çocukları değil de erkek çocuklarını ifade edip etmediği incelenmiştir. Özellikle

çocukların korunması gerektiği için çocuk kavramının erkek ve kız çocuklarını ifade ettiği söylenmektedir [74].

Çocuklara uygulanan şiddet noktasında çocukların gelişimlerinin olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir. Bu özellikle çocuk istismarına neden olduğu için çocukların ailelerinden korunabilmesi için devlet tarafından ailelere yönelik olarak eğitim program ve politikalarının düzenlenmesi sağlanmalıdır [76].

3.2.2.3.3 Aile bireyleri

6284 sayılı Kanun içerisinde aile bireyleri konusu incelendiğinde bu konuda bir düzenleme bulunmadığı belirlenmiştir. Medeni hukuk açısından aile kavramı dar ve geniş anlamda kategorize edilmiştir. Küçük aile; eşlerle evlenmemiş çocuklar, büyük aile ise küçük aile dışında kalan ve küçük aile ile aynı çatı altında yaşayan kan ve kayın hısımları ile aralarında sözleşme ilişkisi bulunan kişiler olarak tanımlanmaktadır [77].

Dar anlamda aile; sadece eşler olarak görülürken geniş anlamda aile ise eşler ve çocuklar olarak adlandırılmaktadır. 6284 sayılı Kanun içerisinde aile bireyleri tam olarak açıklanmamıştır [77].

Kanun çerçevesinde aile kavramı çok geniş olarak tutulmaktadır. Anne, baba ve çocuklar dışında aile içerisine alınan kişiler şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

- İmam nikâhlı birliktelikler,
- Kuma olarak nitelenen kişiler,
- Büyükanne ve büyükbaba,
- Ayrı yaşayan eşler,
- Boşanmışlar,
- Evliliğin butlanına karar verilen kişiler [63, 77].

Kanun içerisinde belirtilen aile kavramının toplum içerisinde kabul edilmiş olan aile kavramından farklı olduğu görülmektedir. Kanundaki aile kavramı kişilerin korunması açısından geniş tutulması gerekmektedir [74].

6284 sayılı Kanun içerisinde aile kavramı içerisinde değerlendirilme şartları şu şekilde belirlenmiştir. Bunlar;

-Bireyler aynı evde yaşasın ya da yaşamasın aralarında bulunan içsel yakınlık, duygusal, kişisel, fiziksel ya da mekânsal bir ilişki bulunan bireyler,

-Kan-kayın hısımlığı olan kişiler.

Bu bireyler arasında gerçekleşen ya da gerçekleşme ihtimali olan her türlü fiziksel, cinsel, ekonomik ya da psikolojik şiddet 6284 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilmektedir [74].

3.2.2.3.4 Tek taraflı ısrarlı takip mağdurları

6284 sayılı Kanun içerisinde tek taraflı ısrarlı takip kavramı bulunmaktadır. Fakat tek taraflı ısrarlı takip mağdurları yasa içerisinde bulunmasına rağmen kanun içerisinde tanımının yapılmadığı belirlenmiştir. Tek taraflı ısrarlı takip mağdurları 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin Tanımlar ve Kısaltmalar başlığındaki 3/1-ş maddesi içerisinde tanımlanmıştır.

Tek taraflı ısrarlı takip; bireyler arasında aile bağı ilişkisi olsun olmasın, sözlü ve yazılı olarak herhangi bir iletişim aracı kullanılması sonucu şiddet uygulayan tarafından mağdurun güvenliğinin endişe edecek derecede psikolojik veya fiziksel olarak çaresizlik ya da korku duyulması, baskı altında tutulmasına neden olan her türlü davranış olarak adlandırılmaktadır. Buradaki öğreti incelendiğinde ısrarlı takibin tek taraflı olarak gerçekleştirilmesi sebebiyle başına tek taraflı kelimesinin eklenmesinin gereksiz olduğu belirtilmiştir [63, 77]. İsrarlı takip kavramı içerisinde fiilin tek taraflı olarak gerçekleşmesi söz konusu olduğundan tek taraflı ibaresinin kullanılmasının yersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İsrarlı takibin hukuka aykırı olması için burada gerçekleşen takibin belirli bir süre devam etmesi ve kişinin bundan rahatsız olması gerekmektedir [78, 79]. Burada görülen devamlılık ısrarlı takibin fail tarafından mağdura yönelik olarak ayrı ayrı veya birbirini tamamlayacak şekilde birbirlerini izleyen eylemlerle de gerçekleşebilmektedir [79].

İsrarlı takibin tespiti yapılırken hak ihlallerinin önüne geçebilmek için objektif koşullara göre değerlendirme yapılması ve bunun sonucunda mağdurun rahatsız edip edilmeyeceğinin doğru bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir [74].

6284 sayılı Kanun çerçevesinde ısrarlı takip mağdurlarının tanınan korumadan faydalanması noktasında yaş ya da cinsiyetinin bir önemi olmadığı, koruma talep edilebilecek kişinin kadın, erkek ya da çocuk olabilmektedir [80]. İsrarlı takipte şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi olan bireylerin kadın, erkek veya çocuk olması açısından bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir [80].

En sık karşılaşılan ısrarlı takipte karşılaşılan olaylar aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-Mağdurun istemediği halde telefonla aranması,

-Mağdurun mektup ve e-posta gönderilerek rahatsız edilmesi,

-Mağdurun takip edilmesi, beklenmesi, gözetlenerek, sürekli karşısına çıkılması,

-Mağdura çiçek gibi eşyaların gönderilmesi,

-Mağdur hakkında sosyal medya gibi alanlarda ve kamuya açık alanda asılsız dedikodu yayılması [55].

Sosyal medyada yaşanan ısrarlı arkadaşlık tekliflerinin ısrarlı takip kapsamında yer aldığı belirlenmiştir [74].

6284 sayılı Kanun çerçevesinde ısrarlı takip durumunda tedbirlerin öncelikle uygulanarak şiddetin neticelendirilmesinin çalışılması gerekmektedir. Bu tedbirlerin yeterli gelmediği noktada yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi için Borçlar Hukuku içerisinde bulunan haksız fiil hükümleri ile kişilik hakkının ihlaline yönelik hükümlerin uygulanması sağlanmalıdır [74].

3.2.2.4 Kanuna hakim olan ilkeler

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanun içerisindeki önleyici ve koruyucu tedbirlerin bireylerin temel hak ve özgürlükleri ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bu noktayı kanun koyucu gözeterek Kanunun uygulanması ve gerekli olan hizmetlerin sunulması noktasında uyulması gereken ilkeleri belirtmiştir. Bu ilkeler 6284 sayılı Kanunun birinci maddesinin ikinci fıkrasında hüküm altına alınarak farklı başlıklar altında incelenmiştir.

3.2.2.4.1 Temel insan haklarını koruma esası

Ülkelerin anayasal düzen ve dava edebilme imkânı tanımış olduğu ve bunun yanında yazılı hukuk kurallarınca güvence altına alınmış olan haklar olarak temel hakların

tanımlandığı görülmektedir [82]. İnsan hakları ve yürürlükte olan hukuk kurallarının koruma altına alınmış olan temel haklara göre daha geniş kapsamlı olduğu belirlenmiştir [82].

Uygar dünya içerisinde bireylerin büyük oranda anlaştığı hukuki değerlere insan hakları adı verilmektedir [83]. Türkiye'deki mevzuatta bulunmasa bile uygar ülkelerce kabul gördüğü hukuki değer olan insan haklarına riayet etmek gerekmektedir. 6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanunun madde ½-b'de yer alan şiddet mağdurlarına verilecek olan destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı bir usul izlenir şeklindeki hüküm sonucunda bireylerin anayasa ile teminat altına alınmış olan hakları vurgulanmıştır. 6284 sayılı Kanun genel olarak çocuk, kadın, aile bireyleri ile ısrarlı takip mağdurlarının temel haklarını korumak amacıyla hazırlanmıştır. Türkiye'de özellikle şiddet ile birlikte yaşamını kaybedenler incelendiğinde, Kanun'da şiddet mağdurunun en temel insan hakkı olan yaşam hakkını koruyacak tedbirlere yer verilmiştir. Burada mağdurun yaşam hakkının sağlanması için alınan tedbirler şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar; mağdurun işyerinin değiştirilmesi ve mağdura barınma imkânının sağlanması olarak görülmektedir.

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanunun sadece şiddet mağdurunun haklarını korumadığı bunun yanında şiddet uygulayan kişinin de temel insan haklarını korumayı ilke edindiği belirlenmiştir. 6284 sayılı Kanunun on ikinci maddesi içerisinde hakkında önleyici tedbir kararı verilmiş olan kişilerin karara uyup uymadıklarının belirlenmesi için bireyin teknik yönlerinin takip edilmesi gerekmektedir. Bireylerin özel yaşamının korunması hakkı çerçevesinde takip işlemi zamanında izleme, dinleme ve kayıt altına alma gibi işlemlerin yapılamadığı görülmektedir.

3.2.2.4.2 Kadın erkek eşitliğine duyarlılık

6284 sayılı kanunun madde ½-b bendinde “Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında Kadın erkek eşitliğine duyarlı ... bir usül izlenir.” Şeklinde verilmiş olan hüküm özellikle şiddet mağdurları arasında cinsiyet ayrımcılığının yapılamayacağını belirtmektedir. Kanun içerisinde erkek ya da kadın fark etmeden herkesin şiddet mağduru olabileceği bu nedenle şiddet mağduru olan herkesin destek ve hizmetlerden eşit şekilde faydalanmasının yerinde bir düzenleme

olduğu görülmektedir. Yoğunlukla şiddet mağduru olarak kadınlar olabileceği gibi erkeklerinde şiddet mağduru olabileceği belirtilmektedir. Örnek vermek gerekirse aile bireyi olan bir erkeğin şiddete maruz kalması noktasında da Kanun koruması altında olacağı görülmektedir. Eğer mağdur erkeğin barınma ihtiyacı varsa bu durumda ona barınma imkânı sağlanmalıdır. Bu uygulama içerisinde mağdur erkeklerin kalabileceği yerler konusunda yapılmış olan bir hukuki düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle erkekleri de şiddete karşı koruduğu iddia edilen 6284 sayılı Kanun'un bu çerçevede işlevsiz olduğu düşünülmektedir. 6284 sayılı Kanunun kapsamının genişletilmesinin kadına yönelik şiddeti önleme sırasında uygulamada birçok soruna neden olacağı belirlenmiştir.

3.2.2.4.3 Sosyal devlet ilkesine uygunluk

Türkiye Anayasası incelendiğinde Anayasa'nın ikinci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu görülmektedir. Vatandaşların sosyal durumlar, refahları ile ilgilenen ve onların insan haysiyetine yakışır şekilde asgari yaşama düzeyi sağlamak için gerekli tedbirleri alan sosyal devlettir [84].

6284 sayılı Kanunun madde ½-b bendinde şiddet mağdurlarına verilecek olan hizmet ve desteklerin sunulmasında sosyal devlet ilkesine uygun hareket edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Kanun içerisinde sosyal devlet ilkesinin gözetilmesi noktasında birçok örnek vermenin mümkün olduğu görülmektedir. Sosyal devlet ilkesinin Kanun içerisindeki yansımaları şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-Şiddet mağdurlarına geçici maddi yardım yapılmasının sağlanması,

-Şiddet mağdurunun çalışması durumunda çocuğunun bulunması noktasında ona kreş imkânının sağlanması.

3.2.2.4.4 Adil, etkili ve süratli uygulama

6284 sayılı Kanun'un uygulanmasında temel alınacak diğer bir ilke ise bu kanunun etkili, adil ve süratli uygulama ilkesi olarak görülmektedir. 6284 sayılı Kanunun madde ½-b bendinde adil etkili ve süratli uygulama düzenlenmiştir. Bireylerin yaşadıkları şiddet olaylarında süratli bir şekilde tedbir alınmaması durumunda telafisi güç olan zararların ortaya çıkacağı görülmektedir. Bu sebeple 6284 sayılı kanun içerisinde yer alan koruyucu ve önleyici tedbirlere ilişkin kararların süratli bir şekilde verilmesi ve uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir. Burada söz konusu tedbirlerin

etkili olması da büyük önem arz etmektedir. Burada etkililiğin sağlanabilmesi için yapılması gerekenler şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar,

- Şiddet mağdurunun yetkili makama başvuru yapması,
- Şiddet mağduru ile ilgili olarak bu makamın şikâyet işlemi ile ilgili olarak tedbir veya tedbirlere hükmetmesi,
- Verilmiş olan hükmün usulüne uygun olarak icra edilebilmesi.

Örnek vermek gerekirse şiddete maruz kalan bireylerin yapmış olduğu başvuru sonucunda şiddet uygulayan hakkında müşterek konuttan uzaklaştırma, şiddete uğrayan hakkında geçici maddi yardım sağlanmasına hükmedilebilmektedir. Bu kanunun uygulaması yapılırken adaletin gözetilmesi ve buna bağlı olarak bireylerin korunması gerekmektedir. Şiddete maruz kalan kişi bu kanunla korunurken şiddet uygulayan kişinin haklarının ihlal edilmemesi gerekmektedir.

3.2.2.4.5 İnsan onurunu koruma

İnsanların diğer canlılardan farklı olarak bir takım akli ve ahlaki özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklerin bireylere kişilik değeri katarak onlara bağımsız bir özellik kazandırmaktadır. İnsanların en yüksek ahlaki ve akli değerlere sahip olan öz değeri insan onuru olarak tanımlanmaktadır. İnsanların sadece insan olmaları sebebiyle kendilerine saygı duyulması gereken onurlu bir canlı olduğu belirlenmiştir [83].

İnsanların onurunun sadece insanların asgari yaşam koşullarına sahip olması ile sınırlı görülmemektedir. İnsan onuru çerçevesinde vücut dokunulmazlığına saygı da özel yaşamın gizliliği korunmasının değerlendirilmesi gerekmektedir [82].

6284 sayılı Kanun incelendiğinde burada “Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir” ifadesi ile insan onurunun da Kanun içerisinde esas alınması gereken bir ilke olduğu belirlenmiştir. Burada önemli olan nokta sadece şiddet mağduru değil, şiddet uygulayan insanında onurunun gözetilmesi gerekmektedir. Mağdur hakkında verilmiş olan koruyucu tedbir kararları onun onurunu korurken şiddet uygulayan hakkında verilmiş olan önleyici tedbir kararları da insan onuruna yaraşır bir şekilde icra edilmelidir.

3.2.2.4.6 Ayrımcılık yasağı

Bireylerin hak ve özgürlükleri konusunda cinsiyet, ırk, dil, renk, etnik köken, siyasi görüş ve servet vb. hususlarda ayırım yapılmaması ayrımcılık yasağı olarak tanımlanmaktadır [82]. Anayasa'nın onuncu maddesine göre kanun önünde herkes eşittir. Bazı durumlarda herkese eşit davranmanın ayrımcılığa yol açabildiği görülmektedir. Bu durum Anayasa'nın 10. Madde/2'de bulunmaktadır.

6284 sayılı Kanunun madde ½-ç bendinde “Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz.” İfadesi bulunmaktadır. Bu ifade Anayasa'nın ilgili hükmünü desteklemektedir. Kanun çerçevesinde yapılmış olan başvurular ile verilmiş olan kararların icra ve infazı noktasında harç, masraf ve vergiler alınmamaktadır. Kanun içerisinde yapılan bu muafiyet ayrımcılık olarak kabul edilmemektedir. Bu şekilde şiddete maruz kalan bireylerin masraf, harç ve vergileri ödeme gücünün olmadığı durumda korumasız kalmasının engellenmek istediği sonucuna ulaşılmıştır.

3.2.2.4.7 Ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemelere uyma esası

Anayasa'nın 90/5 maddesine göre yürürlüğe girmiş olan uluslararası sözleşmelerin kanun hükmü içerisinde olduğu görülmektedir. Burada eğer temel hak ve özgürlükler usulüne göre yürürlüğe girmişse bu durumda kanunlar içerisinde aynı konuda farklı hükümleri içermesi durumunda ortaya uyuşmazlıkların çıktığı, bu uyuşmazlıklarında uluslararası sözleşme hükümlerinin esas alındığı sonucuna ulaşılmıştır.

6284 sayılı Kanun'un madde ½-a'da özellikle bu husus açıklanmıştır. 6284 sayılı Kanun'un uygulaması gerçekleştirilirken esas alınan bazı hususlar bulunmaktadır.

Bunlar;

-T.C. Anayasası,

-Türkiye'nin taraf olmuş olduğu sözleşmeler,

-Aile İçi Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet ile ilgili olan Avrupa Konseyi sözleşmesi kararları [82].

3.2.2.5 Kanun'da yer alan tanımlar

Kanunların uygulaması yapılırken birçok sorunla karşılaşıldığı belirlenmiştir. Bunun nedeni ise buradaki kavramların içeriğinin tam olarak bilinmemesi olarak görülmektedir. Burada ortaya çıkan sonuç incelendiğinde aynı hüküm hakkında farklı uygulamaların ortaya çıkmasıdır. Bu nedenle birçok kanun incelenmeden önce tanımlar şeklinde bir bölüm bulunduğu ve bu bölümün incelenmesi gerekmektedir. Buradaki açıklamalar kanun hükümleri içerisindeki temel kavramların tanımının daha açık hale gelmesini sağlamaktadır. 6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanunun tanımlar başlıklı ikinci maddesi içerisinde amaca hizmet eden önemli bir hüküm bulunduğu belirlenmiştir. Bu hüküm içerisinde bulunan kavramlar aşağıdaki şekilde sıralanarak incelenmektedir. Bunlar;

- Bakanlık,
- Ev içi şiddet,
- Hâkim,
- Kadına yönelik şiddet,
- Şiddet,
- Şiddet mağduru,
- Şiddet önleme ve izleme merkezleri,
- Şiddet uygulayan,
- Tebdir kararı.

3.2.2.5.1 Ev içi şiddet

Aile içi şiddet ve ev içi şiddet kavramları yoğunlukla birbirinin yerine kullanılmaktadır fakat bu kavramlar birbirinden farklıdır. 6284 sayılı Kanun içerisinde ev içi şiddetin tanımına yer verildiği belirlenmiştir fakat aile içi şiddet tanımına yer verilmemiştir.

6284 sayılı Kanununun 2. Madde 1/b bendinde ev içi şiddet; “ Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da hanede veya ailede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelmiş olan her türlü cinsel, fiziksel ekonomik ve psikolojik şiddeti ifade etmektedir.” Şeklinde adlandırılmıştır. Kanun içerisinde ev içi şiddet, aile içi şiddet yerine tanımlanmasının isabetli olduğuna

ilişkin görüşler yanında Kanun'un herhangi bir yerinde kullanılmayan ev içi şiddet kavramının tanımlanmasının göstermelik olduğuna ilişkin görüşlerde bulunmaktadır [85, 86].

Yukarıda belirtildiği gibi; Kanun içerisinde kullanılmayan bir kavramın tanımlanması sadece uygulamada karışıklıklara yol açmaktadır. Burada olması gereken Kanun içerisinde tanımı yapılmış olan ev içi şiddet kavramına Kanun kapsamında yer verilmesidir. Kanun içerisinde bulunan aile bireyleri yerine ev içi şiddet mağdurlarının kullanımının daha yerinde olacağı gerçektir. Ev içi şiddet ve aile içi şiddet kavramları birbirinden farklıdır. Ev içi şiddetin aile içi şiddeti kapsadığı düşünülse de aile içi şiddet sadece aile içerisinde oluşan şiddet olarak görülmektedir. Bu kanun içerisinde esas ele alınması gereken nokta ailedir. Aile; eşler, eşlerin alt ve üst soyları ile sözleşme ilişkisi içerisinde kişilerin bir arada yaşadığı hizmetçi ve bahçıvan gibi kişilerden oluşmaktadır.

Nikâhsız birliktelikler incelendiğinde burada partnerlerden birinin diğerine şiddet uygulaması ise aile içi şiddet kapsamında değil ev içi şiddet kapsamında değerlendirilmektedir. Burada üzerinde durulacak diğer bir husus ise İstanbul Sözleşmesi'nin resmi çevirisinde yapılmış olan yanlışlıklar olarak görülmektedir. Sözleşme içerisinde tanımı yapılmış olan domestic violence ev içi şiddet Türkçe 'ye aile içi şiddet olarak çevrilerek kullanmaya başlanılmıştır. Bu çeviriden yola çıkılarak Kanun içerisinde şiddet tanımı içerisinde geçen aile bireyleri ifadesinin ev içi şiddet mağdurları olarak yorumlandığı belirlenmiştir. Burada yapılması gereken Sözleşme'nin orijinal metni içindeki ifadenin ev içi şiddetin esas alınması olarak görülmektedir. Kanun içerisinde ev içi şiddet tanımının bulunması gerekiyorsa bu durumda Kanunun kapsamı içerisinde de ev içi şiddet mağdurlarını kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

3.2.2.5.2 Şiddet mağduru

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanunun 2. Maddesi 1-e bendi içerisinde şiddet mağdurunun şu şekilde tanımlandığı görülmektedir. 6284 sayılı kanun içerisinde şiddet tanımlanmış olan davranış olarak adlandırılmaktadır. Şiddet mağduru ise dolaylı ve doğrudan şiddete maruz kalan veya kalma tehlikesi olan birey ya da şiddetten etkilenme tehlikesi olan kişiler olarak tanımlanmaktadır. Şiddet mağdurlarının şu kişiler olduğu görülmektedir. Bunlar;

- Şiddete maruz kalanlar,
- Şiddete maruz kalma tehlikesi olanlar,
- Şiddetten etkilenen kişiler,
- Şiddetten etkilenme tehlikesi bulunan kişiler [87].

6284 sayılı Kanuna bakılmaksızın Uygulama Yönetmeliği'nin 3. Maddesi 1-n bendinde kanun içerisinde şiddet olarak tanımlanmış olan tutum ve davranışlara doğrudan veya dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiler ve uygulanmış olan şiddetten etkilenen ya da etkilenme tehlikesi olan kişi olarak şiddet mağduru tanımlanmıştır.

Şiddet mağduru olan kişi vatansız olsa bile 6284 sayılı Kanun'dan faydalanabilir. İnsan hakları ihlali olarak şiddet görülmektedir.

3.2.2.5.3 Şiddet uygulayan

Burada 6284 sayılı Kanun ve hazırlanmış olan Uygulama Yönetmeliği içerisinde şiddet uygulayan kavramının incelendiği görülmektedir. Buna göre şiddet mağduru; şiddet olarak tanımlanmış olan tutum ve davranışları uygulayan ya da uygulama tehlikesi bulunan bireyler olarak tanımlanmaktadır. Mülga 4230 sayılı eski Kanun incelendiğinde burada şiddet uygulama tehlikesi bulunan kişilerin şiddet uygulayan olarak değerlendirilmediği belirlenmiştir.

6284 sayılı Kanun içerisinde ise şiddet uygulayan kavramı içerisinde hem şiddet uygulayan hem de şiddet uygulama tehlikesi bulunan kişiler yer almaktadır [87]. 2007 yılı değişiklikleri öncesinde 4320 sayılı Kanun'da şiddet uygulayan bireyin sadece kusurlu eş olarak kabul edildiği belirlenmiştir [88]. 2007 yılında yapılmış olan değişiklik sonucunda 5636 sayılı Kanun içerisinde şiddet uygulayan kişi; kusurlu eş ve diğer aile bireyleri olarak değiştirilmiştir [89]. 2012 yılında kabul edilmiş olan 6284 sayılı kanun ile birlikte şiddet uygulayan kavramının içeriğinin 4230 sayılı Kanuna göre daha geniş bir şekilde kabul edildiği belirlenmiştir.

2012 yılında kabul edilmiş olan 6284 sayılı Kanun içerisinde şiddet uygulayanın kusurlu eş ve aile bireyleri ile sınırlanmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle şiddet olarak nitelenen davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi olan bireylerin hepsinin şiddet uygulayan kavramı içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Buradan anlaşılacağı üzere şiddet uygulayan kişi; şiddet uygulayan aile bireyi veya aile

dışından bir kişi olabilmektedir. Şiddet uygulayan kişinin demografik özelliklerinin hiçbir önemi bulunmamaktadır. Burada şiddet uygulayan olarak erkek, kadın, yaşlı, genç, vatandaş ya da yabancı herkes nitelenebilmektedir [90]. Örnek vermek gerekirse Yargıtay 20. Hukuk Dairesi'nin 15.02.2016 tarihinde almış olduğu kararda şiddet uygulayan kişinin çocuk olmasının bu kişi hakkında önleyici tedbirlerin uygulanmasına engel değildir.

6284 sayılı Kanun içerisinde şiddet uygulayan ifadesinin soyut bir şekilde ortaya konulduğu görülmektedir. Bu nedenle şiddet uygulandığının iddia edildiği her olay içerisinde bu kavramın kullanılmasının farklı sorunlara neden olacağı belirlenmiştir. Burada aynı fiil nedeniyle eş zamanlı bir şekilde ceza yargılamasının sürmüştüğü durumlarda bu kavramın kullanılırken özenli davranılmadığı durumda bireylerin suçsuzluk karinesinin ihlal edilebileceği görülmektedir. Bu sebeple tedbirler konusunda karar verme yetkisine sahip olan kişilerin şiddet uygulayan tabirini gelişigüzel kullanmaması gerekmektedir.

3.2.2.5.4 Şiddet önleme ve izleme merkezleri

Şiddete maruz kalan kadınların yaşamış olduğu en önemli sorunlardan biri şiddet uygulandıktan sonra kadınların gidecek bir yerleri olmaması nedeniyle şiddet uygulayan kişi ile aynı yerde kalma zorunluluklarıdır. Kanun koyucu bu sorunu dikkate alarak 6284 sayılı kanun içerisinde Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)'e yer vermiş ve buranın özelliklerini açıklamıştır. 6284 sayılı Kanunun madde 2/1-f bendinde ŞÖNİM'in şiddetin önlenmesi ile önleyici ve koruyucu tedbirlerin etkin olarak uygulanabilmesi için buna yönelik olarak destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmaların yedi gün yirmi dört saat esaslı ile yürütülen merkezleri ifade etmektedir. Uygulamalar içerisinde ŞÖNİM'ler için koza adının da kullanıldığı görülmektedir. Koza kelimesinin kullanılmasının amacı koza teriminin koruyucu ve kollayıcı anlamını taşımasıdır [91].

Şiddet mağduru olan kişilerin şiddetten uzak bir yaşam kurabilmeleri için ŞÖNİM'ler devletin ilgili kurumları ile iş birliği yapmaktadırlar. Bu şekilde şiddet mağdurunun şiddet sonrası ihtiyaç duymuş olduğu tüm hizmetlere ulaşabilmesini ŞÖNİM'ler sağlamaktadır [91]. ŞÖNİM'lerin sunmuş olduğu hizmetler sadece şiddet mağduruna yönelik değildir. ŞÖNİM'in sunmuş olduğu diğer hizmetler şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

- Şiddet uygulayan kişinin öfke kontrolünün sağlanması için rehabilitasyon çalışmaları,
- Şiddet uygulayan kişinin stresle başa çıkması için rehabilitasyon çalışmaları,
- Şiddet uygulayan kişinin eğitim programlarına katılımının sağlanması,
- Şiddet uygulayan kişinin madde bağımlılığı veya ruh sağlığı problemleri, alkol, uyuşturucu ya da uyarıcı madde bağımlılığı olması durumunda tedavi edilmesine yönelik faaliyetler olarak sıralanmaktadır (6284 sayılı Kanunun Madde 15/3).

3.2.2.5.5 Tedbir kararı

6284 sayılı Kanunun madde 2/1-g bendi içerisinde tedbir kararı şu şekilde tanımlanmıştır. Buna göre tedbir kararı; “Bu kanun kapsamında şiddet uygulayanlar ve şiddet mağdurları hakkında mülki amirler, kolluk görevlileri, hâkim tarafından istem üzerine ya da resen verilecek tedbir kararlarını ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır.

Türk hukuku içerisinde aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin ilk düzenlemelerin yer aldığı mülga 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun olarak görülmektedir. 4320 sayılı Kanun incelendiğinde bu Kanun içerisinde şiddet uyguladığı iddia edilen kişiler hakkında uygulanacak olan önleyici tedbirlerin düzenlenmesi yapılırken şiddet mağduru olan kişiler hakkında uygulanacak koruyucu tedbirlerin düzenlenmemiş olması bir eleştiri konusu olarak karşımıza çıkmaktadır [88, 92].

4320 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanun içerisinde bulunan tedbirler incelendiğinde burada tedbir kararının sadece hâkim tarafından verilebildiği görülmektedir. Bu kararın verilmesi de uzun süre süren yargılamalar sonucunda gerçekleşmektedir. Bu nedenle telafisi güç ve imkânsız zararların meydana gelebileceği belirlenmiştir. Fakat şiddet olgusunun hızlı bir şekilde önlenmesi gerekmektedir [87].

6284 sayılı Kanunun düzenlemesi yapılırken 4320 sayılı Kanun içerisindeki bu eksiklikler giderilerek düzenleme gerçekleştirilmiştir. 6284 sayılı kanun incelendiğinde bu kanun içerisinde önleyici tedbirlerin yanında koruyucu tedbirlerinde bulunacağı görülmektedir. 6284 sayılı Kanun içerisinde şiddet mağdurunun hızlı bir şekilde korunmasının sağlanması için uygulanabilecek

tedbirler, hâkim, mülki amir ve istisnai durumlarda kolluk kuvvetleri tarafından alınabilecektir [69].

3.2.3 6284 sayılı kanunda şiddet ve unsurları

6284 sayılı ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun incelendiğinde bu kanunun amaçları, kapsamı ve benimsemiş olduğu ilkelere şiddet kavramının yoğunlukla kullanıldığı belirlenmiştir. Şiddet kavramının birçok bilim dalı (sosyoloji, psikoloji, antropoloji, kriminoloji ve tıp) alanında incelendiği belirlenmiştir. Fakat yine de şiddet kavramının ne olduğu ve kapsamının tam olarak anlaşamadığı görülmektedir. Şiddet denilince akla ilk olarak fiziksel şiddet kavramının gelmesinde bu anlaşılmaktadır. Fiziksel şiddet de diğer şiddetin uygulanış biçimlerinden (cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet gibi) biri olarak görülmektedir [93].

Kanun koyucu 6284 sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliği içerisinde şiddet kavramının içeriğini belirlemedeki zorlukları dikkate alarak tanımlamıştır. Bu nedenle kanun koyucunun konunun hassasiyetini dikkate alarak kadına yönelik şiddet kavramını özel olarak adlandırmıştır. 6284 sayılı Kanun içerisinde yer alan tanımlar incelenerek şiddet kavramı, şiddetin unsurları ile kadına karşı şiddet kavramı aşağıda açıklanarak yorumlanacaktır.

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet sorununu kanun koyucu geçmiş ve geleceğe olan etkilerini inceleyerek 6284 sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliği içerisinde de Kanun içerisinde olduğu gibi şiddet kavramı ve şiddet kavramının tanımına ilişkin hükümlere yer vermiştir.

6284 sayılı Kanununun madde 2/1-d ve Uygulama Yönetmeliği madde 3/1 içerisinde şiddet kavramı şu şekilde tanımlanmıştır. Buna göre şiddet; “ “Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı ifade eder” olarak tanımlanmıştır. Şiddet kavramının Kanun ve yönetmelik içerisinde doğru bir şekilde tanımlandığı görülmektedir.

Şiddet kavramı; şiddet mağdurunun koruyucu önlem tedbirlerinden faydalanması ve şiddet uygulayan hakkında da önleyici tedbir kararının alınması açısından büyük

önem taşımaktadır. Bu nedenle şiddet uygulayan kişilerin önleyici tedbir kararlarını yerine getirmemesi noktasında haklarında zorlama hapsi kararı verildiği belirlenmiştir. Bu açıdan yapılan incelemede bireylerin özgürlüklerinin kısıtlanabileceği ve bu çerçevede şiddetin ne anlama geldiğinin açık bir şekilde bilinmesi sonucunda güvenliğinde sağlandığı belirlenmiştir [94].

Kanun ve yönetmelik içerisinde şiddet kavramının tanımlanması yerinde bulunmuştur. Fakat hukuki düzenleme içerisinde cinsel, fiziksel, psikolojik, ekonomik, sözlü davranış ve tutumlardan ne anlaşılması gerektiğinin de belirlenmesi önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Bu kavramların içeriğinin kesin çizgilerle belirlenmesi mümkün değildir. Bu belirtilen kavramların içeriğine ilişkin olarak herhangi bir ölçütün ortaya koyulmaması, Kanun'un uygulanmasını sınırsız bir şekilde genişletebilecektir.

Bu kanun içerisinde tutum ya da fiziksel davranışın ne anlama geldiğine ilişkin olarak kişilerin düşünceleri varken, ekonomik ya da psikolojik davranış ve tutumdan kastedilenin ne olduğu tam olarak anlaşılammamaktadır. Buradaki belirsizlik durumunun Kanun içerisinde görülen aynı durumdaki vakalarda farklı şekilde uygulanmasına sebep olacaktır. Bu nedenle buradaki belirsizliğin ortadan kalkmasının sağlanması için Kanun içerisinde yer alan şiddet tanımına göre şiddetin unsurlarının ortaya koyulması gerekmektedir.

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanun içerisindeki şiddet tanımından yola çıkılarak şiddetin unsurları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir. Bunlar;

-Cinsel, fiziksel, sözlü ve ekonomik, psikolojik bir davranış ya da tutumun mevcut olması gerekmektedir.

-Buradaki tutum ve davranışlar sonucunda bireylerin cinsel, fiziksel, ekonomik ya da psikolojik yönden zarar görmesi ya da acı çekmesi veya zarar görmesi ya da acı çekmesinin muhtemel olması sağlanmalıdır.

6284 sayılı Kanun çerçevesinde tutum ya da davranışın şiddet teşkil etmesi için gerekli olan ilk unsur, bu davranışın cinsel, fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da sözlü nitelikte olduğu belirlenmiştir. Bu davranışların kamusal, toplumsal ya da özel alan içerisinde meydana gelmektedir. Bu nedenle kamusal, toplumsal ya da özel alandan ne anlaşılması gerektiğinin ifade edilebildiği görülmektedir.

Kamusal alan halka açık alan anlamına gelmektedir. Kamusal alana giren yerler; caddeler, meydanlar, alış veriş merkezleri ve parklar olarak görülmektedir. Bir kişinin yakın olduğu veya bir kaç kişi ile paylaştığı herkese açık olmayan alan özel alan olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin kamudan uzakta ailesi, partneri ya da arkadaşı ile paylaşmış olduğu otel odası, konut vb. yerler özel alan olarak adlandırılmaktadır [95].

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük içerisinde toplum; aynı toprak parçası üzerinde yaşayan ve temel çıkarları için iş birliği yapan insanların tamamı cemiyet olarak adlandırılmaktadır. Bir ülke içerisinde yaşayanların herkesi kapsaması toplum kavramı olarak tanımlanmaktadır. Kamusal alan ve toplumsal alan kavramları birbirine benzer kavramlar olarak görülmektedir. Bu sebeple şiddet tanımı içerisinde kamusal alan ifadesinin toplumsal alan ifadesine ihtiyaç olmadığı söylenebilmektedir. Kanun içerisinde şiddetin özel alan ve kamusal alan fark etmeden her yerde gerçekleşebileceğinin vurgulanması sağlanmalıdır. Şiddet kavramının tanımlanmış olduğu hüküm içerisinde kamusal, toplumsal ya da özel alan ifadesinin kullanılmış olmasının nedeni 6284 sayılı Kanun'un uygulanması bakımından şiddetin nerede gerçekleştiğinin araştırılmasına gerek bulunmadığının incelenmesidir.

Kanun koyucu cinsel, psikolojik, fiziksel, ekonomik veya sözlü davranış ve tutumlardan ne anlaşılması gerektiğine ilişkin olarak bir tespit gerçekleştirememiştir. Buradaki tutum ve davranışların baskı ve tehdit yolu ile özgürlüğünün keyfi şekilde engellenmesini de içereceği belirtilmiş bu şekilde şiddet tanımının daha karmaşık bir hale geldiği belirlenmiştir.

Kanun'un tehdit ve baskıyı veya özgürlüğün keyfi şekilde engellenmesini içeren kamusal, toplumsal ya da özel alan içerisinde meydana gelmiş olan cinsel, fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da sözlü her türlü tutum ve davranış ifadesinden yola çıkılarak üç farklı anlamın ortaya çıktığı görülmektedir. Burada anlaşılacak ilk anlam; cinsel, fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da sözlü davranış ve tutumlarının sadece tehdit, baskı ve özgürlüğünün keyfi engellenmesi yoluyla meydana gelebileceğidir. Buradaki ikinci anlam ise cinsel, fiziksel, psikolojik, ekonomik veya sözlü davranış ve tutumlar gibi baskı, tehdit veya özgürlüğün keyfi engellenmesinin şiddet oluşturan davranışlardan olduğu görülmektedir. Aşağıda açıklanan şiddet kavramının ikinci unsurunun da bulunması ile birlikte buradaki davranışların

tamamının şiddet kavramı içerisinde sayılabileceği belirlenmiştir. Buradaki davranışların belirli bir ağırlığa ulaşması mümkün değildir. Burada görülen üçüncü anlam ise; cinsel, fiziksel, sözlü, psikolojik ya da ekonomik tutum ve davranışın şiddet teşkil etmeyeceği, fakat bu davranışların şiddet olarak görülmesi için baskı, tehdit ya da özgürlüğün keyfi engellenmesi unsurunun aranmayacağıdır. Kanun koyucu; baskı ve tehdidin veya özgürlüğün keyfi olarak engellenmesi ifadesini teşkil edebilecek davranışlara örnek olarak göstermektedir.

Kanun içerisinde bulunan şiddet tanımında bulunan ifadeden yola çıkılarak yukarıda belirlenmiş olduğu ilk anlamın Kanun'un kapsamını son derece sınırladığı görülmektedir. Baskı, tehdit ya da özgürlüğün keyfi olarak engellenmesi unsurlarını içermemesine rağmen şiddetin teşkil edebilecek davranışlar olabildiği belirlenmiştir. Buradaki her türlü davranışın şiddet kategorisine alma potansiyeline sahip olan ikinci anlamda ise Kanun'un uygulama alanının oldukça genişlediği görülmektedir. İkinci anlamın herhangi bir ölçütü bulunmaması nedeniyle toplum içerisinde birçok kişinin şiddet uygulayan olarak nitelendiği, bu kişiler hakkında önleyici tedbir uygulandığı tespit edilmiştir. Şiddet teşkil eden davranışlara bir ölçüt getirilmesi ve bu ölçütün Kanunu amacından uzaklaştıracak noktada bir sınırlama getirilmemelidir. Bu sebeple şiddet teşkil eden davranışların tespiti yapılırken yukarıda belirtilmiş olan üçüncü anlamın esas alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Kanun koyucu; baskı, tehdit ve özgürlüğün keyfi şekilde engellemesi cinsel, fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da sözlü tutum ve davranışlara örnek olarak gösterilmektedir.

Tehdit kelimesi birinin gözünün korkutulması, gözü korkutulma ve gözdağı olarak tanımlanmaktadır [96]. Hukuk sözlüğü içerisinde tehdit ise; bir kimsenin yasada yazılı olan durumlar dışında başkasını haksız ve ağır bir şekilde zarara uğratacağını bildirmesi olarak tanımlamıştır [97].

Tehdit borçlar hukuku açısından incelendiğinde korkutma olarak tanımlanmaktadır. Tehdit bir sözleşme yapılırken iradeyi bozan nedenler çerçevesinde ele alınmaktadır. Borçlar hukuku içerisinde tehdidin olduğundan söz etmek için öncelikle sözleşmeyi yapan kimse ya da yakınlarına yönelmiş olan hukuka aykırı şekilde, yakın ve ağır bir zarar tehlikesi oluşması ve bunun sonucunda da sözleşmenin kurulması gerekmektedir [98, 99, 100].

Aile hukuku literatürü içerisinde tehdit evliliğin nisbi butlan sebebiyle iptal edilmesine neden olan bir hal olarak tanımlanmaktadır. Burada iradeyi bozan hallerden biri olarak tehdit görülmektedir. Aile hukuku çerçevesinde tehdidin oluştuğundan emin olabilmek için bireylerin, kendisi ve yakınlarından birinin yaşamı, sağlığı ya da namus ve onura yönelik olarak yakın ve ağır bir tehlike ile korkutulmasıdır [98, 99, 100, 101].

Şiddet teriminin içerisinde bulunan baskı kavramının hukuki bir terim olmaması nedeniyle anlamının tespit edilmesinin güç olduğu belirlenmiştir. Türk Dil Kurumu'na göre baskı hak ve özgürlüklerin kısıtlanması ve zor altında bulundurma durumu, tahakküm olarak tanımlanmaktadır. Şiddet kavramı içerisinde kullanılmış olan baskı kavramı ile kastedilmiş olanın fiziki baskı ise bu durumda cebir kavramının kullanılmasının daha yerinde olacağı görülmektedir. Burada baskı kavramının içeriğinin çok açık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şiddet tanımı içerisinde bulunan özgürlüğün keyfi olarak engellenmesi ifadesinin de incelenmesi sağlanmalıdır. Hukuk sözlüğü içerisinde özgürlük; bireyin bir başkasına zarar vermeden istediği gibi davranması olarak tanımlanmaktadır [98, 99, 100, 101]. Bu tanım çerçevesinde incelendiğinde özgürlüğün keyfi olarak engellenmesi bireylerin istedikleri gibi davranma hürriyetinden yoksun kalması anlamına gelmektedir. Özgürlüğün keyfi olarak engellenmesi bireylerin iradesini bozmaktadır. Bu şekilde baskı, tehdit ve özgürlüğün keyfi olarak engellenmesi durumunun ortak noktası olarak bireylerin iradesini fesata uğratmaları olduğu söylenebilmektedir. Cinsel, fiziksel, sözlü, ekonomik ve psikolojik tutum ve davranışların şiddet teşkil etmesi için bireylerin iradelerini fesada uğratabilecek şekilde olması gerekmektedir. Bu nedenle şiddet kavramının sınırlarını tespit etmenin çok güç olduğu belirlenmiştir.

Şiddet kavramı incelendiğinde bunun ikinci unsurunun cinsel, fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da sözlü tutum ve davranışlar sonucunda bireylerin cinseli fiziksel, psikolojik, ya da ekonomik yönden zarar görmesi veya acı çekmesinin muhtemel olmasıdır. Burada üç seçimlik netice bulunmaktadır. Buna göre davranış ve tutumların gerçekleştirilmesi sonucunda aşağıdaki neticelerden birinin meydana gelmesi şiddetin oluşumu için yeterli görülmektedir. Bunlar;

-Kişilerin psikolojik, cinsel, fiziksel ya da ekonomik yönden zarar görmesi durumu,

-Kişilerin acı çekmesi,

-Kişilerin acı çekmesi ve zarar görmesinin muhtemel olması gerekmektedir.

Bu şekilde şiddetten bahsedilebilmesi için cinsel, fiziksel, sözlü, psikolojik, ekonomik tutum ve davranışlar sonucunda belirtilmiş olan üç seçimlik neticeden birinin kullanılması gerekmektedir. Burada ortaya çıkan zarar kavramı hukuk sözlüğü içerisinde bireylerin malvarlığı ya da manevi varlığında ortaya çıkan eksilme olarak tanımlanmaktadır [102].

Borçlar hukukuna paralel şekilde yapılmış olan bu tanım sonucunda ortaya çıkan zarar konusu manevi ve maddi olarak ikiye ayrılacaktır. Maddi zarar; bireylerin iradeleri dışında mal varlıklarında meydana gelen zarar olarak tanımlanmaktadır [103]. Manevi zarar; bir kişinin iradesi dışında kişilik değerlerinde meydana gelen azalma olarak adlandırılmaktadır [98].

Şiddetin oluşması zararın cinsel, ekonomik, psikolojik ya da fiziksel yönden olmasına bağlı görülmektedir. Psikolojik, fiziksel, sözlü, cinsel, ekonomik tutum ve davranışlarının şiddet olarak görüleceği ikinci durum, bu davranışlar sonucunda şiddet mağdurunun acı çekmesidir. Acı çekmenin oluştuğu iki farklı durum bulunmaktadır. Bunlar;

-Bireyin vücudunda duymuş olduğu ağrı, sızı ya da rahatsızlık,

-Bireyin duygusal anlamda üzüntü içerisinde olması olarak belirlenmiştir.

Kanun koyucunun acı çekme durumu açısından herhangi bir kısıtlama getirmediği belirlenmiştir. Buradaki üçüncü netice ise; kanun koyucunun acı çekme noktasında yapılan değerlendirmede herhangi bir kısıtlama getirmiş olmamasıdır. Psikolojik, cinsel, fiziksel, ekonomik, sözlü tutum ve davranışların şiddet teşkil edebileceği buradaki üçüncü neticenin ise bireyin acı çekmesi ve zarar görmesinin muhtemel olmasıdır. Buradaki bireyin acı çekmesi ve zarar görmesinin muhtemel olması durumu Kanun içerisinde incelendiğinde şiddete uğrama tehlikesi kavramına tekabül ettiği görülmektedir. Kanun içerisindeki şiddete uğrama tehlikesi tam olarak anlaşıl原因amamaktadır. Buradaki şiddetin unsuru olarak tespit edilmiş olan seçimlik neticelerden bireyin zarar görmesi ya da acı çekmesinin muhtemel olması durumu da açık bir şekilde anlaşıl原因amamaktadır. Kanun koyucunun bu durumun nasıl belirleneceğine ilişkin bir inceleme yapması ve bunun sonucunda da bir düzenleme gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

6284 sayılı Kanun içerisinde şiddet kavramının yanında kadına karşı şiddet kavramının da tanımlandığı görülmektedir. 6284 sayılı Kanunun madde 2/1-ç bendi içerisinde bulunan kadına karşı şiddet; “Kadınlara yalnızca kadın oldukları için uygulanan ve kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış” olarak adlandırılmaktadır. Bu tanım kapsamında kadının maruz kaldığı şiddetin olmadığı görülmektedir. Kanun korumasından şiddet gören her kadının faydalanması mümkün değildir. 6284 sayılı kanun içerisinde kadına karşı şiddet ile ilgili anlatılan husus kadına kadın olduğu için uygulanan şiddet vakalarının dışında kalan durumlar olarak görülmektedir.

6284 sayılı Kanun içerisindeki bu duruma farazi bir örnek aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Apartman dairesini A B’ye kiraya vermiştir. B aylardır A’nın kirasını ödememiştir. Bu nedenle A kira alacağını alma saiki ile B’nin kapısını çalmaktadır. B ise A’ya borcunu asla ödemeyeceğini, istiyorsa dava açabileceğini söylemiş ve hakaret etmiştir. Bunun üzerine A’da B’ye fiziksel şiddet uygulamıştır. Bu olay sonucunda şiddet gören B kişisi kadındır. Bu yaşanan olay kanaatimizce 6284 sayılı Kanun içerisindeki kadına yönelik şiddet çerçevesinde değerlendirilememektedir. Bu olayda şiddet uygulayan A kadında olsa erkekte olsa bu olay içerisinde kadına kadın olduğu için uygulanan bir şiddet söz konusu görülmemektedir. Buna benzer olayların 6284 sayılı Kanun kapsamında değerlendirmek Kanun’un kapsamını genişleterek, Kanun’un amacından uzaklaşmasını sağlayacaktır.

6284 sayılı Kanun çerçevesinde kadına yönelik şiddetin oluştuğunu belirten şartlar şu şekilde belirlenmiştir. Bunlar;

-Bireylerin kamusal, toplumsal ya da özel alan içerisinde cinsel, psikolojik, fiziksel ya da ekonomik şiddete maruz kalmaları,

-Şiddete maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan bunun yanında şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi olan kişilerin kadın olması,

-Burada şiddetin kadına kadın olduğu için uygulanması ya da kadınlara yönelik olarak cinsiyet ayrımcılığı sonucunda kadının insan hakları ihlaline yol açması olarak belirlenmiştir.

3.2.4 6284 sayılı kanunda yer alan tedbirler

6284 sayılı Kanun içerisinde şiddet mağduru olarak görülen kişilere yönelik olarak koruyucu tedbirler ve bu kişilere şiddet uygulama ihtimali olan kişilerle ilgili olarak da önleyici tedbirlerin farklı maddelerde düzenlenerek incelendiği aşağıda belirtilmiştir.

3.3 Genel Olarak

Tehlike tedbiri hukukun tehlikeli hallerinin göz önüne alınarak düzenlenmiş olduğu çareler olarak tanımlanmaktadır. Burada tehlike ile bahsedilen kavram zarar ihtimali olarak karşımıza çıkmaktadır [104].

6284 sayılı Kanun içerisinde şiddete maruz kalan ya da şiddete maruz kalma tehlikesi olan kişilerin korunması ve şiddetin önlenmesi için önleyici ve koruyucu olmak üzere iki türlü tedbire yer verilmiştir. Burada şiddet mağduru için koruma tedbir kararları verilmektedir. Bu kararlar sonucunda şiddet mağduru korunmaktadır. Şiddeti önlemek ya da şiddetin tekrarlanmasına engel olabilmek için ise önleyici tedbir kararları uygulanmaktadır. Bu kararların muhatabı olarak ise karşımıza şiddet uygulayan çıkmaktadır [88].

3.4 Koruyucu Tedbirler

Kadına karşı şiddet yönetmeliğinin üçüncü maddesinin k bendi incelendiğinde; koruyucu tedbir kararı görülmektedir. 6284 sayılı Kanun çerçevesinde belirtilen merciler tarafından korunmuş kişiler hakkında olayların niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin olarak ortaya konan karar koruyucu tedbir olarak belirlenmiştir.

6284 sayılı Kanun dördüncü maddeye göre koruyucu tedbirlere hâkim tarafından karar verilmektedir. Bazı koruyucu tedbirlere ise 6284 sayılı Kanunun üçüncü madde bir nolu bendine göre mülki amir, gecikmesi noktasında sakınca bulunan durumlarda ise üçüncü madde iki nolu bende göre ilgili kolluk amirleri tarafından karar verilebilmektedir. Burada hâkimin yanında mülki amirler ve kolluk amirlerine de koruyucu tedbir kararı verilme yetkisinin karışıklıklara neden olabileceği düşünülse de [53] kısa süre içerisinde acil karar verme zorunluluğu bulunan durumlar için bu durum çok isabetli görülmüştür [36, 54, 55].

Burada uygulama içerisinde yaşanabilecek sorunlar, kolluk kuvvetleri ve mülki amirlerin bu konuda iyi bir şekilde eğitim almaları ile çözülebilecektir [105]. Burada kararın kimin tarafından verildiği önemli değildir. Koruyucu tedbir kararı verilmesinin sağlanması için Kanun içerisinde (madde 8/3 c.1) delil ve belge aranmaması çok önemli bir husus olarak görülmektedir [106, 107, 108]. Şiddet mağduru olduğunu iddia eden kişinin bayan vermesi koruyucu tedbir kararı verilmesi için yeterlidir. Bu düzenlemenin en önemli riski ise bunun kötüye kullanılmasıdır [109]. Bunun yanında birçok şiddet olayı incelendiğinde burada delil göstermenin güçlüğü sebebiyle ciddiye alınmayarak müdahale edilmemesi durumunda facia ile sonuçlanması riski olduğu bu sebeple bu düzenlemenin son derece isabetli olduğu görülmektedir.

Öğreti içerisinde hakkın kötüye kullanılmasını önlemek nedeniyle hâkimin somut olayı değerlendirmesi ve asgari olasılık koşulunun aramadı gerektiğinin ileri sürüldüğü belirlenmiştir [110]. 6284 sayılı Kanunu uygulayacak kurumlar ve kişiler özellikle şiddet ihtimalinin en az olasılıkla söz konusu olduğu durumlarda koruyucu tedbirleri almaları gerekmektedir.

3.4.1 Mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları

6284 sayılı Kanunun üçüncü maddesinin ilk fıkrasına göre bu kanun çerçevesinde korunan kişilerle ilgili olarak aşağıda görülen tedbirlerden birine, bir kaçına ya da uygun görülecek olan benzer tedbirlere mülki amir tarafından karar verilebilmektedir. Bu tedbirler şu şekilde sıralanmaktadır;

- Kişilerin kendilerine ve gerekiyorsa beraberinde bulunan çocuklara bulunduğu yerde ya da başka bir yerde barınma yerinin sağlanması,
- Diğer kanunlar çerçevesinde yapılacak olan yardımlar yanında geçici yardımların yapılmasının sağlanması,
- Kişilere mesleki, hukuki, psikolojik ve sosyal bakımdan danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin verilmesinin sağlanması,
- Kişilerin hayati tehlikelerinin bulunması durumunda ilgili kişinin talep etmesi üzerine ya da resen geçici koruma kararının alınmasının sağlanması,

-Gerekli olması durumunda korunan kişinin çocukları mevcutsa bu kişilerin yaşama katılımlarını desteklemek üzere dört ay, kişilerin çalışmaları durumunda bu sürenin iki ay ile sınırlı olmak kaydıyla kreş imkânının verilmesinin sağlanması [110, 111].

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu kanunun amacı tarafların barışmasını sağlamak değil sadece şiddet gören şiddet mağdurunun korunmasını sağlamak olarak belirlenmiştir. Bu nedenle 6284 sayılı Kanunu uygulayacak olan mülki amirin tarafların barışmasına yönelik olarak vereceği bir tedbir kararının hukuka aykırı olduğu düşünülmektedir [110].

Fiziksel şiddetin veya buna yönelik olarak tehdidin söz konusu olduğu durumda sadece bir tedbir kararı ile karşı karşıya kalınması durumunun bir facia ile karşılaşılması riski taşıdığı belirlenmiştir. Bu düzenleme ile mülki amirlere önemli görev ve geniş yetkiler verilmiştir. Fakat uygulama incelendiğinde mülki amirlerin gerekli tedbirleri alma konusunda isteksiz oldukları, mahkemelere intikal eden birçok olayda şiddet mağdurlarının mülki amir tarafından alınabilecek tedbirleri istemediği, sadece hâkim tarafından uygulanabilecek tedbirlerin uygulanmasını talep ettiği belirlenmiştir. Bunu talep ettiği içinde bu talebini belirten matbu bir zarfı imzalamıştır [108]. Fakat acil bir şekilde koruyucu tedbir kararı alması gereken mülki amir bunu yapmaktan kaçınarak sorumluluktan kurtulamaz.

3.4.2 İlgili kolluk amirlerince verilebilecek koruyucu tedbir kararları

6284 sayılı Kanunun üçüncü maddesinin ikinci fıkrası incelendiğinde gecikme durumunda sakınca bulunan hallerde özellikle şiddet mağduruna ve gerektiği durumlarda çocuklara uygun bir barınma yerinin ortaya konulması, hayati tehlikenin bulunması durumunda geçici koruma altına alma tedbirleri ile ilgili kolluk amirlerince kararların alınabildiği belirlenmiştir.

Kararı alan kolluk amiri koruma altına alma tedbiri ile kararı en geç kararın alınmış olduğu tarihi takip eden iş günü içerisinde mülki amirin onayına sunulmalıdır. Eğer karar mülki amir tarafından onaylanmazsa bu tedbirler kırk sekiz saat içinde kendiliğinden kalkmaktadır [105]. Şiddet mağduru ile çoğu zaman ilk teması gerçekleştiren kolluk kuvvetleridir. Bu nedenle bazı koruyucu tedbir kararlarını alma yetkisi tanınması son derece isabetli olmuştur [112].

3.4.3 Hâkim tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları

6284 sayılı Kanunun dördüncü maddesinde hâkim tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları düzenlenmiş ve yürürlüğe konulmuştur. Burada hâkim tarafından bu kanun çerçevesinde korunan kişiler ile ilgili olarak aşağıda bulunan koruyucu tedbirlerin biri, bir kaç veya uygun görülecek tedbirlere karar verilebilmektedir. Bu tedbirler şu şekilde sıralanmaktadır Bunlar;

-Mağdurların işyerlerinin değiştirilmesinin sağlanması [110],

-Mağdurun evli olması durumunda müşterek olan yerleşim yerinden farklı bir yerleşim yerinin belirlenmesinin sağlanması,

-Türk Medeni Kanunu içerisinde bulunan şartlar dâhilinde korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konut şerhinin konulmasının sağlanması [88],

-Korunan kişi ile ilgili olarak yaşam tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için gerekli tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması durumunda ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak Tanık Koruma Kanunu hükümleri içerisinde mağdurların kimlik ve diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesinin sağlanması.

Bu hüküm içerisinde yer alan görülecek benzer tedbirlere ifadesi bu sayımın tahdidi olmadığını belirtmektedir. Burada hâkimin mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararını hükmedebileceğinin belirtilmesi gerekmektedir [106]. Yönetmelik içerisindeki madde 12’de bu husus net bir şekilde açıklanmıştır. Bunun yanında hâkim somut olayların özelliklerine göre uygun görülecek olan bazı tedbirlere hükmedecektir. Buna örnek olarak bir eşin velayet yetkisi olmadan ortak çocuğu velayet sahibi eşe teslim etmeden kaçırması durumu da bir tür şiddet eylemi olarak görülmektedir. Burada hâkim çocukların bulunduğu yerden alınarak velisine teslim edilmesi kararı alabilmektedir [113, 114]. Burada belirtildiği üzere 6284 sayılı Kanun incelendiğinde tarafların barışmasının sağlamak değil, şiddet mağdurlarının korunması olarak ana amaç belirlenmiştir. Fiziksel şiddet veya buna yönelik bir tehdit olduğunda sadece buna ilişkin bir tedbir kararı verilmesi bir facia ile karşı karşıya kalınması ihtimalini arttırmaktadır.

3.5 Önleyici Tedbirler

Önleyici tedbir kararı yönetmelik üzerindeki üçüncü maddenin p bendinde verilmiştir. Bu kanun içerisinde belirtilmiş olan merciler tarafından şiddet uygulama tehlikesi olan ya da uygulayan kişiler için olayın niteliğinin dikkate alınmasına hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararları ifade etmektedir (Madde 2/g).

Önleyici tedbir kararları verilmesi gerektiği durum şiddeti doğrudan uygulayan ve uygulama tehlikesi bulunan kişiler kadar dolaylı yoldan uygulayan ve uygulama tehlikesi olan kişiler aleyhine olabilecektir [106]. Buna bir örnek vermek gerekirse; bir kayın valide oğlunu çalışmak ya da ailesini ziyarete gitmek isteyen karısına şiddet uygulamaya teşvik etmesi durumunda önleyici tedbir kararına hükmedilmesinin mümkün ve gerekli olmadığı belirlenmiştir.

Hâkim tarafından önleyici tedbirlere karar verilebilirken (6284 sayılı yasa madde 5/1-3-4), gecikmesinde sorunlu olan hallerde bazı önleyici tedbirlerin kolluk amirleri tarafından da karar verilebildiği belirlenmiştir (madde 5/2).

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bunun sekizinci maddesinin 3. Fıkrasının ilk cümlesi içerisinde koruyucu tedbir kararı verilmesi için şiddet konusunda belge ve delil aranmayacağı konusunun açıkça belirtildiği fakat benzer düzenleme önleyici tedbir kararları bakımından yapılmadığı görülmektedir. Bu hükmün devamı incelendiğinde sadece önleyici tedbir kararının geciktirilmeden verilmesi gerektiği (c.2) ve kararın verilmesinin Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokacak şekilde geciktirilmeyeceği (c.3) bildirilmiştir. Buradaki durum; şiddet uyguladığı iddia edilen kişinin kişilik haklarına yoğun bir müdahale içermesi önleyici tedbir kararlarından kaynaklanmaktadır [114]. Önleyici tedbir kararı verilebilmesi için kesin delillerin aranmaması gerekmektedir. Burada sadece şiddet ya da şiddet tehlikesinin varlığına işaret eden emarelerin bulunması gerekmektedir [110].

3.5.1 Hâkim tarafından verilebilecek önleyici tedbir kararları

6284 sayılı Kanun'un beşinci maddesinde önleyici tedbir kararları ile ilgili bilgi bulunmaktadır. Bu madde içerisinde şiddet uygulayan kişilerle ilgili olarak aşağıda bulunan tedbirlere birine, bir kaçına veya uygun görülecek olan benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilmektedir.

-Şiddet mağduruna ilişkin olarak hakaret, şiddet tehdidi, aşağılama ya da küçük düşürmeyi içeren davranış ve sözlerde bulunmaması,

-Şiddet uygulayan kişinin müşterek olarak konut veya bulunmuş olduğu yerden derhal uzaklaşmasının sağlanması ve müşterek olan konutun da korunan kişiye tahsis edilmesinin sağlanması [115],

-Şiddet uygulayan kişilerin korunmuş olan kişilere, bu kişilerin buldukları okul, konut ve işyerlerine yaklaşmalarının yasaklanması [115, 110, 116],

-Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş olan bir ilişki kararı varsa bu ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması ya da kişisel ilişkinin sınırlanması veya kişisel ilişkinin ortadan kaldırılması,

-Şiddet uygulayan kişinin korunan kişinin şahsi eşyaları ve ev eşyalarına zarar vermemesinin sağlanması [89, 110, 117],

-Şiddet uygulayan kişinin korunmuş olan kişiyi iletişim araçları ya da sair surette rahatsız etmemesinin sağlanması [89, 110],

-Şiddet uygulayan kişinin bulundurması veya taşımasına kanunen izin verilmiş olan silahları kolluğa teslim etmesinin sağlanması [89, 110],

-Şiddet uygulayan kişinin silah taşıması zorunlu olan bir kamu görevi ifa ettiği belirli olsa bile bu görevi sebebiyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesinin sağlanması [118],

-Korunmuş olan kişilerin buldukları yer içerisinde uyuşturucu, alkol ya da uyarıcı madde kullanmamaları veya bu maddelerin etkisi altındayken korunan kişilere veya bunların buldukları yerlere yaklaşmamaları, bağımlılığın olması durumunda ise hastaneye yatma, muayene ve tedavisinin yapılmasının sağlanması [89],

-Korunan kişinin bir sağlık kuruluşuna muayene ya da tedavi için başvurmasının ve tedavisinin sağlanması [110],

6284 sayılı Kanun incelendiğinde bu Kanunun beşinci maddesinin üçüncü fıkrası içerisinde kanun içerisinde belirtilmiş olan tedbirler sonucunda Çocuk Koruma Kanunu içerisinde bulunan koruyucu ve destekleyici tedbirlerle ilgili olarak Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kayyım, velayet, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususunda hâkimlerin karar vermeye yetkili oldukları görülmektedir [89, 116],

6284 sayılı Kanun'un beşinci maddesinin dört ve son fıkrası içerisinde ailenin geçimini ağılayan ve aynı zamanda şiddet uygulayan kişinin Türk Medeni Kanunu'na göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkimin şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önüne alarak talep etmese dahi tedbir nafakasına hükmedebileceği düzenlenmiştir [119, 120, 121].

3.5.2 Kolluk amirleri tarafından verilebilecek önleyici tedbir kararları

6284 sayılı Kanun'un beşinci maddesinin ikinci fıkrası incelendiğinde gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda ilgili kolluk amirlerince verilebilecek önleyici tedbir kararlarının da mevcut olduğu görülmektedir. Bu tedbir kararları şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

- Şiddet mağduruna yönelik olarak hakaret, şiddet tehdidi, aşağılanma ya da küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması,
- Şiddet uygulayan kişinin müşterek konut ya da bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılmasının sağlanması,
- Şiddet uygulanan kişiye müşterek konutun tahsis edilmesinin sağlanması,
- Şiddet uygulayan kişilerin korunan kişilerin buldukları okul, konut ve işyerine yaklaşmamasının sağlanması,
- Gerekli görülmesi durumunda korunan kişinin şiddete uğramış olsa bile tanıdıkları, yakınları ile kişisel ilişki kurulmasına ilişkin haller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması olarak belirlenmiştir.

Kolluk amirinin hazırlamış olduğu evrakı en geç kararın alınmış olduğu tarihi takip eden ilk iş günü içerisinde hâkimin onayına sunması gerekmektedir. Eğer bu tedbir kararı 24 saat içerisinde hâkim tarafından onaylanmazsa tedbir kararı kalkmaktadır [105].

Kolluk kuvvetleri şiddet mağduru ile ilk teması gerçekleştiren kişi olduğu için bunların önleyici tedbir kararı alabilme yetkisinin verilmesinin isabetli olduğu belirlenmiştir.

4. HUKUKİ DÜZENLEMELERDEKİ TEDBİR VE YAPTIRIMLARIN KADINA KARŞI ŞİDDETEKİ SONUÇLARI

4.1 Kadına Karşı Şiddetin Nedenleri

Kadına yönelik şiddet, tüm bölgelerde ve sınıflarda yaygın olan, dünya çapında ciddi bir sorundur. Birleşmiş Milletler tarafından, özellikle siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve sivil yaşamda eşitlik, güvenlik, özgürlük, bütünlük ve saygınlık haklarıyla ilgili olarak insan haklarının ihlali olarak kabul edilmektedir [1]. Kadına yönelik şiddet, kısmen toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden evrilmiştir. Sosyal, kültürel ve ekonomik yapılara derinden yerleşmiştir ve kadın ve erkek arasında eşitsiz güç ilişkilerine neden olur. Dolayısıyla şiddet, hem toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir tezahürü hem de bu tür güç dengesizliğini sürdürmenin bir aracıdır [2].

Bir sessizlik kültürü ve kötüye kullanımın sağlık sonuçlarının ciddiyetinin inkar edilmesiyle sürdürülür. Belirli bir şiddet eyleminin kınanabileceği yerlerde bile, güçlü sosyal kurumlar - devlet, aileler, cinsiyet ilişkilerini düzenleyen normatif sistemler statükoyu korumak için işbirliği yapar [3]

Bazı ülkelerde yapılan tarihsel araştırmalar, erkeklerin eşlerine karşı uyguladıkları fiziksel şiddet veya gaddarlığın 18. ve 19. yüzyıllarda kabul edildiğini ve kadınların toplumsal zorunluluklara uymadığı durumlarda şiddetin bir 'düzeltici önlem' olarak kabul edildiğini göstermektedir. Ne yazık ki, toplumda kadının toplumsal zorunluluklara uymadığını hissettiğinde, kadına yönelik şiddetin çeşitli biçimlerini gösteren bu tür haberlere bugün bile rutin olarak rastlıyoruz.

Geçmişte kadına yönelik şiddet genellikle özel hayatla sınırlıydı. Bu toplumsal sorunun boyutu artık aileden mahalleye, iş ve eğitim kurumlarına kadar uzanmıştır. Hindistan, kadınlara yönelik şiddet sorununu kabul etmiş ve bu nedenle kadınların güçlendirilmesi için hükümler, komiteler, ulusal politikalar ve diğer kuruluşlar oluşturmuştur. Ancak, yürürlükteki anayasal, yasal ve idari düzenlemelere rağmen, kadınlar için temel gerçeklik son derece sert olmaya devam ediyor. Koruyucu hükümlerin uygulanmaması ve toplum içinde devam eden toplumsal cinsiyet, kast ve

sınıf önyargıları, anayasal, yasal güvencelerin birçokları için anlamsız hale getirilmesini sağlar [4].

Kız çocuklarına ve kadına karşı uygulanan şiddet özellikle kültür ve coğrafyada sınırları tanımayan gizli bir küresel kriz olarak tanımlanmaktadır. Bu şiddeti yoksul kızlar ve kadınlar gibi marjinalleştirilmiş olan kadınlarında partner yada kocalarından gördükleri belirlenmiştir.

Kız çocukları ve kadınlara karşı uygulanan şiddet türleri; cinsel saldırı ve taciz, aile içi şiddet, erken yaşta evlendirme, sözde namus suçları, seks ticareti, kadın sünneti olarak sıralanmaktadır. Bu şiddetin başlıca nedeni ise kadınların çocukluktan yaşlılık dönemine kadar karşı karşıya kalmış oldukları cinsiyet eşitsizliğidir.

Toplum içerisinde insanların birçoğu kız çocukları ve kadına karşı uygulanan şiddetin toplum tarafından desteklenen uygun ya da normal bir davranış olduğunu düşünmektedirler. Bu bireyler onaylanmadan şiddet uygulayabileceklerini düşünmektedirler.

En yaygın insan hakları ihlallerinden biri olarak kadına karşı şiddet görülmektedir. Bu sebeple kadınların, toplumlar, toplulukların yaşamları üzerinde uzun vadeli yıkıcı etkilerinin bulunduğu belirlenmiştir. Bu sebeple kadına karşı şiddet ile ilgili çalışmaların yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır [76].

Türkiye’de kadına karşı şiddet durumu incelendiğinde kadınların ev içerisinde şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Kadınların uğramış olduğu şiddet incelendiğinde kadınların aile dışında uğramış oldukları şiddetten toplumu sorumlu tuttıkları, aile içerisinde uygulanan şiddet durumunda ise aileyi özel bir alan gördükleri için bu şiddeti gizledikleri sonucuna ulaşılmıştır [77].

Türkiye’de Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yapılmış olan “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” incelendiğinde burada Türkiye’de yaklaşık olarak 10 kadından 4’nün partnerleri tarafından hayatlarının herhangi bir dönemi içerisinde cinsel ve fiziksel şiddete maruz kaldıkları görülmektedir. Yapılmış olan araştırma sonuçlarına göre şiddetin yaygın olduğu grubun özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar;

-15-24 yaş aralığında bulunan kadınlar,

-İlkokul ve altı eğitim durumuna sahip olan kadınlar,

- Boşanmış veya ayrı yaşayan kadınlar,
- 18 yaşından önce reşit olmadan evlenen kadınlar,
- Ücretli bir işte çalışmayan kadınlar,
- Düşük refah düzeyine sahip olan kadınlar olarak belirlenmiştir [99].

Kadınlar şiddete maruz kalmaktadır. Bu nedenle de intihar ve öldürülme riski ile karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir.

Fiziksel ya da cinsel şiddet mağduru olan on kadından 3 ya da 4'nün bugüne kadar yaşamlarına son vermeyi düşündükleri belirlenmiştir. 2021 yılında ise Türkiye'de şiddet sonucu yaşamını kaybeden kadınların sayısının 345'i bulunduğu görülmektedir [122].

4.2 Şiddet ve Yaptırımların Kadınlar üzerindeki Etkisi

Kadına yönelik şiddet gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde önemli bir sorun olarak görülmektedir. Literatürde yapılan çalışmalarda şiddetin çoğunlukla kadınlara evde uygulandığı belirlenmiştir. Kadınlara yapılan şiddetle ilgili her davranış can yakarak kadınlara zarar vermektedir. Şiddetin fiziksel, cinsel veya psikolojik sonuçları kadınları toplum içerisinde ve kendi yaşamlarının içerisinde zorlamaktadır. Bu zorlamalar kadınların özel yaşamlarını ve özgürlüklerini kısıtlamaktadır.

Şiddet; fiziksel, cinsel, duygusal ya da ekonomik olabilmektedir. Fiziksel şiddet; dayak yolu ile yaralanmaya neden olan şiddet; duygusal şiddet, alay etme, sözlü saldırı, tehditlerle küçümseme, cinsel şiddet, kişiyi cinsel aktiviteye zorlamak, ekonomik şiddet ise hakkı kötüye kullanma, mal ve parayı yanlış kullanma olarak tanımlanmaktadır.

Kadına yönelik şiddet, coğrafi, ekonomik ve ırksal sınırları aşan, toplum üzerinde yaygın bir veba olarak görülmektedir. Erkekler de aile içi şiddetin mağduru olurken, özellikle cinsel saldırı ve psikolojik istismar söz konusu olduğunda kadınlar ezici bir çoğunlukla hedefdir. İnsanların çevrelerinde yakın olan birilerinin kurban olduğu görülmüştür. Bu sadece diğer insanlar ve aileler başına gelen bir olay olarak görülmemektedir. İnsanlar farkında olsun olmasın çok yakınlarındaki kadınlarında şiddet mağduru olduğu görülmektedir. Kadına yönelik şiddetin metal, fiziksel ve sosyal sağlık açısından sonuçları ağırdır ve sıklıkla kroniktir. Şiddet içeren ilişkilerde

bulunan kadınlar ve kızlar, depresyon, kaygı, düşük özgüven, kullanılan madde ve travma sonrası stres bozukluğu dahil olmak üzere psikolojik ve davranışsal sorunlar yaşama riski altındadır. Belirgin çürükler, kırık kemikler ve kasıtsız gebeliklere ek olarak, istismara uğramış kadınlar, bağışıklık sistemleri üzerindeki stres ve zamanında tıbbi yardım alamamaları nedeniyle bir dizi fiziksel sağlık şikâyetine karşı savunmasızdır. Partner şiddetinin yüksek yaygınlığı ve ciddi sonuçları, sağlık hizmetleri için önemli ekonomik maliyetlere ve tahmini yıllık maliyetinin üretkenlik kaybına neden olduğu görülmektedir. Kocasını dövdüğü için iş bulamayan her kadın, erkek arkadaşı tarafından tecavüze uğrayan ve hamile kalmaya zorlanan her kız çocuğu için, anne ve babasının birbirine vurduğuna tanık olan her çocuk için toplum olarak kaybedilmektedir.

Kadına yönelik şiddet, tek bir kadına yönelik bir eylem değildir; hepimize, ülkemize, camiamıza, sevdiğimizlere yapılmış bir saldırdır. Birleşmiş Milletler'e göre, “dünyanın hiçbir bölgesi, ülkesi ve kültürü yoktur. Kadınların şiddetten kurtulması güvence altına alınmıştır”.

Geleneksel değerlerin yaygın olduğu toplumlar içerisinde erkeklerin eşlerini cezalandırma hakkına sahip olduğu savunulmuştur. Bu nedenle bunun düşünüldüğü toplumlar içerisinde şiddet meşru olarak görülmektedir. Şiddet konusunda bu ülkelerde yapılan çalışmaların yetersiz olduğu belirlenmiştir. Toplum içerisinde şiddet konusunda uzun vadeli çözümler için kadınlarda erkeklerde katılımı ve işbirliği yapması gerekmektedir.

Türkiye'de hükümet kadına yönelik şiddetle mücadele için önlemler almaya ve önemli adımlar atmaya başlamış ve uluslararası gelişmeler bu konudaki çalışmalarını hızlandırmıştır. Türkiye'de imzalanan uluslararası sözleşmeler uyarınca, Medeni Kanun ve Türk Ceza Kanunu'nda kadınlara yönelik ayrımcılığı ve şiddeti tolere eden hükümler önemli ölçüde temizlenmiş ve yerini eşitliği sağlamaya yönelik hükümler almıştır. Yeni bir gelişme olarak 20 Mart 2012 tarihinde “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” çıkarılmış ve kadına yönelik aile içi şiddet suç sayılmaya başlanmıştır.

Son yıllarda Türkiye'de yapılan farklı araştırmalar, her üç kadından birinin hayatının bir döneminde şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Kadına yönelik şiddetle ilgili yasal verilerin eksikliği kadına yönelik şiddetin artıp artmadığı konusunda sınırlı

bilgi sahibi olunmasına neden olsa da, rakamların yüksek olması, bunun yapısal dinamiklerden beslenen çok boyutlu bir toplumsal sorun olduğunu düşündürmektedir. Bu nedenle Türkiye örneğinde şiddetin farklı boyutlarını iyi anlamak ve farklı yönlerini analiz etmek gerekmektedir. Bu anlamda Türkiye özelinde kadına yönelik şiddetin boyutlarının anlaşılması, kadına yönelik şiddetin toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı boyutlarının analiz edilmesi gerekmektedir.

Kadına yönelik şiddet sadece açık bir insan hakları ihlali değil, aynı zamanda hem halk sağlığını hem de ülkelerin ekonomik kalkınmasını etkileyen ciddi bir sorundur. Kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya ıstırap veren, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi olarak tanımlanmaktadır. Literatürde kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet terimleri sıklıkla birbirinin yerine kullanılmaktadır, çünkü dünyanın dört bir yanından gelen kanıtlar cinsiyete dayalı şiddetin kadınları orantısız bir şekilde etkileyen bir sorun olduğuna işaret etmektedir. Erkeklerin çatışma ve suç nedeniyle şiddete maruz kalma olasılıkları daha yüksekken, kadınların yakın çevrelerindeki bireylerden cinsel şiddet ve şiddete maruz kalma olasılıkları daha yüksektir [98]. Bu nedenle kadına yönelik şiddet eşitsizliğe derinden kök salmıştır ve cinsiyetler arasındaki eşit olmayan güç dağılımının bir sonucudur.

Kadına yönelik şiddet, hem düşük hem de yüksek gelirli ülkelerde dünya genelinde yaygın olan ve kadınların sağlığı ve genel refahı için ciddi sonuçları olan bir sorundur. Şiddetin en yaygın biçimlerinden biri yakın partner şiddetidir. Mevcut veya önceki yakın partner tarafından fiziksel, cinsel veya psikolojik zarara neden olan her türlü taciz edici davranışı ifade eder. Kadına yönelik şiddet önlemi, kadınların günlük yaşamda (ev içinde ve dışında) maruz kaldığı şiddetin boyutunun tam bir resmini çizerken, IPV önlemi, ev içinde ve yakın çevrelerde meydana gelen olaylara odaklanmaktadır. 2005 yılında Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından standart bir enstrüman kullanılarak yayınlanan çok ülkeli bir çalışma, %15 ila %71 arasında değişen IPV yaygınlık oranlarını göstermektedir. Daha sonra yayınlanan 2013 tarihli bir rapor, dünya genelinde her üç kadından birinin hayatları boyunca en az bir kez birlikte olduğu bir partner tarafından şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Kadına yönelik şiddet, özellikle Latin Amerika'da olmak üzere küresel olarak birçok gelişmekte olan bölgede bir endişe kaynağıdır. 2013 WHO raporu, Amerika Kıtasını (LAC) IPV prevalansı (%30) açısından Afrika, Doğu Akdeniz ve Güney Doğu Asya bölgelerinin ardından bir sonraki en yüksek bölge

olarak sınıflandırır. Kadınları hedef alan cinayet şiddeti olarak tanımlanan kadın cinayetleri, kadınlara yönelik şiddetin en aşırı türü ve LAC bölgesinde önemli bir endişe kaynağı. Özellikle Orta Amerika ülkeleri Honduras ve El Salvador, bölgedeki en yüksek kadın cinayeti oranlarına sahiptir.

16 Haziran 2011'de India Today'de yayınlanan bir makale, Hindistan'ın dünyadaki kadınlar için dördüncü en tehlikeli yer olduğunu bildirmiştir. Bu küresel anket, Thomson Reuters Vakfi tarafından ülkeleri genel tehlike algılarına göre sıralayan 213 toplumsal cinsiyet uzmanının yanı sıra altı temel risk kategorisine (sağlık, cinsel şiddet, cinsel olmayan şiddet, kültüre dayalı zararlı uygulamalar, gelenekçi) yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Bunlar; din, ekonomik kaynaklara erişim eksikliği ve insan ticareti olarak belirlenmiştir. Ankete göre, Hindistan öncelikle kadın fetüsü, bebek öldürme ve insan kaçakçılığı nedeniyle dördüncü sırada yer almıştır. Sıralama belirli şiddet türlerine göre yapılmış olsa da, Hindistan'da kadınlara karşı işlenen başka ciddi tehditler ve şiddet içeren suçlar da bulunmaktadır. Bu şiddet, kadınlar daha doğmadan, cinsiyet seçici kürtaj ve hamilelik sırasında dayak ile başlayabilmektedir, yaşamları boyunca sayısız biçimde devam eder ve babalar, erkek kardeşler, partnerler, meslektaşlar, üstler veya yabancıları içeren toplumun hem özel hem de kamusal alanlarında ortaya çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi'nde (1993) kabul edildiği üzere, fiziksel, cinsel ve psikolojik zararlar sonuçlanabilecek pek çok biçim alabilmektedir [5].

Bunlar aşağıdaki şekilde daha ayrıntılı olarak açıklanmıştır:

- a) Tokat atma, vurma, tekme atma ve dövme, ısırma, yakma, asitli saldırılar, çeyiz bağlantılı taciz, namus ve khap cinayetleri ve cinayetleri gibi fiziksel şiddet ve saldırganlık.
- b) Partner veya yabancı tarafından tecavüz ve diğer cinsel zorlama biçimleri, istenmeyen cinsel ilerlemeler veya taciz, kondom kullanmayı reddetme, cinsel istismar amacıyla fuhuşa zorlama ve insan ticareti, kadın sünneti, flört etme ve kur yapma istismarı gibi cinsel şiddet, flört tecavüzü, asitli saldırı ve kadına zarar veren diğer uygulamalar.
- c) Gözdağı verme, aşağılama ve aşağılama gibi psikolojik/duygusal şiddet, kadınları ailelerinden ve arkadaşlarından izole etme, hareketlerini izleme veya bilgiye erişimlerini kısıtlama gibi bir dizi kontrol etme davranışı, yardım ve diğer kaynaklar,

fiziksel veya cinsel şiddet tehdidi, partner cinayeti, kız bebekler için gıda ve tıbbi bakıma farklı erişim

Son yıllarda, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bireylerin, özellikle de kadınların refahı üzerindeki etkisini belgeleme ve değerlendirme konusunda hem akademik araştırmacılardan hem de politika yapıcılardan artan bir ilgi bulunmaktadır. Kadına yönelik şiddet konusunda gelişmiş ve gelişmekte olan bağlamlarda çeşitli çalışmalar yürütülmüştür ve yıllar içinde toplanan verilerin miktarı ve titizliğinde önemli adımlar atılmıştır. Ulusal kadına yönelik şiddet tahminlerine sahip ülke sayısı yıllar içinde önemli ölçüde artmıştır. 1995'ten 2014'e kadar 102 ülke, ayrı ayrı veya daha büyük bir hane halkı anketinin bir modülü olarak en az bir kadına yönelik şiddet araştırması yürütmüştür [73].

Kadına yönelik şiddet sadece halk sağlığı ve güvenliği için bir tehdit oluşturmaz, aynı zamanda ekonomik değişkenler üzerinde ciddi sonuçlar doğurabilir ve bu nedenle ekonomik kalkınmaya doğru ilerlemeyi engelleyebilir. Kadına yönelik şiddet, diğer şeylerin yanı sıra gelir kaybı, azalan üretkenlik, artan hizmet harcamaları ve beşeri sermaye oluşumunda azalma açısından bir ekonomiye önemli maliyetlere sahip olabilir. Mikro ekonomik düzeyde, sonuçları mağdurlar ve çocuklarının refahı üzerinde geniş kapsamlı ve uzun süreli olabilir. Araştırmalar, şiddetin kadınların üreme, zihinsel ve fiziksel sağlıklarını etkileyen ciddi olumsuz sonuçlara yol açtığını göstermiştir [123]. Kadınlarda morbidite (hastalanma) ve mortalite (ölüm) riskini arttırdığı için halk sağlığı açısından da ciddi sonuçları vardır [124]. Şiddetin nesiller arası etkileri de vardır. Şiddete tanık olan çocukların mağdur, hatta saldırgan olma riskinin arttığına dair çok güçlü kanıtlar var; ayrıca okulda düşük performans göstermeye daha yatkındırlar, bu da gelecekteki işgücü piyasası olanaklarını sınırlar [125]. Şiddetin sonuçlarının araştırılması önemlidir ve teşvik edilmelidir. Kadına yönelik şiddeti önlemeye ve sona erdirmeye yönelik mevcut çabalar, bu tür şiddetin etkisi anlaşılmadan sınırlandırılacaktır. Bulgular, politika yapıcıların ve uygulayıcıların toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konularına daha kapsamlı yanıtlar vermelerine olanak sağlayabilir ve ayrıca gelecekteki girişimlere rehberlik edebilir.

Kadına yönelik şiddet kadınları birçok yönden etkilemektedir. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır;

- Kadınların sağlığını etkilemektedir,
- Topluma tam olarak katılmalarını engellemektedir,
- Cinsel yaşamdan zevk almalarını etkilemektedir,
- Üreme sağlıklarını etkilemektedir.

Yakın zamanda yapılan araştırmalar, şiddete maruz kalan kadınların eşlerin düşük doğum ağırlıklı bebeğe sahip olma şansları daha fazladır, depresyon riski ve isteyerek düşük yapma olasılığı daha yüksektir. Uluslararası standartlar kadına yönelik şiddeti bir ayrımcılık biçimi olarak kabul etmektedir. Devletlerin herkesi önlemek, soruşturmak ve cezalandırmak için gerekli özeni göstermelerini gerektirmektedir.

Kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorun olarak görölmektedir. Bu nedenle toplum ve devletin tüm organları aktif bir şekilde bu sorunun çözümü için yaptırımlar oluşmaktadır. Bu yaptırımlarda toplumsal zihniyet değişikliğine yön vermenin hedeflendiği belirlenmiştir.

4.3 Hukuki Düzenlemelerde Yapılması Gerekenler

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için devlet kurumlarının aracı kurumlarla sistemli ve koordineli bir şekilde çalışması gerekmektedir. Kadına yönelik şiddet konusunda önlem ve müdahale kısmında önemli olan kurum ve organlar şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar; aile mahkemeleri, polis, genel hukuk ve mahkeme personeli, mahalli polis, mahalli otorite sosyal hizmet departmanları, mahalli otorite ev bulma ve eğitim departmanları, vatandaşlık hakları kurumları, sağlık hizmetleri, kadın koruma ve yardımlaşma dernekleri, şiddete maruz kalmış kişileri koruyan ve destekleyen kurumlar, çocuklara yönelik hayır kurumları, mahalli destek grupları, gençlik gruplarının projeleri, diğer gönüllü sektör projeleri, özel çabalar olarak belirlenmiştir [63].

Kadına karşı şiddetin önlenmesi için koruyucu hükümet politikaları ve bunlar sonucunda çıkacak kanunlar ile gerçekeşecek hukuki reformların büyük önem taşıdığı belirlenmiştir.

Günümüzde artan kadına karşı şiddetin önlenmesi için hukuksal yaptırımlar düzenlenmektedir. Bu hukuksal yaptırımlarla şiddet konusunda genel zihniyeti

değiştirici okullardaki eğitim programlarının değiştirilmesinin sağlanması, medya ve internet üzerinde kadına yönelik cinsel obje ve şiddet içerikli aktivitelerin takip edilip engellenmesine yönelik çalışmaların düzenlenmesinin desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu yaptırımlar gerçekleşmeden sosyal ve toplumsal bir iyileşmenin beklenmesinin mümkün olmadığı belirlenmiştir.

İstanbul Sözleşmesi'nin 30. Maddesi incelendiğinde burada kadına karşı şiddet durumunda şiddet mağdurunun tazminat alacağına belirli şartlar ile devlet tarafından tazmin edilmesi gerektiğinin düzenlendiği görülmektedir. Buradaki taraf devletlerin hasarın fail, sigorta işletmesi ve finansmanı devletçe sağlanan sağlık kurumları ve sigorta hükümlerince karşılanmaması durumunda ciddi bedensel yaralama ya da sağlık bozukluğuna uğrayan mağdurun zararını tatmin ile yükümlüdür. İstanbul Sözleşmesi ile taraf devletlerin tali tazminat sorumluluğunun düzenlendiği görülmektedir. İç hukuk içerisinde devletin tazminat sorumluluğuna yer verilmediği belirlenmiştir [124].

Kadına karşı uygulanan şiddet durumunda bu şiddetin en kısa sürede ve etkin bir şekilde durdurulması ne kadar önemliyse kadınların bu konuda uğramış olduğu zararların tatmin edilmesi gerekmektedir. Türk Hukuku içerisinde kadına yönelik şiddet mağdurlarının uğramış olduğu zararların tazmin edilmesi için birden fazla normatif dayanak bulunduğu belirlenmiştir. Kadına karşı şiddet noktasında şiddet uygulayan kişinin eş ya da nişanlı olması durumunda boşanma ya da nişanın bozulması sebebiyle TMK'da düzenlenen tazminat hükümlerine başvurulabileceği görülmektedir. Her zaman için haksız fiil hükümlerine dayalı olarak zararın tazmininin talep edilmesi mümkündür [125].

Şiddet eylemleri -kendine yönelik, kişilerarası veya toplu olup olmadığına bakılmaksızın- genellikle fiziksel, cinsel veya psikolojik olarak kategorize edilmektedir. Yoksunluk ve ihmal, psikolojik istismar biçimleri olarak kabul edilebilmektedir. Bununla birlikte, bu farklı biçimler genellikle birbirleriyle etkileşime girer ve bazı ortamlarda psikolojik şiddetin fiziksel ve/veya cinsel istismarla birleştiği karmaşık bir davranış kalıbı oluşturur. Hem fiziksel hem de cinsel şiddete maruz kalan kadınların, sağlık durumlarını ölçen ölçeklerde, tek başına fiziksel şiddete maruz kalan kadınlara göre daha yüksek puan aldığını bulmuştur. Cinsel şiddetin daha şiddetli şiddetin ve belki de şiddetin tırmanmasının bir göstergesi olabileceği sonucuna varmaktadırlar.

Cinsel şiddet, fiziksel güç, tehdit ve yıldırma yoluyla cinsel ilişkiye zorlama, aşağılayıcı cinsel eylemlere katılmanın yanı sıra doğum kontrol yöntemi kullanma veya cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı korunma önlemleri alma hakkının reddedilmesi gibi eylemleri içermektedir.

Cinsel şiddet, yakın partner şiddeti bağlamında ortaya çıksa da, diğer birçok ortamda da gerçekleşebilmektedir. Cinsel şiddet, başka bir aile üyesi, flört partneri, tanıdık veya yabancı tarafından, genç kız ve ergenlerin yanı sıra yetişkin kadınlara da vurulabilmektedir. Bir kadın toplu tecavüzlerde olduğu gibi bir veya birkaç kişi tarafından cinsel tacize uğrayabilmektedir.

Tecavüz, cinsel saldırı, cinsel istismar ve cinsel şiddet terimleri genellikle birbirinin yerine kullanılmaktadır. Bununla birlikte, bu terimlerin farklı durum ve konumlarda çok farklı anlamları ve sonuçları olabilmektedir. İlk ikisi yasal olarak tanımlanma eğilimindedir ve tecavüz genellikle cinsel saldırıdan daha dar bir şekilde tanımlanmaktadır. Yasal tanımlar tıbbi ve sosyal tanımlardan farklı olabileceği gibi ülkeler arasında da farklılık gösterebilmektedir.

Şiddete maruz kalan kadınların üçte ikisinden fazlası, çocukluklarında ve ebeveynlerinin evinde de şiddete maruz kalmıştır. Kadınlar, kocalarının çocukluklarında şiddete maruz kaldığını ve sıklıkla şiddet içeren film ve dizi izlediklerini ifade etmişlerdir. Şiddet kısmen öğrenilmiş bir davranış olduğu için bu bilgilerin önemli olduğu düşünülmektedir. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde kocalar arasında çocukluk çağı istismarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kalabalık bir ailede yaşamının aile içi şiddet üzerinde koruyucu etkisi olduğu bildirilmiştir. Çekirdek ve geniş ailelerde, parçalanmış ailelere göre daha düşük cinsel şiddet oranı bulunmuştur.

Şiddetin nedenleri güç, istihdam, eğitim düzeyi, ekonomik düzey, sosyal statü gibi çeşitli sosyoekonomik faktörlerdir. Aile içi şiddet, yoksulluk, erkek istihdamı ve eşler arasındaki statü farklılıkları ile ilişkilidir.

Genel olarak, aile içi şiddetle ilgili çalışmaların çoğunu etkileyen iki kısıt vardır. İlk olarak, şiddet mağdurları için sığınma evlerine veya diğer hizmetlere katılmamış kadınlardan, yani sessiz çoğunluktan elde edilen verilerin bulunmaması nedeniyle toplum temelli veriler nispeten azdır. İkinci zayıflık, kültürler arası araştırma eksikliğidir. Kültürün şiddet üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir ve toplumlar

arasındaki kültürel farklılıklara bağlı olarak farklı eylemlere yüklenen anlam farklılık gösterebilmektedir.

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin yüksek prevalansı ve ciddi sağlık sonuçlarına ilişkin kanıtlar göz önüne alındığında, şiddeti önlemek için neyin işe yaradığına dair kesin verilerin hala kısıtlı olması rahatsız edicidir. Mevcut müdahale araştırmaları, yüksek gelirli ülkelerde yapılan çalışmalara oldukça meyillidir ve büyük ölçüde önleme yerine müdahaleye odaklanır. Şiddetten kurtulanlara zamanında ve uygun hizmetlerin sağlanmasının hayati değerine rağmen, bu tür programların tek başına kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddette önemli azalmalara yol açabileceğine dair çok az kanıt bulunduğunu öne sürmektedir.

Türkiye'nin kadın hakları ve şiddet gibi konularda yasal düzenlemeleri yapılmış ancak kadınların çoğu haklarının farkında değil. Kadınlar şiddeti normal bir şey olarak kabul etme eğilimindedir. Bu, erkeklerin kültürel olarak kadınlara sahip olması, erkekliğin şiddetle ilişkilendirilmesi, cinsel rollerin katı bir şekilde farklılaşması ve şiddetin bir davranış biçimi olarak yaygın olarak kabul edilmesi ile ilgili olabilir. Kadınlar kocalarına karşı çıkmayı günah saydıkları için, kadına itaati emreden İslami kurallar da buna katkıda bulunabilir. Bunun yanı sıra, ev işleri genellikle gizli tutulan bir şeydir.

Türkiye'de kadına yönelik şiddetin yaygınlığı ve kadın cinayetlerinin sayısındaki artış, esasen kadın-erkek eşitsizliği ile ilgilidir. Kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik yasal ve kurumsal gelişmeler olmakla birlikte, kadını aile birimi içinde boyunduruk altına almayı amaçlayan politikaların yarattığı bir ikilem bulunmaktadır. Bu çelişkinin erkeklerin kadının özgürleşmesine ve yasal düzenlemelere tepkisini doğurduğunu söylemek yanlış olmaz.

Kadına yönelik şiddet, Türkiye'de farklı bağlamlarda günlük yaşamın bir parçası olarak kabul edilmekte ve ataerkil bir söylem aracılığıyla yeniden üretilmektedir. Bu gerçek, yasal reformların uygulanmasını yavaşlatmakta ve zorlaştırmaktadır. Erkek üstünlüğü ve erkeğin kadın cinselliğini kontrol etme hakkı, tek tip ve her kesimde olmasa da Türk toplumunun ruhuna derinden yerleşmiştir. Türk toplumunun pek çok kesiminde kadının iffeti önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle kentsel ve eğitimli grupları etkileyen hızlı bir sosyal ve kültürel değişim olmasına rağmen, topluluk ve kültürel sürekliliğin temsili olarak kadın bedenlerinin özel bir önemi olan

sembolizasyonu birçok grup için bir gerçeklik olmaya devam ediyor. Bununla birlikte, kadınların cinselliğinin kontrolü uzun zamandır erkeklerin temel sorumluluklarından biri olarak kabul ediliyor. Kadının namus ve namusu bir bakıma toplumun veya milletin namusunu temsil eder.

Türk Devleti kadına karşı şiddet ile aile içi şiddeti önlemek bunun yanında şiddet mağdurlarını koruyabilmek için 6284 sayılı Kanunu ortaya çıkarmıştır. Bu alan içerisinde yapılmış olan pozitif düzenlemelerin sorunu çözmede yeterli olmadığı görülmektedir. Bu nedenle devletin tüm kurumlarının işbirliği içerisinde olması sağlanmalıdır. 25.11.2019 tarihinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı ortak imzalayarak “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumsal İşbirliği ve Eşgüdümün Arttırılmasına Dair Protokol imzalanmıştır. İmzalanan protokol ile birlikte kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesinde işbirliği içerisinde gerekli olan önlemlerin alınması ve uygulamasının amaçlandığı belirlenmiştir (Protokol 2. Madde). 6284 sayılı Kanun ile protokolün amacının gerçekleşmesinin sağlanması için güncel bir genelge hazırlanarak birimlere duyurusu Adalet Bakanlığı'nın yükümlülükleri arasında bulunmaktadır. İçişleri Bakanlığı'nın yükümlülüklerinden biri; seksen bir il teşkilatının kurumsal sorumluluklarının duyurulması olarak belirlenmiştir.

Bu protokolün yürürlüğe girmesi ile birlikte kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet fiilleri sonucunda ortaya çıkan suçların soruşturulması için 6284 sayılı Kanun çerçevesinde verilmiş olan tedbir kararlarının uygulanmasında ortaya çıkan sorunların giderilebilmesi için Adalet Bakanlığı'nın harekete geçtiği görülmektedir. 17.12.2019 tarihinde 20.02.2015 tarihli 154 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması konulu genelgenin güncellendiği belirlenmiştir. Bu genelge içerisinde kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet fiilleri neticesinde ortaya çıkmış olan yürütülmüş olan soruşturmalarda aşağıdaki hususların gözetilmesi gerektiği belirlenmiştir. Bunlar;

-Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet Bürolarının Cumhuriyet başsavcılıkları bünyesinde kurulması ve bu bürolar içerisinde uzmanlaşmış olan Cumhuriyet Savcılarının görevlendirilmesinin sağlanması,

-Cumhuriyet Başsavcılıklarına yapılmış olan kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet konulu şikâyetlerde başvuru doğrudan kolluğa havale edilmesinden kaçınılmış, başvuru yapan kişinin Cumhuriyet Savcısının ifadesini alarak delillerini ortaya koyması,

-CMK tarafından verilmiş olan yetkilerin etkili bir şekilde kullanılmasının sağlanması, karşılaşılan şiddet davalarında koruma tedbirlerine başvuru yapılmasının gerçekleştirilmesi,

-Aile içi şiddet ve kadına karşı şiddet davalarında soruşturma evreninin gizliliğinde gerekli olan özenin gösterilmesinin sağlanması,

-Temel hakların korunmasının sağlanması (özel hayatın gizliliği, lekelenmeme hakkı, mahremiyet hakkı, kişisel verilerin korunması vb.),

-Mağdurla ilgili olarak yaşamsal tehlikenin bulunması durumunda mağdurun talebi olup olmamasına bakılmadan geçici koruma tedbirine karar verilmesi için mülki idare amirine bildirimde bulunulmasının sağlanması.

Adalet Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu genelge incelendiğinde genelge içerisinde önleyici ve koruyucu tedbir kararlarında kullanılması gereken ilkelerin neler olduğu belirlenmiştir. Bu çerçevede özellikle şiddet gördüğü iddiasıyla Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurmuş olan kişilerin beyanlarının alınması ile birlikte bu kişilere uygulanacak koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının istenilmesi noktasında, şiddet mağduru ile tedbirlerin şiddet uygulayan kişilerin çevresi, geçmişi, eğitimi, psikolojik durumu incelenerek uygulanması gerektiği belirlenmiştir.

Genelge içerisinde özellikle korunan kişi ile bu kişinin aile bireylerinin kimlik bilgilerinin gizli tutulması gerektiği bunun yanında korunan kişiye yapılacak olan tebligatlar içerisinde ŞÖNİM adreslerinin kullanılması gerektiği belirlenmiştir. Yapılmış olan bu genelge ile önleyici tedbir kararları uygulamasının kolluk tarafından izlenmesi, tekrarlanan şiddet olaylarında ise soruşturmanın başlangıcından itibaren infazın tamamlanmasına kadar geçen süre içerisinde tedbir uygulamalarının etkin bir şekilde yürütülmesi gerektiği ortaya konulmuştur. 01.11.2020 tarihinde 25.11.2019 tarihli Protokolü İçişleri Bakanlığı temel alarak Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele konulu bir genelge yayımladığı belirlenmiştir. bu genelge içerisinde kolluk görevlilerinin kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ile ilgili olarak eğitime tutulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Genelgede belirtilmiş olan diğer konulardan biri de kadına yönelik şiddette hâkim tarafından verilmiş olan teknik yöntemle takip tedbir kararı çerçevesinde uygulanmış olan elektronik kelepçe uygulamasının yaygın hale getirilmesinin sağlanmasıdır. Genelge içerisinde bunun yanında süren şiddet olaylarının tespit edilmesi sağlanarak vaka bazlı tedbir kararı verilmesi, bunun yanında kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet kapsamında hükümlü veya tutuklu olan şahıslar hakkında tahliye veya firar bilgisi alındığı andan itibaren şiddet mağdurlarının korunması için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği belirtilmiştir.

20 Mart 2021'de Türkiye'deki kadınlar, Türkiye'nin Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nden çekildiğini açıklayan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile uyanmıştır. Uluslararası alanda Sözleşme, Türkiye'nin Avrupa Konseyi (CoE) Başkanlığı döneminde İstanbul'da imzaya açıldığı için yaygın olarak İstanbul Sözleşmesi olarak anılmaktadır. Türkiye, Sözleşme müzakerelerinde öncü rol oynamasının yanı sıra, TBMM'nin oybirliğiyle yaptığı oylama sonucunda AK'ye onayını sunan ve ilk imzacı devlet olmuştur. İronik olarak, bu tartışmalı kararlar Türkiye aynı zamanda 10. yılında İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğini açıklayan ilk devlet olmuştur.

Nitekim Türkiye, başta hukuk alanında olmak üzere Sözleşme'nin uygulanması için önemli adımlar atmıştır. Öncelikle 8 Mart 2012 tarihli “Kanun No. Ulusal mevzuatı Sözleşme'nin gereklerine uygun hale getirmek ve önceki Kanundaki eksiklikleri gidermekle kalmayıp aynı zamanda İstanbul'un savunulması için de önemli bir adım teşkil eden 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 sayılı kanun kabul edilmiştir. Ortak düşünce. Ayrıca, bu Kanunun uygulanması, birbirini takip eden üç ulusal eylem planından oluşan bir tedbirler zinciri ile desteklenmiştir.

Ancak, bu çabalara rağmen, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Eylem Uzmanları Grubu (GREVIO), Türkiye'ye ilişkin Temel Değerlendirme Raporu'nda, kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması için hâlâ etkin önlem ve politikalara ihtiyaç olduğunu altını çizmiştir. Yasaların yerinde uygulanması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin pratikte gerçekleştirilmesi. Özellikle Covid-19 kaynaklı kısıtlamalar kadına yönelik şiddetin artmasına neden olmuş ve bu “gölge pandemi” sonucunda 6698 sayılı İstanbul Sözleşmesi ve Kanun'un daha etkin uygulanması için kamuoyu baskısı artmıştır.

Bu ortamda, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğini açıklayan Cumhurbaşkanlığı Kararı, kamuoyunda güçlü tepkilere ve yaygın eleştirilere yol açmıştır. İstanbul Sözleşmesi ile ilgili olarak 20.03.022 RG'de yayımlanan CB kararı ile sözleşme feshedilmiştir. Danıştay 10. Daire bu karar ile ilgili olarak ret kararı vermiştir.

Türk Anayasasına göre, uluslararası anlaşmaların onaylanması, onaylayan bir yasanın Parlamento tarafından kabul edilmesine bağlıdır. Parlatentonun onayını müteakip, Cumhurbaşkanı anlaşmaları onaylar ve yayımlar. Bu uluslararası anlaşmalar yürürlüğe girdikten sonra kanun hükmündedir ve temel hak ve özgürlükleri ilgilendirdiği durumlarda hükümleri kanunlara üstün gelir.

Yetki ve usul ilkesi paralelliği ile uyumlu olarak, idari işlemler, kuruldukları şekilde feshedilmelidir. Bu nedenle, temel haklara ilişkin iç hukuk haline gelen uluslararası bir sözleşmeyi değiştirmek veya yürürlükten kaldırmak için TBMM'nin bir yasa çıkarması gerekir ve ancak o zaman Cumhurbaşkanı yürütme yetkilerini kullanarak bu yasama işlemini tamamlayabilir.

Ayrıca, Anayasa'nın Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104. maddesi, yürütme yetkisine ilişkin konularda cumhurbaşkanlığı kararlarının verilebileceğini ve normlar hiyerarşisinde bu kararların Meclis tarafından çıkarılan kanunların altında olduğunu belirtmektedir. Aynı maddede, temel hakların cumhurbaşkanlığı kararlarıyla düzenlenemeyeceği, böylesine önemli bir konunun ancak kanunlarla düzenlenebileceği açıkça belirtilmiştir. Bu açıdan Cumhurbaşkanlığı Kararı, Anayasa'ya uygunluğu veya eksikliği konusunda eleştiri almakla kalmamakta, aynı zamanda temel Anayasa değerlerinden biri olan kuvvetler ayrılığı ilkesine uygunluğu konusunda da soru işaretleri yaratmaktadır.

GREVIO'nun Türkiye değerlendirme raporunda da vurgulandığı gibi, Türkiye'nin kadına yönelik şiddetle mücadele etmek için yalnızca normatif (de jure) cinsiyet eşitliğini değil, aynı zamanda fiili (fili) eşitliği de sağlaması gerekiyordu. Daha doğrusu, yasal reformlara paralel olarak, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesinin pratikte hayata geçirilmesini ve kadınlara yönelik ayrımcı uygulamaların önlenmesini sağlaması gerekiyordu.

Sözleşme, mevcut ulusal mevzuatın aksine, “toplumsal olarak inşa edilmiş roller”, “namus adına işlenen suçlar” gibi toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin temel nedenlerine

atıfta bulunduğundan, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini toplumsal perspektiften ele almak için önemli bir araçtır.

Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Opuz v. Türkiye davası da bu bağlamda değerlendirilebilir (bu, AİHM'nin aile içi şiddetle ilgili olarak Devlet yükümlülüklerini detaylandığı ilk davaydı ve bu nedenle dava, davada önemli bir rol oynadı). İstanbul Sözleşmesi'nin oluşturulması). Opuz davasında AİHM, sorunun başlı başına hukuk değil, genel ve ayrımcı yargı pasifliği ve yerel yetkililerin aile içi şiddete elverişli bir ortam yaratan mağdurlara etkili koruma sağlama konusundaki tutumu olduğunu belirtmektedir (paragraf 198). Opuz davasında, AİHM ayrıca, Maria Da Penha / Brezilya davasındaki Amerikalılar Arası İnsan Hakları Komisyonu'nun raporuna atıfta bulunmuş ve Komisyon'un Devlet organlarının kadına yönelik şiddete toleransının sonuçlarını değerlendirdiği ve şunu belirtmiştir: Toplum açısından bakıldığında, toplumun temsilcisi olarak bir Devletin kadına yönelik şiddete karşı etkili adımlar atmaya istekli olup olmaması, aile içi şiddete elverişli bu iklimi etkilemektedir. (para. 86).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Şiddet, toplumumuzda büyüyen bir endişedir. Çok sayıda şiddet vakasında, şiddetin nedenine katkıda bulunan bir dizi faktör vardır. Ancak toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, erkeklik etrafındaki sosyal normlar ve ekonomik eşitsizlik toplumumuzda kadın ve çocuklara yönelik şiddeti etkilemiştir. Toplumsal, kültürel ve politik olarak eşitlik ve güçlendirme eksikliği, kadınları şiddete boyun eğdirmenin üstesinden gelmekten alıkoymaktadır. Dünyanın her yerinde kadınlar ve çocuklar, korunma ve istismara karşı temel haklardan yoksundur (özellikle yakın partner şiddeti için). Toplumumuzdaki yapısal şiddet, doğrudan şiddet kadar sıklıkla acı ve ölümlerle sonuçlanmıştır. Bununla birlikte, yapı şiddetinin etkileri, çözüm bulmada daha ince, daha yavaş ve karmaşıktır. Belirtildiği gibi, yapısal şiddet zamanla çözülmezse, kadın ve çocuklar gibi ezilen grupların eşitsizliği ve sosyal adaletsizliği nedeniyle doğrudan şiddete neden olur. Kadınların ve çocukların korunması için dünyanın dört bir yanındaki savunucuların ortak çabalarına ihtiyaç var. Sağlık politika yapımcılarının, kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin küresel düzeyde önlenmesinde başkalarına yardımcı olmak için kanıta dayalı etkili müdahale araştırmalarını kullanmaya dahil olmaları gerekir. Kadına yönelik şiddet bir halk sağlığı sorunudur. Sağlık sistemlerinin, kadınların ve çocukların insan haklarının geliştirilmesinde kadına yönelik şiddete karşı çok sektörlü bir yanıtta rol oynaması için küresel bir yaklaşıma ihtiyaç vardır.

Dünyada ve Türkiye’de aile içi şiddet ve kadına karşı şiddet sorununun çözülmesi gerekmektedir. Mağdurlara yakın kişiler tarafından şiddetin uygulandığı ve bireylerin vücut bütünlüğü ile yaşamlarının tehlikeye sokulduğu bunun yanında şiddetin ağır psikolojik travmalar yaşanmasına neden olduğu belirlenmiştir. Bu çerçevede özellikle devletler aile içi şiddet ve kadına karşı şiddeti önlemek için aktif bir rol üstlenmektedir. Devletler bireyleri hızlı ve etkili şiddetten korumak için çalışmalıdır.

Yakın partner ve cinsel şiddet kaçınılmaz değildir - çeşitli sosyal, kültürel, ekonomik ve diğer faktörlerden dolayı seviyeleri zamana ve yerlere göre değişir. Bu, yakın partner ve cinsel şiddetin yaygınlığı konusunda ülkeler arasında ve ülkeler içinde

önemli farklılıklara neden olabilir (WHO ve LSHTM, 2010a). En önemlisi, bu çeşitlilik, bu tür şiddetin iyi tasarlanmış ve etkili programlar ve politikalarla azaltılabileceğini göstermektedir. Çocuklara kötü muameleyle maruz kalma, ebeveyn şiddetine tanık olma, şiddeti kabul eden tutumlar ve alkolün zararlı kullanımı gibi hem suç hem de mağduriyetle ilgili ele alınabilecek önemli faktörler vardır.

Yakın partner ve cinsel şiddet için birincil önleme stratejilerinin etkinliğine ilişkin kanıtlar sınırlıdır ve verilerin ezici çoğunluğu yüksek gelirli ülkelerden (HIC'ler) - özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nden - elde edilmiştir. Sonuç olarak, bu alandaki mevcut yüksek öncelikler arasında yüksek gelirli ortamlardan düşük gelirli ortamlara etkili programların uyarlanması; kanıtların ortaya çıktığını daha fazla değerlendirmek ve geliştirmek ve özellikle düşük kaynaklı ortamlarda kullanım için potansiyele sahip gibi görünen stratejilerin, etkinliklerinin titiz bir şekilde değerlendirilmesiyle geliştirme ve test etme olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda, tüm ülkelerde kanıt kıtlığı, kanıt üretiminin ve iyi tasarlanmış sonuç değerlendirme prosedürlerinin birincil önleme programlarına dahil edilmesinin her yerde en önemli öncelikler olduğu anlamına gelir. Bu, bu alanda yapılan çabaların sağlam bir kanıt temeline dayanmasını sağlamaya yardımcı olacaktır. Ayrıca, program geliştiriciler, altta yatan mekanizmaların tanımlanmasına izin vermek ve tekrarlamayı kolaylaştırmak için programları mevcut teorik çerçevelere ve davranış değişikliği modellerine açıkça dayandırmaya teşvik edilmelidir. Yakın partneri ve cinsel şiddeti önlemeyi amaçlayan değerlendirilen stratejilerin çoğu, başta ekolojik modelin bireysel ve ilişki düzeylerinde olmak üzere yakın risk faktörlerini hedef almıştır.

Halk sağlığı çerçevesinde, birincil önleme, bu tür bir şiddetin ilk kez işlenmesini daha olası kılan faktörleri ele alarak yeni yakın partner ve cinsel şiddet vakalarının sayısını azaltmak anlamına gelir. Bu nedenle birincil önleme, "yukarı yönde" belirleyicilerin belirlenmesine ve ardından bunları ele almak için harekete geçilmesine dayanır. Yaygın, kapsamlı programların etkisi, bu tür şiddetin yaşandığı veya işlendiği oranlar karşılaştırılarak nüfus düzeyinde ölçülebilir. Yakın partner ve cinsel şiddetin yaşam boyu yaygınlığı göz önüne alındığında, dünya çapında hizmete ihtiyaç duyan yüz milyonlarca kadın, kaynakları en iyi olan ülkelerin bile kapasitesini aşacaktır. Bu ölçekte bir problem, birincil önlemeye büyük bir odaklanmayı gerektirir.

Yukarı yönlü eylemler, ekolojik modelin dört düzeyinin tamamında risk faktörlerini hedefleyebilir. Nüfus düzeyinde yakın partner ve cinsel şiddeti azaltmak için, modelin toplumsal veya dış düzeyini ele almak özellikle önemlidir.

Bu tür önlemler, gelir düzeyleri, yoksulluk ve ekonomik yoksunluk, erkek ve kadın istihdam biçimleri ve kadınların sağlık hizmetlerine, mülke, eğitime ve siyasi katılım ve temsile erişimi gibi sosyal ve ekonomik faktörleri hedefleyen ulusal mevzuatı ve destekleyici politikaları içerir. Hatta bazen, erkek-kadın eşitliğini artırmadan kadınlara yönelik birliktelik ve cinsel şiddeti azaltmayı amaçlayan programların nihayetinde kadına yönelik şiddeti azaltmada başarılı olmayacağı bile tartışılmaktadır. Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet eşitliğini artırmak için yasal ve eğitim reformu ve istihdam fırsatlarını içeren pek çok strateji uygulanırken, çok azı birliktelik ve cinsel şiddet üzerindeki etkileri açısından değerlendirilmiş ve bu tür stratejilerin değerlendirilmesini bir öncelik haline getirmiştir. Herhangi bir kapsamlı yakın partner ve cinsel şiddeti önleme stratejisi, yasal ve politika değişiklikleri ve ilgili programları uygulayarak bu sosyokültürel ve ekonomik faktörleri ele almalıdır.

Risk faktörlerinin toplumsal düzeyde ele alınması, yakın partner ve cinsel şiddetin başarılı ve sürdürülebilir şekilde azaltılması olasılığını artırabilir. Örneğin, yasa kocaların karılarını fiziksel olarak disipline etmesine izin verdiğinde, birlikteliklerden kaynaklanan şiddeti önlemeye yönelik bir programın uygulanmasının çok az etkisi olabilir. Bu nedenle, kadınların siyasi katılım, eğitim, çalışma, sosyal güvenlik ve yeterli yaşam standardı konularında eşit haklara sahip olmalarını sağlamak için ulusal mevzuat ve destekleyici politikalar uygulamaya konulmalıdır. Aynı zamanda özgürce bir evliliğe girebilmeli veya evliliği bırakabilmeli, mali kredi alabilmeli ve mülk sahibi olup yönetebilmelidirler. Kadına yönelik ayrımcılık yapan yasa ve politikalar değiştirilmeli, yeni mevzuat ve politikalar kadın ve erkekler üzerindeki etkileri açısından incelenmelidir. Daha geniş sosyoekonomik eşitsizlikleri ele alan mevzuat ve politikaların kişilerarası şiddetin diğer biçimlerini azaltması muhtemeldir ve bu da yakın partner ve cinsel şiddeti azaltmaya yardımcı olacaktır.

Daha geniş sosyoekonomik eşitsizlikleri ele alan mevzuat ve politikalar, kadınların güçlendirilmesine ve toplumdaki statülerinin iyileştirilmesine hayati bir katkı sağlayabilir; yakın partneri ve cinsel şiddeti destekleyen normları, tutumları ve

inançları değiştirerek kültürel değişimler yaratmak; ve bu tür şiddete karşı hoşgörüsüzlük iklimi yaratmak.

Kız çocuklarının ve kadınların insan haklarına saygı gösterilmeli, korunmalı ve toplumdaki herkesin refahını ve haklarını sağlamanın bir parçası olarak yerine getirilmelidir. Buna yönelik ilk adım olarak, hükümetler aşağıdaki uluslararası mevzuatın ve insan hakları belgelerinin uygulanması konusundaki taahhütlerini yerine getirmelidir:

- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (1979);
- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1991);
- Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge (1993);
- Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu (1995);
- Milenyum Deklarasyonu (2000); ve
- Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Amerikalılar Arası Sözleşme (Belem do Para Sözleşmesi, 1994).

Olaydan sonra birlikte olunan partner ve cinsel şiddet vakalarıyla ilgilenmek için mevzuat ve ceza adaleti sistemleri de mevcut olmalıdır. Bu sistemler, örneğin uzmanlaşmış polis birimleri, yasaklama emirleri ve çok kurumlu cinsel saldırı müdahale ekiplerinin sağlanması yoluyla, daha fazla şiddeti önlemeye yardımcı olmayı, iyileşmeyi kolaylaştırmayı ve adalete erişimi sağlamayı amaçlamalıdır. Potansiyel olarak, yakın partner ve cinsel şiddete karşı yasal koruma, bu tür eylemlere müsamaha gösterilmeyeceği mesajını göndererek şiddet içermeyen sosyal normları güçlendirmeye yardımcı olur. Yakın partnerler tarafından istismarı suç saymaya ve tecavüzün tanımını genişletmeye yönelik tedbirler, bu konuların açığa çıkarılmasında ve bu tür şiddetin özel bir aile meselesi olduğu fikrini ortadan kaldırmada etkili olmuştur. Bu bağlamda, sosyal normları değiştirmede çok önemliydiler. Bununla birlikte, yakın partner şiddeti vakalarında tutuklamanın caydırıcı değerini çevreleyen kanıtlar, şiddeti azaltmada uyarı veya alıntı yapmak, danışmanlık sağlamak veya çiftleri ayırmak gibi diğer polis müdahalelerinden daha etkili olmayabileceğini göstermektedir. Bazı araştırmalar, tutuklamanın ardından, özellikle işsiz erkekler ve yoksul bölgelerde yaşayanlar için artan istismarı da göstermiştir. Koruyucu emirler faydalı olabilir, ancak uygulama düzensizdir ve ciddi sabıka kaydı olan erkekler üzerinde çok az etkileri olduğuna dair kanıtlar vardır.

Tecavüz davalarında, delillerin kabul edilebilirliği ve mağdurların ifadelerinin doğrulanması gerekliliğinin kaldırılmasıyla ilgili reformlar da faydalı olmuştur, ancak dünya çapında birçok mahkemede göz ardı edilmektedir.

Şu anda, genel olarak, ceza adaleti sisteminin yakın partner ve cinsel şiddet üzerindeki caydırıcı etkisine dair yeterli kanıt hala eksiktir. Kadının kontrolüne dayanan erkeklik ve kadınlık hiyerarşik yapılarının ortadan kaldırılması ve eşitsizlikleri destekleyen yapısal faktörlerin ortadan kaldırılması, yakın partner ve cinsel şiddetin önlenmesine büyük katkı sağlayacaktır. Ancak bunlar uzun vadeli hedeflerdir. Bu uzun vadeli hedeflere ulaşmayı amaçlayan stratejiler, bu belgede sunulan kanıt temeli tarafından bilgilendirilen daha acil etkileri olan önlemlerle tamamlanmalıdır.

Kadına yönelik şiddet, kadınların insan haklarının ciddi bir ihlalidir ve halk sağlığı çalışanlarının uygun şekilde eğitilmeleri halinde, mağdurların yakınına yerleştirildikleri ve muhtemelen sağlık sorunlarını iyi bildikleri için yapabilecekleri önemli katkılar nedeniyle halk sağlığı sektörünü doğrudan ilgilendirmektedir.

T.C. Devleti kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadelede sadece 6284 sayılı Kanun ile ilgili mevzuatı hazırlamakla yetinmemiş, devlet bünyesinde bulunan kurum ve kuruluşlar ile işbirliğinin temin edilmesinin sağlanması, Kanun'un uygulanmasında yaşanmış olan tereddütlerin giderilmesi amacıyla yeni çalışmalar yapmaya devam etmiştir. Türkiye'de yaşanan vakalar (aile içi şiddet ve kadına karşı şiddet ile ilgili) incelendiğinde devletin bu konu üzerine yapmış olduğu çalışmaların isabetli olduğu belirlenmiştir.

Konunun ulusal düzeyde tanınmasına ihtiyaç vardır. Türk hükümeti bu konuyu dikkate almış olsa da, tutarlı takip zorunludur.

-Tüm toplumlarda ve kültürlerde hem kadınlar hem de erkekler için aynı düzeyde yeterli eğitim programı olmalıdır.

-Kadınlar için güvenlik ve emniyetin yanı sıra siyasi partilere yeterli istihdam ve katılım olanakları sağlanmalı ve her iki cinsiyetin işe alımlarında koltuk dağılımı eşitlik temelinde değerlendirilmelidir. Ülkede kadınların gelişimine daha fazla kaynak ayrılmalıdır

-Hükümet, her tür aile içi şiddet ve istismarın uygun şekilde taranması için Türkiye'nin tüm sağlık kuruluşlarında programın dahil edilmesini zorunlu hale

getirmelidir. Rehabilitasyon edici önlemlerle birlikte yeterli acil tedaviler sağlanmalıdır. Tüm sağlık çalışanları, aile içi şiddet, nedenleri, olası tedavisi ve ayrıca önleyici tedbirler konusunda bilinçlendirilmelidir. Devlet, tıbbi tesislerin yanı sıra, ülke genelinde Kırsal Sağlık Merkezleri (RHC), Temel Sağlık Birimleri (BHU) ve üçüncü basamak hastaneler gibi ana sağlık merkezlerinde ihlale maruz kalan kadınlar için kriz merkezlerine sahip olabilir. Ayrıca kriz merkezlerine her türlü vakayı kolaylıkla halledebilecek uzman sağlık çalışanları getirilmelidir. Tüm tesisler, ülke çapında herhangi bir ortamda tüm kadınlar için kolayca erişilebilir olmalıdır.

-Hem kadınlara hem de erkeklere yönelik farkındalık programları yürütülmelidir. Devlet ve sivil toplum kuruluşları (STK) bünyesinde çalışan hemşire, doktor, psikolog gibi kaynaklar kullanılarak yapılmalıdır. Bu, doğrudan veya dolaylı öğretim yoluyla kolaylıkla yapılabilir. Doğrudan yöntemler bire bir öğretim, danışmanlık veya grup temelli öğretimi içerir. Dolaylı yöntemler, medya, broşürler, rol oyunları, drama ve talk show'ların kullanımını içerecektir.

-Türkiye'de kadınların özerklik ve özgürlük gibi temel haklarının federal düzeyde dini tanımları olmalı ve hükümetin kadınların tüm temel haklarını değerlendirmesi gerekiyor. Bunun için dini liderleri, ulemayı ve İslami öğretiyi ve edebiyatın ışığında kadın haklarını uzlaşarak tanımlayabilen alimleri içermesi gereken bir merkezi komite oluşturulabilir. Ancak bunun için kadınların temel haklarına yönelik herhangi bir paket hazırlanırken diğer etnik ve azınlık dini grupları da göz önünde bulundurulmalıdır. Hükümet ayrıca ülkedeki her vatandaşın dini komite tarafından belirlenen ana temaları takip etmesini sağlamalıdır.

-Hükümet, kadınların herhangi bir siyasi fırsata ulaşmaları için yeterli erişime sahip olmalarını sağlamalı ve siyasette kapasitelerini geliştirmeleri için mevcut bir eğitim programı olmalıdır. Polis departmanlarında ve yargı süreçlerinde de kadınların adalete erişimini kısıtlayan reformlara ihtiyaç var. Kadın polislerin kendilerini güvende ve korunmuş hissetmeleri için aile içi şiddete maruz kalan kadınlarla ilgilenme konusunda eğitilmesi gerekir. Gerçekten de polis departmanı ekibinde bir hemşire veya doktorun bulunması, mağdurlar için hoş bir ortamı kolaylaştıracaktır.

-Hükümet, aile parkları ve kadınların aileleriyle birlikte eğlenip dinlenebilecekleri diğer eğlence yerleri gibi rekreasyonel programlar geliştirmelidir.

Ailelerin korunması, şiddetin önlenmesi için güçlü bir Ruh Sağlığı Yasasına ihtiyacımız vardır. Bu konu ile ilgili yasa taslağı hazırlanarak 2016'da Türk Psikologlar Derneği Merkez Yönetim Kurulu'na sunulmuştur. Oluşturulan bu taslak metin 02.03.2018 tarihinde TBMM'ye "Ruh Sağlığı Kanunu Teklifi" olarak sunulmuş, araya giren seçimler nedeniyle görüşmeler yarıda kalmış, sonrasında yeni yasama döneminde 27.07.2018 tarihinde bazı değişiklikler yapılarak aynı isimle yine Meclis'e sunulmuş ancak teklif görüşmeleri sonuçlandırılmamıştır. Bu yasa taslağının sadece ciddi ruhsal hastalığı olanları kapsayacak şekilde değil, tüm toplumu ilgilendirecek şekilde ruh sağlığının korunması ve geliştirilmesi üzerinde durması amaçlamıştır.

Kadına yönelik şiddet kadının ruh sağlığı ile doğrudan ilişkilidir. Kadınların ruh sağlığını etkileyen sosyal faktörlerin en başında şiddet ,yoksulluk ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği gelmektedir. Kadına yönelik şiddetin başka çeşitleri olsa da kadına yönelik fiziksel şiddet ve kadın cinayetleri şiddeti arttırmakta ve kadın ruh sağlığına da ciddi tahribatlara yol açmaktadır. Ülkemizde son yıllarda kadına yönelik şiddeti azaltmak için harcanan çabalar, yapılan hukuki düzenlemeler ve uygulanmaya çalışılan adli önlemler maalesef yeterli gelmemektedir. Kadına yönelik şiddet sadece fiziksel şiddetle ya da kadın cinayetleri ile sınırlı kalmamakta, fiziksel, sözel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet olarak her türlü şiddete de maruz kalınmaktadır. Kadına yönelik şiddetin sadece fiziksel şiddet olduğunu düşünmek ve bununla ilgili önleyici ve koruyucu tedbirler alarak şiddet oranlarının azaltılabileceğini düşünmek büyük bir yanılgıdır. Maalesef ki Ülkemizde halen kadına yönelik şiddet için resmi rakamları görmek üzücü ve düşündürücüdür. Bu nedenle önleyici ve koruyucu tedbirlerin yanı sıra destekleyici çalışmalarla birlikte şiddetin önüne geçilmesi gerekmektedir.

Şiddet failleri, şiddeti bir şekilde yaşamışlar, öğrenmişler ve davranış modeli olarak öğrendikleri bu davranışları karşı tarafa aktarmaya devam eden kişilerdir. Sağlıklı iletişim kurmayı bilmeyen, problem çözme teknikleri zayıf, stres yönetimi zayıf olan kişiler bu noktada duygularını ortaya koyamaya çalışırken şiddeti bir yol olarak seçmektedirler. Bu kişiler her ne kadar önceden şiddet mağduru da olsalar da maalesef ki bir gün şiddet faili haline dönüşebilmektedir. Hatta kadına yönelik şiddet geçmişinde herhangi bir suç işlememiş sabıkası olmayan kişilerin aile içi sorunlarla birlikte ve en çok boşanma aşamasında, ayrılma aşamasında da kadına şiddet

uyguladığını görmekteyiz. Bu da bu sorunların uygun yöntemlerle, uygun dokunuşlarla ve tedbirlerle çözümediğini göstermektedir.

Şiddete meyilli insanların problem çözme tekniğini ve iletişim tekniklerini öğrendiklerinde şiddeti seçme isteklerinde azalma yada kaybolma eğilimi gösterecek olup bu konuda destek almaları ve bunun şiddete uğrayan kişinin yanı sıra şiddet failine uygulanacak tedbirlerin yanında destekleyici bir yasa haline gelmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu da Ruh Sağlığı Yasası ile bu mümkündür. Ruh Sağlığı Yasası şiddeti önleme yasası değildir. Ancak, şiddet faili olabilecek insanların da bu desteği alıp bu tür acı olayların yaşanmaması adına kendilerini kontrol etmeleri için gerekli bu yasaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Yukarıda bahsettiğimiz önerilerin dışında ŞÖNİM mağdurlara yönelik yapılan çalışmaların yanı sıra özellikle şiddet uygulayan kişiye karşı da alınması ve uygulanması gereken yaptırımların olması gerekmektedir. Örneğin şiddet uygulayan bir kişinin yasada uygulanan tedbir ve cezaların önlemlerinin yetersizliği göz önünde alındığında ki bu tedbir ve cezalar çoğu zaman kişiyi daha çok şiddetlendirip öfkeliendirdiği görülmekte olup, öncelikle şiddet uygulayan kişilere yönelik psikolojik tedavi, ruhsal tedavi yöntemleri, yine bahsettiğimiz eğitim verilmesi gibi yaptırımlar hem toplumun bilinçlenmesi hem de bir nebze olsa şuan ki koruma tedbirlerinden faydalı olabileceği kanaatindeyim.

Aile içi şiddet, Türkiye’de endişe verici bir oranda yaygındır. Kadınlar, evlerinde eşleri, kayınvalideleri ve bazı durumlarda erkek kardeşleri ve ebeveynleri tarafından fiziksel, psikolojik ve cinsel istismara maruz kalan ve maruz kalanlardır. Türkiye’de aile içi şiddetle ilişkili faktörler, kadınların düşük ekonomik durumu, kadın hakları konusunda bilinç eksikliği, eğitim eksikliği, yanlış inançlar, kadın ve erkek arasındaki dengesiz güçlendirme sorunları, erkek egemen sosyal yapı ve hükümet desteğinin olmamasıdır. Aile içi şiddet durumlarında entegre destekleyici hizmetler, yasal müdahale ve tazmin sağlanmalıdır. Kadınların şiddetten sonra hayatlarını yeniden inşa etmeleri ve iyileştirmeleri için destek ve yardım, danışmanlık, yer değiştirme, kredi desteği ve istihdam dâhil olmak üzere müdahale stratejisinin bir parçası olmalıdır. Kadınların aile içi şiddetten korunmaları, tıbbi, adli ve hukuki desteğin sağlanması için toplumlarda sağlık ekibi üyeleri, dini ve toplumsal liderler, sivil toplum kuruluşları, emniyet teşkilatı ve emniyet teşkilatı ile işbirliği içinde yeni planlar ve müdahale haritaları yapılmalıdır. Diğer benzer gruplardan insanlar bu

stratejinin uygulanması sağlanmalıdır. Sadece kanunlar kadına karşı şiddetin ortadan kalkması için yeterli görülmemektedir.

KAYNAKLAR

- [1] Badur, E. (2009). "Ailenin Korunması Alanındaki Son Gelişmeler", *TBB Dergisi*, S. 84, 63-92 (65).
- [2] Ediz, A., Altan, Ş. (2017). "Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Alan Araştırması", *TBB Dergisi*, Özel Sayı, 397-610 (398).
- [3] Dural, M., Öğüz, T., Gümüş, M. A. (2016). Aile Hukuku, C.III, 12. Baskı, İstanbul, (56).
- [4] Hatemi, H., Kalkan O. B. (2018). Aile Hukuku, 6. Baskı, İstanbul, (78).
- [5] Ceylan, E. (2013). "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler", *TBB Dergisi*, S. 109, 14-22 (16).
- [6] Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2015). "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması", (<http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSATRAnaRaporKitap26Mart.pdf>).
- [7] Başalp, N. (2014). "Aile İçi Şiddet ve Özel Hukuk Yaptırımları", *MÜHA Dergisi*, 20(3), 207-246 (209).
- [8] Walby, S. (2012), Violence And Society: Introduction To An Emerging Field Of Sociology, *Current Sociology*, Vol. 25, 95-111 (98).
- [9] Erten, Y. & Ardalı, C. (1996). "Saldırganlık, Şiddet Ve Terörün Psikososyal Yapıları", *Cagito*, 143-163 (160).
- [10] T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (2000). Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları (Aralık 1993-Aralık 1994), 2. Baskı, Ankara, (22).
- [11] Güneri, F.Y. (1996). Ailede kadına yönelik şiddet, evdeki terör, kadına yönelik şiddet. İstanbul: Mor Çatı Yayınları, (98).
- [12] ICPD (International Conference on Population and Development). (1994). Programme of action of the international conference on population and development, Cairo, 5.
- [13] Arın, C. (1996). Kadına yönelik şiddet. *Cogito*, 6(7), 305-312 (307).
- [14] Eryılmaz, S. (2011). Uluslar arası belgelerde kadınların şiddetten uzak yaşama hakkı. *Güncel Hukuk*, , 10-29 (13).
- [15] Günay, Y., Sözen, Ş., Yavuz, F., Ramadanoğlu, E. (1996). Kadına yönelik aile içi şiddet olguları: adli tıp uygulaması çerçevesinde bir değerlendirme. *Adli Tıp Dergisi*, 12(1-4), 69-79 (72).
- [16] Adak, N. (2000). Değişen Toplumda Değişen Aile, Ankara: Siyasal Yayınevi, (12).
- [17] Uluocak Ş., Gökulu G., Bilir O., Karacık N. E., Özbay D. (2014). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Ve Kadına Yönelik Şiddet, Edirne: Paradigma Akademi, (36).

- [18] Taşdemir Afşar S. (2015). Türkiye’de Şiddetin Kadın Yüzü. *Sosyoloji Konferansları*. 715–753 (722).
- [19] Edwards A. (1987). Women, violence and social control. In: Male violence in feminist theory: An analysis of the changing conceptions of sex/gender violence and male dominance. Palgrave Macmillan, London; 13–29, (15).
- [20] Follingstad, D. R. ve Edmundson, M. (2010). Is psychological abuse reciprocal in intimate relationships? Data from a national sample of American adults. *Journal of Family Violence*, 25, 495–508 (500).
- [21] Rogers, M. J. ve Follingstad, D. R. (2014). Women’s exposure to psychological abuse: Does that experience predict mental health outcomes? *Journal of Family Violence*, 29, 595–611 (602).
- [22] Jordan, C. E., Campbell, R. ve Follingstad, D. (2010). Violence and women’s mental health: The impact of physical, sexual, and psychological aggression. *Annual Review of Clinical Psychology*, 6, 607–628 (612).
- [23] Murphy, M. C. ve Hoover, S. A. (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14(1), 39–53 (41).
- [24] Eşkinat, R. (2013). Türkiye’de kadına yönelik ekonomik şiddet, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 289-302 (295).
- [25] Ak, Ş., Özdemir, Y., & Kuzucu, Y. (2015). Cybervictimization and cyberbullying: The mediating role of anger, don’t anger me!. *Computers in Human Behavior*, 49, 437-443 (441).
- [26] Akca, E. B., Sayımer, İ., Salı, J. B., & Başak, B. E. (2014). Okulda siber zorbalığın nedenleri, türleri ve medya okuryazarlığı eğitiminin önleyici çalışmalarındaki yeri. *Elektronik Mesleki Gelişim Ve Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 17-30 (22).
- [27] Şener, E. B. (2011). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi, T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara, (96).
- [28] Altıparmak, İ. B. (2015). “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede ŞÖNİM’lerin Rolü: Ankara Örneği”, *The Journal of Academic Social Science Studies, International Journal of Social Science*, Number:36, Summer II, 449-464 (452).
- [29] Öztürk, E. (2017). Türkiye’de Aile İçi Şiddet, Ankara, (33).
- [30] Uçar, M. A. (2003). Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası, Yetkin Yayınevi, 1. Basım, Ankara, (78).
- [31] Delice, M. (2010). Polis Kayıtlarına Yansımış Şiddet Olaylarının İncelenmesi Erzurum Örneği, Polis Akademisi Yayınları, (11).
- [32] Canikoğlu, S. K. (2015). Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat, *Ankara Barosu Dergisi*, S: 3, 357-378, (359).
- [33] Lundren, E. (2009). Şiddetin Normalleştirilmesi Süreci, Rengahenk Sanatevi, İstanbul, (66).

- [34] Sayaç, A. (2021) <http://anitsayac.com> Erişim Tarihi:08.05.2022
- [35] WHO (2022) <https://help.unhcr.org/turkiye/tr/social-economic-and-civil-matters/sexual-and-gender-based-violence/>
- [36] Kaypak, Ş., Kahraman, M. (2016). Türkiye’de Kadının İnsan Hakları v Anayasal Yansıması, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(33): 298-315 (309).
- [37] Ertürk, Y. (2015). Sınır Tanımayan Şiddet, Nisan, Metis Yayınları, (13).
- [38] Uygur, G. (2006). 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Işığında Kadına Yönelik Şiddeti Önlemeye Yönelik Devletin Ödevi: Değişen Devlet Anlayışı mı?, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, (29).
- [39] Dinçkol, B. V. (2015). Kadının İnsan Hakları, İnsan Hakları Hukuk ve Kadın, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul, (82).
- [40] Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (2016). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uluslararası Hukuk Mekanizmaları, Pratik Bilgiler El Kitabı, Ağustos, (9).
- [41] Uygur, G., Çağlar, F. İ. G. (2014). Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet’in içinde, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara, (28).
- [42] Çiftçi M. (2017). Bazı Uluslararası Sözleşmelerde Kadına Tanınan Haklar: Genel Bakış, Türk Hukukunda Kadın’ın içinde, Editörler Necla Öztürk, Güven Yarar, Şule Arslan, Adalet Yayınevi, (64).
- [43] Yılmaz, K. K. (2015). Evlilik Birliğinin Korunması, TBB Dergisi, Sayı: 120, 423-464 (425).
- [44] Acar, F. (2003). Kadının İnsan Hakları (Kadının İnsan Hakları), İnsan Hakları Hukuku ve Kadın, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayını, (19).
- [45] Acar, F. (2014). CEDAW’dan İstanbul Sözleşmesi’ne: Kadınların İnsan Hakları ve Kadınlara Karşı Şiddete İlişkin Uluslararası Standartların Evrimi (Uluslararası Standartlar), Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddetin içinde, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara, (88).
- [46] Sağıroğlu, M. Ş. (2013). 6284 Sayılı Kanun genel gerekçesi, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 1. Baskı, İstanbul, (41).
- [47] Ertürk, Ş., Özdamar, D. (2009). Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 11, Özel Sayı, 1169-1218 (1200-1201).
- [48] Köseoğlu, B. (2008). Ailenin Şiddetten Korunması, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 77, 307-341 (321).
- [49] Kaypak, Ş., Kahraman, M. (2016). Türkiye’de Kadının İnsan Hakları ve Anayasal Yansıması, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 13 (33), 298-315, (302).
- [50] Bozkurt, E. Ş. (2011), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi, T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara, (112).

- [51] Yağcıoğlu, A. H. (2017). 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C 19, Özel Sayı, 913-966, (916).
- [52] Ülker, G. (1999). Türkiye’de Kadının Toplumsal ve Hukuki Statüsü, Hukukta Kadın Sempozyumu, 30 Eylül- 1 Ekim 1999, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, (29).
- [53] Duran, E. E. (2014). İstanbul Sözleşmesi’nin İç Hukuk Bakımından İncelenmesi ve Sözleşmenin Uygulanmasında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün Rolü, Uzmanlık Tezi, Ankara, (61).
- [54] Bakırcı, K. (2015). İstanbul Sözleşmesi, Ankara Barosu Dergisi, 133-204 (150).
- [55] Moroğlu, N. (2012). Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi- 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, (99), 2012, 357-380 (362).
- [56] Pekcanitez, H., Atalay, O., Özokes, M. (2018). Medeni Usûl Hukuku, Vedat Kitapçılık, 6. Baskı, İstanbul, (97).
- [57] Karşlı, A. (2014). Medeni Muhakeme Hukuku, Alternatif Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul, (87).
- [58] Hacıoğlu, B. C. (1999). 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’la İhdas Edilen Ailenin Korunmasına Dair Kanun’a Muhalefet Suçu Üzerine Bir İnceleme, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, 39-47, (42).
- [59] Özer, R. (2017). Şiddet Önleme İzleme Merkezleri, Türk Hukukunda Kadın, Adalet Yayınları, Ankara, (27).
- [60] Ercoşkun, Ş., Kübra, H. (2019). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, (13), 423-459 (452).
- [61] Kızılırmak, C. (2021). İstanbul Sözleşmesi’nin 30. Maddesi Çerçevesinde Türkiye’nin Kadına Karşı Şiddet Mağdurunun Zararını Tazmin Yükümlülüğü. Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 6(1), 259 – 271, (262).
- [62] Badur, E. (2018). Kadının Şiddet Nedeniyle Uğradığı Zararların Tazmini ve Nafaka, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3(1): 11-28, (15).
- [63] Özgentürk, İ., Karğın, V., Baltacı, H. (2012). Aile İçi Şiddet ve Şiddetin Nesilden Nesile İletilmesi, *Polis Bilimleri Dergisi*, 14 (4), 55-77, (62).
- [64] Tıgılı, H. (2011). Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Yer Alan Tedbirler ve Bunların Uygulanması, *TAAD*, 1(2), 506-530 (522).
- [65] Temel, M. Z. (2007). Aile Mahkemelerinin Kuruluşu ve Yargılama Usulü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (13).
- [66] Uçar, M. A. (2003). Aile İçi Şiddet Ve Aile Koruma Yasası, Ankara, (44).
- [67] Pekcanitez, H., Atalay, O., Özokes, M. (2005). Medeni Usul Hukuku, Ankara, (97).

- [68] Dağdemir, M. G. (2014). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Kolluk Mevzuatı ve Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet İle Mücadele, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (101).
- [69] Günay, M. (2012). 6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler, *Türkiye Adalet Akademi Dergisi*, 1(3), 647-686 (652).
- [70] Bölükbaşı, Ö. (2015). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Ailenin Bireylerinin Korunması, Yetkin Yayınları, Ankara, (32).
- [71] Tiryakioğlu, E. F. (2015). Türk Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması ve Devletin Pozitif Yükümlülükleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (19).
- [72] Oğuzhan, T. (2021). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (46).
- [73] Kandemir, S. (2020). Aile İçi Şiddet ve Kişiyi Aile İçi Şiddetten Koruyan Hukuki İmkanlar- İstanbul Sözleşmesi, (1. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara, (59).
- [74] Çocuk Koruma Kanunu (2005). Resmi Gazete 28576 03.08.2022
- [75] Karınca, E. (2007). Aile İçi Şiddet Mağdurunun Korunmasına İlişkin Düzenlemeler, *Terazi Aylık Hukuk Dergisi*, 2(9), 127-136 (131).
- [76] Türkmen, A. (2010). Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz(Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(Özel Sayı), 1387-1434, (1430).
- [77] Uyumaz, A., Akdağ, İ. (2015). Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı ile Takip Mağdurunun Korunması, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(2), 45-94, (92).
- [78] Günay, M. (2012). 6284 sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 3(10), 647-686 (680).
- [79] Türkmen, A. (2010). Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(Özel Sayı), 1387-1434, (1402).
- [80] Doğan, İ. (2015). İnsan Hakları Hukuku, Astana Yayınları, Edit. Doğan, İlyas, Ankara, (9).
- [81] Akad, M., Dinçkol, V., Bulut, B. N. (2016). Genel Kamu Hukuku, Der Yayınları, İstanbul, (16).
- [82] Atar, Y. (2018). Türk Anayasa Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara, (11).
- [83] Uğur, H. (2012). Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 101, 333-366, (364).
- [84] Canikoğlu, S. K. (2015). Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun), *Ankara Barosu Dergisi*, S. 3, 355-378, (372).

- [85] Koca, M. (2019). İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanunun Değerlendirilmesi, Aile Hukukundaki Hak İhlallerinin Tespiti ve Çözüm Önerileri Çalıştayı, Adalet Yayınevi, Edit. Ünal, Akın/Kalkan, Arif, Ankara, (39).
- [86] Ceylan, E. (2013). Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 109, 13-54, (50).
- [87] Erdem, M. (2019). Aile Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, (43).
- [88] Karakaya, R. (2018). Uygulamada Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, (16).
- [89] Yenisey, F. (2012). Uluslararası Sözleşmede Kadına Yönelik Şiddet Riskinin Değerlendirilmesi ve Türk Hukuku, *Kazanıcı Hakemli Hukuk Dergisi*, C. 8, S. 97-98, 10-13, (11).
- [90] Güneri, F. Y. (1996). Aile İçinde Kadına Yöneltilen Şiddet, Evdeki Terör, Mor Çatı Yayınları, İstanbul, (5).
- [91] Akkaş, A. H. (2016). Ceza Muhakemesi Bağlamında Yargı Mercileri Kararlarının Birbirleri Üzerindeki Etkisi, Adalet Yayınları, Ankara, (100).
- [92] Özbek, V. Ö., Doğan, K., Bacaksız, P. (2019). Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayınları, 13. Baskı, Ankara.
- [93] Devellioğlu, F.(2017).Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, (56).
- [94] Yılmaz, E. (2011). Hukuk Sözlüğü, Yetkin Yayınları, 10. Baskı, Ankara, (78).
- [95] Kılıçoğlu, A. M. (2015). Aile Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara, (66).
- [96] Akıntürk, T., Karaman, D. A. (2014). Türk Medeni Hukuku (Aile Hukuku), C. 2, Beta Yayınları, 16. Baskı, İstanbul, (30).
- [97] Dural, M., Öğüz, T., Gümüş, M. A. (2014). Türk Özel Hukuku (Aile Hukuku), C.3, Filiz Kitabevi, 9. Baskı, İstanbul, (16).
- [98] Hatemi, H. (2019). Aile Hukuku, On İki Levha Yayınları, 6. Baskı, İstanbul, (102).
- [99] Yüce, T. T. (1982). Ceza Hukuku Dersleri, C. 1, Şafak Basım ve Yayınevi, Manisa, (58).
- [100] Eren, F. (2016). Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, 20. Baskı, Ankara, (89).
- [101] Kunter, N. (1969). Tehlike Tedbiri Genel Teorisi ve Para Cezaları İçin İcrai ve İhtiyati Haciz, *İÜHFİM*, C. 34, S. 1-4, 17-41 (35).
- [102] Uğur, H. (2012). “Kadın ve Ailenin Şiddete Karşı Ceza Hukuku Araçlarıyla Korunması”, İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulanması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Uluslararası Sempozyumu, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, İstanbul, (14).
- [103] Köseoğlu, B. (2008). Ailenin Şiddetten Korunması, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 307-341 (322).

- [104] Moroğlu, N. (2012). Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2012/99, 357-380 (378).
- [105] Akdeniz, H. (2012). “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Hukuki Düzenlemelerin Yeterliliği ve Etkililiği”, *İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulanması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Uluslararası Sempozyumu*, Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, İstanbul, (42).
- [106] Erol, E. (2016). 6284 Sayılı Yasa ve Uygulama, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 90, S. 2, 275-286 (280).
- [107] Öztürk, N. (2017). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 1: 1-32, (25).
- [108] Şener, Ü. (2012). 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Ne Getiriyor?, *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı*, 2012, Erişim Tarihi: Ağustos 2022, http://www.tepav.org.tr/upload/files/1333026809-1.6284_Sayili_Ailenin_Korunmasi_ve_Kadina_Yonelik_Siddetin_Onlenmesine_Dair_Kanun_Ne_Getiriyor.pdf, (5).
- [109] Özbilen, A. B., Arslan, M. B. S. (2012). 6284 Sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Değerlendirilmesi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 10. Yıl’a Armağan*, Y. 11, S. 22, 365-387, (380).
- [110] Köseoğlu, B., Kocaağa, K.(2011). Aile Hukuku ve Uygulanması, 2. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, (52).
- [111] Tığlı, H. (2011). Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Yer Alan Tedbirler ve Bunların Uygulanması, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 1, S. 5, 487-538 (502).
- [112] Güven, K. (1998). 4320 Sayılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanun’un Getirdiği Hukuki Tedbirler, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 2, S.1-2: 1-28, (22).
- [113] Şener, E. B. (2011). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi, TC. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara, (10).
- [114] Doğan, R. (2014). Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu, *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 72, S. 2, 135-154, (140).
- [115] Karınca, E. (2010). Kadının Eş Şiddetinden Korunması İçin 4320 Sayılı Kanunda Yapılabilecek İyileştirmeler, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 1, S. 3, 325-348, (342).
- [116] Ateş, M. (2007). 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Bu Kanundaki Değişiklikler Üzerine Düşünceler, *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 65, S. 3, 161-172, (168).
- [117] Yenisey, F. (2012). Uluslararası Sözleşmede Kadına Yönelik Şiddet Riskinin Değerlendirilmesi ve Türk Hukuku, *Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, C. 8, S. 97-98, 10-13, (11).

- [118] Tezcan, M. (2012). Adli Kontrol, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, (22).
- [119] Özekes, M., Pekcanitez, H. (2017). Medeni Usûl Hukuku, C. 3, On İki Levha Yayıncılık, 15. Baskı, Edit. Pekcanitez, Hakan/Özekes, Muhammet/Akkan, Mine/Taş Korkmaz, Hülya, İstanbul, (46).
- [98] Heise, L., Ellsberg, M., Gottmoeller, M. (2002). A global overview of gender-based violence. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 78, 5-14 (12).
- [120] Morrison, A., and M. B. Orlando. (1999). The Socioeconomic Costs of Domestic Violence: Chile and Nicaragua. In Morrison, A. R., & Biehl, M. L. (Eds.), *Too close to home: Domestic violence in the Americas*. Washington, DC: Inter-American Development Bank, (35).
- [121] Bott, S., Guedes, A., Goodwin, M. M., & Mendoza, J. A. (2012). Violence against women in Latin America and the Caribbean: A comparative analysis of population - based data from 12 countries . The Pan American Health Organization, Washington, D.C., USA, (26).
- [122] Day, T., McKenna, K., & Bowlus, A. (2005). The economic costs of violence against women: An evaluation of the literature . United Nations: New York, New York, USA, (16).
- [123] Gökkaya, B. V. (2009). Türkiye'de Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 167-179 (170).
- [124] Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı 2021-2025, (2021) Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. <https://www.aile.gov.tr/media/82082/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ivulusal-eylem-planı-2021-2025.pdf> Erişim Tarihi: 08.05.2022
- [125] Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, (2015) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/handle/11655/23338> Erişim Tarihi:08.05.2022
- [126] Fikret Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslar arası Güvenlik Kavram- Teori-Uygulama*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019, s.171.
- [127] Yapısal Şiddet Teorisi. <https://www.tuicakademi.org/yapısal-siddet-teorisi-ve-venezuela-orneği>

ÖZGEÇMİŞ

Nurcan ARSLAN

ÖĞRENİM DURUMU:

- İstanbul Gedik Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans, 2023
- Doğu Üniversitesi Hukuk ve Siyaset Bilimi Fakültesi, 2014
- Anadolu Üniversitesi Adalet Meslek Eğitimi, 2011

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

- İstanbul Anadolu Adliyesi Zabıt Kâtibi 2005-2014
- UYAP Uzman Kullanıcı 2007